

Cyngor Sir
CEREDIGION
County Council

**DATGANIAD
O'R
CYFRIFON**

am y flwyddyn a oedd
yn diweddu ar
31ain Mawrth 2020
Archwiliwyd

CYNNWYS

	Rhif y Dudalen
Adroddiad Naratif	2
Datganiad o'r Cyfrifoldebau o ran y Datganiad Cyfrifon	17
Adroddiad yr Archwilydd i Gyngor Sir Ceredigion	18

DATGANIADAU ARIANNOL

Dadansoddiad Gwariant a Chyllido	21
Datganiad Cynhwysfawr o Incwm a Gwariant	23
Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd Wrth Gefn	24
Mantolen	25
Datganiad Llif Arian	26
Nodiadau i'r Datganiad Cyfrifon	27
Datganiad Llywodraethu Blynyddol	93

ADRODDIAD NARATIF

Ynglŷn â Chyngor Sir Ceredigion

Mae Sir Ceredigion yn ardal sy'n ymestyn dros fwy nag 690 milltir sgwâr o olygfeydd ysblennydd, arfordir dramatig a chymunedau llawn bwrlwm. Yn ddaearyddol mae'r sir yn un o'r rhai mwyaf yng Nghymru gyda phoblogaeth o dros 72,000 wedi'i gwasgaru ar hyd a lled y sir a'r prif drefi sef Aberystwyth, Aberteifi, Llanbedr Pont Steffan, Llandysul, Aberaeron a Thregaron.

Mae Ceredigion yn darparu ar gyfer nifer o ddiwydiannau, e.e. amaethyddiaeth, twristiaeth, cwmnïau cynhyrchu bwyd, adwerthu, ymchwil gwyddonol a llawer o fusnesau cynhenid eraill sydd wedi'u lleoli ar draws y Sir. Mae addysg yn chwarae rôl fawr yng Ngheredigion gyda dwy Brifysgol, Coleg Addysg Bellach, 4 ysgol uwchradd, 3 ysgol canol a nifer o ysgolion cynradd.

Mae Cyngor Sir Ceredigion yn awdurdod unedol, a ffurfiwyd ar 1 Ebrill 1996 ac mae'n gyfrifol am ystod eang o wasanaethau a gweithgareddau. Mae'r Cyngor wedi mabwysiadu system "Gabinet" o weinyddu. Fel rheol bydd y Cabinet yn cwrdd yn swyddfeydd y Cyngor yn Aberaeron bob tair wythnos ac mae'n cyflawni swyddogaethau Gweithrediaeth ar ran yr Awdurdod. Mae Cyngor Sir Ceredigion yn cyflogi dros 3,500 o aelodau staff sy'n darparu gwasanaethau beunyddiol. Mae prif swyddfeydd y Cyngor yn Aberaeron ac Aberystwyth ac mae swyddfeydd lleol hefyd yn Aberteifi a Llanbedr Pont Steffan.

Gweledigaeth y Cyngor:

"Mae Cyngor Sir Ceredigion yn darparu gwasanaethau cyhoeddus dwyieithog cynaliadwy sy'n rhoi gwerth am arian er mwyn cynnal economi gryf, amgylchedd iach a hyrwyddo lles ein pobl a'n cymunedau."

Blaenoriaethau ac Amcanion

Roedd y Blaenoriaethau ar gyfer Ceredigion, gan gynnwys yr Amcanion Llesiant a Gwella am 2019/20, fel a ganlyn:

Blaenoriaeth**Amcanion Llesiant a Gwella****1. Hybu'r Economi**

- Hyrwyddo a darparu cyfleoedd cyflogaeth i ddinasyddion Ceredigion
- Gwella ffyniant trwy gynlluniau partneriaeth cydweithredol ac arloesol
- Datblygu Seilweithiau ar gyfer yr 21ain Ganrif ar draws y sir

2. Buddsoddi yn Nyfodol y Bobl

- Gwella'r cyfleoedd ar gyfer dysgu a datblygu sgiliau i bob dinesydd
- Diogelu pobl rhag tloedi
- Gweithio mewn partneriaeth i hyrwyddo a meithrin ffyrdd o fyw iach ac actif
- Hybu a hwyluso diwylliant a hunaniaeth ddwyieithog unigryw a bywiog Ceredigion

3. Galluogi Cydnerthedd Unigolion a Theuluoedd

- Hyrwyddo llesiant unigolion a theuluoedd o fewn cartrefi diogel a hygyrch
- Diogelu'r rhai sy'n fwyaf agored i niwed trwy hyrwyddo gwasanaethau ymyrryd yn gynnar ac atal
- Galluogi unigolion a theuluoedd i ailafael yn eu hannibyniaeth a pharhau'n annibynnol

4. Hyrwyddo Cydnerthedd Amgylcheddol a Chymunedol

- Cymryd rhan weithgar mewn rhaglenni i gadw cyfraniad Ceredigion at newid hinsawdd a cholli bioamrywiaeth i'r lleiaf posibl â'i effeithiau
- Gwella'r seilwaith i hwyluso datblygiad yn y dyfodol er mwyn ateb anghenion cymunedau
- Helpu a chynorthwyo cymunedau i fod yn fwy hunangydnerth

Disgwylir i'r Blaenoriaethau ac Amcanion Llesiant a Gwella 2019/20 gyfrannu at gyflawni'r nodau llesiant a ddangosir isod:

	Nod	Sut bydd Blaenoriaethau ac Amcanion Llesiant y Cyngor yn bodloni'r Nodau Llesiant?
1.	Cymru lewyrchus:	Mae pob un o'n Blaenoriaethau yn ystyried pwysigrwydd datblygu economi yng Ngheredigion. Bydd cyflogaeth, datblygu sgiliau, tai, yr amgylchedd, cymorth busnes ac adfywio yn cyfrannu at Gymru ffyniannus.
2.	Cymru gydnherth:	Mae Hyrwyddo Cydnherthedd Amgylcheddol a Chymunedol yn canolbwyntio ar warchod ein hamgylchedd naturiol ac yn cynnwys mentrau i wella a datblygu gallu cymunedau i ymateb i drychinebau amgylcheddol.
3.	Cymru iachach:	Mae Buddsoddi yn Nyfodol y Bobl yn canolbwyntio ar ddiogelu teuluoedd, plant ac oedolion rhag tlodi a hyrwyddo ffyrdd o fyw iachach, mwy actif, ac mae Galluogi Cydnherthedd Unigolion a Theuluoedd yn ceisio gwella tai, galluogi pobl i fyw'n annibynnol a darparu gwasanaethau ymyrryd yn gynnar ac atal ar gyfer y rhai mwyaf agored i niwed.
4.	Cymru sy'n fwy cyfartal:	Mae pob un o'n Blaenoriaethau yn ceisio creu Cymru sy'n fwy cyfartal trwy sicrhau cyfle cyfartal ar gyfer cyflogaeth, tai, addysg, ffyrdd o fyw iachach a chymunedau cynaliadwy.
5.	Cymru o gymunedau cydlynus:	Mae adeiladu ar gryfder ein cymunedau yn nodwedd allweddol yn nhair o'n blaenoriaethau.
6.	Cymru â diwylliant bywiog lle mae'r Gymraeg yn ffynnu:	Mae'r Cyngor wedi cytuno i gydymffurfio â gofynion Safonau'r Gymraeg, ac mae mesurau pellach i hyrwyddo dwyieithrwydd a'r Gymraeg wedi'u cynnwys yn ein hamcanion.
7.	Cymru sy'n gyfrifol ar lefel byd-eang:	Wrth ystyried ein Hamcanion Llesiant a Gwella rydym wedi rhoi sylw i'r gwaith asesu llesiant ac ymgysylltu i sicrhau y gallwn wneud cyfraniad cadarnhaol at lesiant byd-eang.

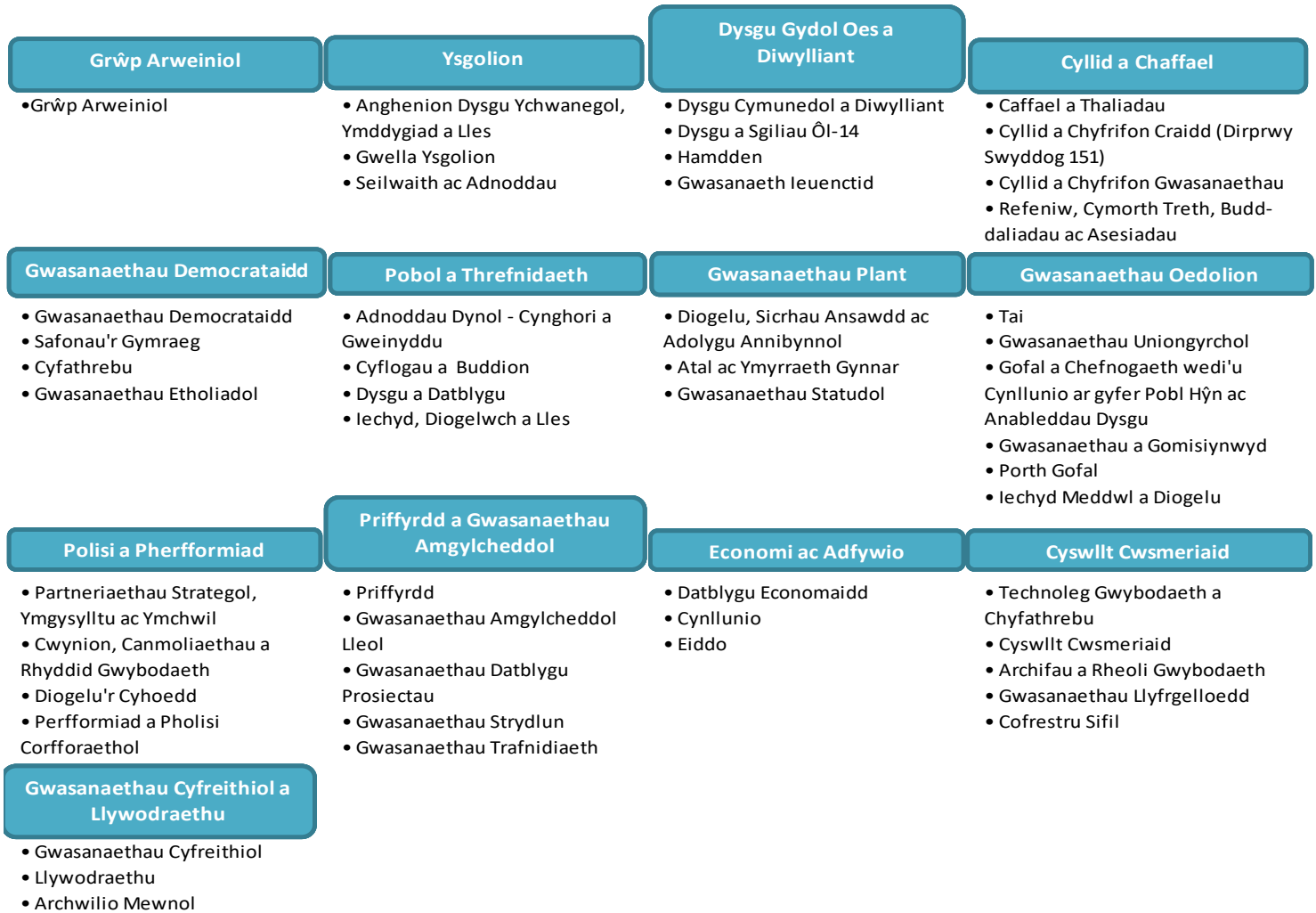
Covid-19

Daeth argyfwng Covid-19 i'r amlwg ar ddiwedd mis Mawrth 2020 ac mae wedi cael effaith bellgyrhaeddol. Dyma grynodedb o ymateb y Cyngor:

- Cyfnod 1- Bod yn barod – Cau pob gwasanaeth nad oedd yn wasanaeth hanfodol
- Cyfnod 2 - Gweithredu – Darparu gwasanaethau dan amodau'r cyfyngiadau symud
- Cyfnod 3 – Addasu – sefydlu strategaethau tymor canolig a hirdymor a fydd yn nodi arferion gweithio newydd a fydd yn gallu parhau tan ddiwedd yr argyfwng Covid-19.

Gwasanaethau'r Cyngor

Dyma Wasanaethau'r Cyngor yn ystod 2019/20:

Llywodraethu

Mae'r Datganiad Llywodraethu Blyneddol (ar dudalennau 93 i 110) yn amlinellu ymagwedd y Cyngor tuag at sicrhau ei fod yn cynnal system effeithiol o ran llywodraethu corfforaethol a rheolaeth fewnol. Cynhyrchir y datganiad yn dilyn adolygiad o drefniadau llywodraethu'r Cyngor ac mae'n cynnwys cynllun gweithredu i fynd i'r afael ag unrhyw faterion llywodraethu arwyddocaol a nodwyd.

Materion a risgiau sy'n effeithio ar y Cyngor

Mae'n bwysig cydnabod risg yn ystod y cyfnodau hynod heriol hyn. Isod nodir risgiau corfforaethol y Cyngor, sgôr y risgiau a'u statws CMG (coch, melyn, gwyrdd) ar ddechrau a diwedd y flwyddyn:

Risgiau Corfforaethol	Dechrau'r flwyddyn	Diwedd y flwyddyn
Cynlluniau Strategol a Blaenoriaethau	3/Gwyrdd	*
Llywodraethu	6/Melyn	**
Trefniadau Gwella a Rheoli Perfformiad	9/Melyn	9/Melyn
Parhad Busnes	12/Melyn	25/Coch
Cynllun Ariannol Tymor Canolig	15/Coch	15/Coch
Trawsnewid Gofal Cymdeithasol	15/Coch	15/Coch
Cynyddu'r nifer o atgyfeiriadau yn ymwneud ag Amddiffyn Oedolion Agored i Niwed a Threfniadau Diogelu Rhag Colli Rhyddid	12/Melyn	***
Amddiffyn Plant	12/Melyn	***
Rheoli Gwybodaeth – Diogelwch	8/Melyn	8/Melyn
Capasiti a Gallu	8/Melyn	6/Melyn
Rheoli Carbon	12/Melyn	8/Melyn
Erydiad Arfordirol ac Achosion o Lifogydd	25/Coch	25/Coch
Cefnogi Busnesau Bwyd Lleol ac Effaith ar yr Economi	9/Melyn	6/Melyn
Brexit	20/Coch	15/Coch
Diogelu Plant, Pobl Ifanc ac Oedolion	-	15/Coch***
Covid-19	-	25/Coch****

*Cyflawni'r Cynlluniau a'r Amcanion Strategol wedi'i dileu gan fod y broses gynllunio drwy'r Awdurdod bellach yn gyson.

** Llywodraethu – wedi ei ddileu. Mae trefniadau Llywodraethu Corfforaethol bellach wedi ei nodi yn Dda (9/10) yn yr Adolygiad Fframwaith Blynyddol sy'n nodi nad yw hyn bellach yn risg. Y mae felly'n briodol i'w dynnu oddi ar y Gofrestr Risg Corfforaethol yn unol â'r Fframwaith Rheoli Risg. Caiff Llywodraethu Corfforaethol ei hadolygu yng nghyd-destun Covid-19.

***Mae Risg newydd sef Diogelu Plant, Pobl Ifanc ac Oedolion yn disodli **Atgyfeiriadau Oedolion Agored i Niwed a Amddiffyn Plant** er mwyn cyfuno'r risgiau sy'n gysylltiedig â diogelu plant, pobl ifanc ac oedolion bregus.

****Covid-19 – mae risg newydd wedi ei ychwanegu o ganlyniad i effaith Pandemig By-eang Covid-19 yn lledu yn ystod 2020 gan gynnwys cynnydd ar o ran galwadau ar wasanaethau Gofal Cymdeithasol y Cyngor, effaith y cyfnod clo ar gyflawni gwasanaethau'r Cyngor, yr economi'n ehangach a lles dinasyddion y Sir.

Strategaeth Ariannol a Dyranriad Adnoddau

Bwriedir i'r Strategaeth Ariannol ddarparu fframwaith llywodraethu ariannol y gellir gweithredu tu mewn iddo drwy amlinellu'r materion a gaiff eu hystyried wrth baratoi cynlluniau ariannol ar gyfer y tymor canolig. Drwy ddod â rhagdybiaethau ariannol, safonau cyflenwi gwasanaethau, anghenion demograffig a materion cynllunio'r gweithlu ynghyd yn y ddogfen hon, disgwylir y bydd modd i'r Cyngor fynd ati'n well i ystyried y ffordd y mae'n rheoli ei adnoddau'n gyffredinol er mwyn cyflawni ei amcanion. Amcan ariannol y Cyngor yw defnyddio ei adnoddau mewn ffordd ofalus a chyfrifol a sicrhau bod cydnerthedd ariannol y Cyngor yn cael ei gynnal a'i gryfhau. Roedd Archwilio Cymru wedi cyflwyno Adroddiad ar Gynaliadwyedd Ariannol i'r Cyngor ym mis Chwefror 2020 a daeth yr adroddiad i'r casgliad fod gan y Cyngor "strategaeth ariannol eglur dros y tymor canolig sy'n ei gynorthwyo i barhau i fod yn gynaliadwy o safbwynt ariannol."

Caiff rhagolwg ariannol tymor canolig y Cyngor ei lunio yng nghyd-destun yr economi genedlaethol, cynlluniau gwariant cyhoeddus a deddfwriaeth a rheoliadau cenedlaethol. Mae tua 71% o gyllideb refeniw net y Cyngor yn dod i law gan Lywodraeth Cymru, ac felly mae'n dibynnu ar yr economi gyfan ac ar allu Llywodraeth y DU i godi trethi i ariannu gwasanaethau cyhoeddus. Setliad ariannol 2020/21 yw'r setliad gorau ers 2007/08 gan ei fod yn godiad o 4.2%. Roedd hyn yn cynnig gobaith ar y pryd am setliadau gwell yn barhaol. Fodd bynnag, yn sgil effaith Covid-19 mae'n debygol y bydd sawl blwyddyn anodd o'n blaenau o hyd ym maes llywodraeth leol, a disgwylir i'r cyllid cyhoeddus barhau i fod yn eithriadol o dynn. Mae hyn yn cael effaith uniongyrchol ar gyllidebau'r Cyngor. Felly, mae hwn yn gyfnod anodd o ran y gyllideb ac o ran darparu gwasanaethau. Mae'n bwysig deall y cyd-destun ariannol cyffredinol i sicrhau cyllideb gadarn a chytbwys dros y blynyddoedd nesaf.

Mae amcanestyniadau'r boblogaeth yn dangos y bydd pobl yn byw yn hirach yn genedlaethol ac yng Ngheredigion, ac mae hyn yn golygu y bydd mwy o bobl i'w gwasanaethu. Bydd hyn yn effeithio ar bob gwasanaeth ac yn arbennig ar y categori 65 oed a throsodd.

Felly, yn unol â'i strategaeth ariannol, bydd y Cyngor yn parhau i reoli'r bwlch disgwylidig rhwng yr adnoddau tebygol a gofynion y gyllideb er mwyn cael cyllideb gytbwys a chyflawni amcanion y Cyngor ar yr un pryd. Gellir cyflawni hyn drwy ganolbwyntio'n bennaf ar nodi arbedion cyn pennu'r gyllideb i sicrhau bod modd eu gwireddu mewn pryd ar gyfer dechrau'r flwyddyn ariannol berthnasol.

Perfformiad Ariannol - Refeniw

Roedd yr adroddiad monitro diwethaf am y cyfnod hyd at fis Rhagfyr 2019 ac roedd hyn yn rhagweld sefyllfa lle mantolir y gyllideb ar ddiwedd y flwyddyn. Cyflawnwyd hyn er gwaethaf y pwysau yn ystod wythnosau cyntaf yr achosion o Covid-19. Mae perfformiad cyffredinol y Cyngor o ran cyflwyno cyllideb gytbwys yn rhagorol, wedi'i gyflawni gan Strwythur Corfforaethol effeithiol. Mae'r perfformiad yn dangos bod rheolaeth ariannol y Cyngor yn parhau i fod yn dda iawn. Bydd Balansau Cyffredinol yn aros ar £5.6m sef 3.7% o'r gyllideb flynyddol ac sydd o fewn yr ystod darged rhwng 3% a 5%.

Mae Cronfeydd Wrth Gefn a Glustnodwyd wedi'u hadlinio o ganlyniad i'r pwysau ariannol disgwylidig sy'n deillio o achosion Covid-19 a hefyd o ystyried ymrwymadau eraill y Cyngor. O ganlyniad, mae balans Cronfa Wrth Gefn Covid-19 / Hapddigwyddiad yn £1.5m gyda £700k arall yn cael ei ddal yn y Gronfa Wrth Gefn Cydraddoli Cyllid / Cymorth Gostyngiadau'r Dreth Gyngor. Bydd adlinio cronfeydd wrth gefn ymhellach yn cael ei ystyried os oes angen wrth i'r flwyddyn 2020/21 fynd yn ei blaen. Mae'r cronfeydd wrth gefn ar ddiwedd y flwyddyn wedi cynyddu o £18.6m i £22.1m.

Roedd yr Ysgolion yn llwyddiannus iawn wrth reoli eu cyllidebau dirprwyedig yn 2019/20. Adlewyrchir hyn yn sefyllfa gadarnhaol Balansau'r Ysgolion yn cynyddu bron i £900k – gyda chyfanswm Balansau'r Ysgolion ar ddiwedd y flwyddyn ychydig yn llai na £2.7m. Mae'r pwysau cyllidebol disgwylidig a wynebir gan Ysgolion ar gyfer 2020/21 wedi'u hariannu'n llawn, er bod y dyfarniad tâl i rai nad ydynt yn Athrawon yn dal i gael ei gwblhau'n genedlaethol. Mae'r Cyngor yn parhau i gefnogi pob Ysgol i helpu i reoli eu cyllidebau.

PERFFORMIAD Y GYLLIDEB

- Tanwariodd y Gwasanaeth Ysgolion £414k, sy'n unol yn fras â rhagolwg chwarter tri. Fel y cyfeiriwyd uchod, rheolwyd cyllideb Ddirprwyedig gyffredinol Ysgolion yn llwyddiannus yn ystod 2019/20.
- Mantolodd Dysgu Gydol Oes a Diwylliant y gyllideb ar ddiwedd y flwyddyn ar ôl defnyddio £26k o gronfeydd wrth gefn a glustnodwyd. Roedd hwn yn welliant sylweddol mewn perfformiad o'i gymharu â rhagolwg chwarter tri.
- Tanwariodd y Gwasanaeth Cyllid a Chaffael £324k a oedd yn unol â rhagolygon chwarter tri. Galluogodd arbedion ar log ar fenthyciadau a thanwariant yn erbyn Cynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor drosglwyddiad £251k i Gronfa Wrth Gefn Cydraddoli Cyllid / Cynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor.
- Tanwariodd Gwasanaethau Democrataidd £189k yn bennaf o ganlyniad i gario swyddi gwag yn y Tîm Cymorth Busnes yn ystod y flwyddyn yn dilyn yr ailstrwythuro. Mae'r perfformiad yn unol â rhagolygon chwarter tri.

- Tanwariodd Pobl a Threfniadaeth £25k, sy'n unol yn fras â rhagolwg chwarter tri.
- Gorwariodd Gwasanaethau Plant £259k. Roedd hon yn sefyllfa well o gymharu â rhagolwg chwarter tri o ganlyniad i arian ychwanegol y Gronfa Gofal Integredig ar gyfer 'Ar Ffiniau Gofal'.
- Gorwariodd Gwasanaethau Oedolion £1.898m, a oedd yn welliant o bron i £100k, o'i gymharu â rhagolwg chwarter tri. Mae yna nifer o amrywiannau sylweddol, ond gellir crynhoi'r prif feysydd gorwario fel rhai sy'n ymwneud â thargedau arbedion nas cyflawnwyd (£613k), costau uwch sy'n gysylltiedig â gwelyau Sector Annibynnol (£739k), cost uwch Taliadau Uniongyrchol (£834k) a chost uwch rhedeg y Cartrefi Preswyl mewnol (£225k). Mae'r sefyllfa gyffredinol wedi elwa o gyllid Pwysau'r Gaeaf LIC (£389k) a chyllid trawsnewid Rhanbarthol (£362k). O ran y meysydd Gwasanaeth yr effeithir arnynt, mae'r gorwariant yn disgyn yn bennaf ar Anableddau Dysgu (£942k) a Phobl Hŷn (£760k).
- Tanwariodd Polisi a Pherfformiad £150k, yn bennaf o ganlyniad i arbedion o swyddi gwag, a oedd yn unol â rhagolygon chwarter tri.
- Mantolodd Priffyrdd a Gwasanaethau Amgylcheddol y gyllideb ar ôl trosglwyddo £172k o gronfeydd wrth gefn.
- Gorwariodd yr Economi ac Adfywio £126k, sy'n cyfateb i ragolwg chwarter tri ac sy'n ymwneud â'r diffyg ar incwm cynllunio sy'n cael ei ariannu'n gorfforaethol.
- Tanwariodd Cyswllt Cwsmeriaid £75k sy'n cyfateb i ragolwg chwarter tri.
- Tanwariodd Cyfreithiol a Llywodraethu £195k, sy'n unol yn fras â rhagolwg chwarter tri. Mae'r tanwariant yn ymwneud yn bennaf â swyddi gwag a Ffioedd Cyfreithiol Allanol.
- Tanwariodd y Grŵp Arweiniol £160k ar ôl caniatáu trosglwyddiad ychwanegol i Gronfa Wrth Gefn Covid-19 / Hapddigwyddiad.
- Tanwariodd Ardollau, Premiwm Treth y Cyngor a Chronfeydd Wrth Gefn £92k, sy'n unol yn fras â rhagolygon chwarter tri. Mae £462k wedi'i drosglwyddo i Gronfa Wrth Gefn Premiwm Treth y Cyngor.

Mae'r tabl isod yn dangos alldro'r gyllideb reoladwy ar gyfer pob Gwasanaeth.

	2019/20	2019/20	tan/(gôr)
	Cyllideb	Gwirioneddol	wariant
Gwasanaethau	£'000	£'000	£'000
Ysgolion	48,954	48,540	414
Dysgu Gydol Oes a Diwylliant	2,254	2,254	0
Cyllid a Chaffael	18,768	18,444	324
Gwasanaethau Democrataidd	4,015	3,826	189
Pobl a Threfniadaeth	1,946	1,921	25
Gwasanaethau Plant	6,500	6,759	(259)
Gwasanaethau Oedolion	25,340	27,238	(1,898)
Polisi a Pherfformiad	1,898	1,748	150
Priffyrdd a Gwasanaethau			
Amgylcheddol	16,227	16,228	(1)
Economi ac Adfywid	3,215	3,341	(126)
Cyswllt Cwsmeriaid	5,126	5,051	75
Cyfreithiol a Llywodraethu	1,509	1,314	195
Grŵp Arweiniol	3,268	3,108	160
Ardollau, Premium Treth y Cyngor a Chronfeydd	4,604	4,512	92
Cyfanswm y Gyllideb Reoladwy	143,624	144,284	(660)
Gwarged y Dreth Gyngor			654
Diffyg			(6)
Ariannwyd drwy:			
Cryswth y Cyllid Allanol	102,091	102,091	
Trethi Lleol	41,533	42,187	
Y Gronfa Gyffredinol	0	6	
	143,624	144,284	

Mae perfformiad y gyllideb ar gyfer 2019/20 wedi bod yn gadarnhaol iawn yn gyffredinol. O ran cyllideb Gwasanaethau Oedolion, mae gwaith ychwanegol wedi bod yn mynd rhagddo i helpu i reoli eu pwysau cyllidebol, gan gynnwys cydnabod £2.350m ychwanegol ym mhroses gosod cyllideb 2020/21, a oedd yn cynnwys £1.0m dros dro. Yn ogystal, mae'r strwythur darparu gwasanaethau 'Gydol oed' newydd yn dechrau dod i rym, a fydd hefyd yn cynnwys adlinio cyllidebau Oedolion, Plant a Dysgu Gydol Oes a Diwylliant yn ystod 2020/21 i adlewyrchu model gwasanaethau newydd Porth Ceredigion, Porth Cymorth Cynnar a Phorth Cynnal.

Bydd y Cyngor yn wynebu heriau ariannol yn ystod 2020/21 a thu hwnt, yn anad dim o ganlyniad i'r achosion o Covid-19, fodd bynnag, bydd sefyllfa ariannol gref y

Cyngor yn helpu i ddelio â'r heriau hynny ac yn sicrhau bod y Cyngor yn parhau i gynnal ei gydnerthedd ariannol.

Perfformiad Ariannol - Cyfalaf

	2019/20	2018/19
	£'000	£'000
Cyllideb Gymeradwy	18,583	17,809
Cyllideb Wariadwy	16,429	15,552
Gwariant Gwirioneddol	<u>13,679</u>	<u>15,339</u>
	<u>2,750</u>	<u>213</u>

Cyllideb Gymeradwy – yw cyfanswm cyllideb y Rhaglen Gyfalaf a gymeradwywyd gan y Cabinet/y Cyngor sy'n cynnwys llinell ar gyfer grantiau cyffredinol nad yw'n Gyllideb Wariadwy. Dyma fecanwaith ar gyfer ychwanegu cynlluniau grant cymeradwy ychwanegol yn ystod y flwyddyn.

Cyllideb Wariadwy – yw cyfanswm y cynlluniau cymeradwy o fewn y Rhaglen Gyfalaf nad yw'n cynnwys y llinell ar gyfer grantiau cyffredinol.

Dyma'r prif amrywiadau rhwng y gyllideb wariadwy a'r gwariant gwirioneddol:

	2019/20
	Tan/(gôr)
	wariant
	£'000
1. Storm Callum	562
2. Rhaglen ar gyfer Ysgolion yr 21ain Ganrif (Band A)	398
3. Grant Cyfleusterau i'r Anabl	(309)
4. Cronfa Teithio Llesol - Llwybr cyd-ddefnyddio o IBERS i Benrhyn-coch	271
5. Cael cerbydau newydd	250
6. Cynlluniau gwelliannau i'r Priffyrdd	186
7. Canolfan Dulais - Cyllid Datblygu'r Rhaglen Buddsoddi Adfywio wedi'i Dargedu	158
8. Amrywiadau eraill o dan £150k	<u>1,234</u>
	<u>2,750</u>

Dyma'r rhesymau dros yr amrywiadau:

1. Nid oedd modd cael mynediad i'r afon ym Mhont Llechryd (£70k) oherwydd cyfyngiadau amgylcheddol, ynghyd â'r gwaith ar yr A475 Llandyfriog (£150k), Dan yr Allt (£288k), yr A484 Gerddi Stradmore (£54k)
2. Mae'r gwaith a drefnwyd yn Ysgol Henry Richard wedi'i ohirio, bydd yn aildechrau cyn gynted â phosibl.
3. Lleihawyd y gyllideb wreiddiol ar gyfer y Grant Cyfleusterau i'r Anabl yn ystod y flwyddyn oherwydd tanwariant a ragwelwyd, ond cynyddodd y gwaith yn y cyfnod rhwng mis Ionawr a mis Mawrth gan sicrhau bod y gwariant terfynol yn unol â'r gyllideb wreiddiol.

4. O ganlyniad i ddyfarnu'r grant yn hwyr, roedd llai o amser ar gyfer cwblhau'r caffaeliadau tir angenrheidiol. Felly, nid oedd modd cwblhau'r cynllun erbyn 31 Mawrth 2020.
5. Mae 23 o faniau (£323k) wedi'u harchebu, ond gohiriwyd eu derbyn gan y pandemig yn sgil Covid-19. Ar 31 Mawrth 2020 mae'r cerbydau yn dal heb eu danfon gyda'r ddarpariaeth yn dibynnu ar godi cyfyngiadau'r 'cloi mawr'.
6. Defnyddiwyd grantiau ychwanegol a ddyfarnwyd gan LC ym mis Mawrth 2020 yn erbyn costau a ysgwyddwyd yn flaenorol (troedffordd Pontarfynach a chroesfan i gerddwyr yn Llanbedr Pont Steffan) yn y Gyllideb Gyffredinol ar gyfer Gwella'r Priffyrdd. Nid oedd amser i gynnwys cynlluniau gwella priffyrdd cyffredinol newydd yn y Flwyddyn Gyllidol 19-20 erbyn 31 Mawrth 2020.
7. Cychwynodd y prosiect yn arafach na'r disgwyl oherwydd gorfod symud y tenantiaid i leoliad arall yn ogystal â materion annisgwyl yn ymwneud ag asbestos. Mae hwn yn brosiect byw ac mae Tai Ceredigion wedi ymrwymo iddo trwy gontract, felly mae dal angen gwedill y cyllid sydd ar gael yn llawn.

Prif feysydd gwariant cyfalaf oedd:

- Cynlluniau gwella priffyrdd gan gynnwys Y Grant Adnewyddu Priffyrdd 2018-21 a Ffyrdd
- Rhaglen Goleuadau Stryd
- Cael cerbydau newydd
- Cronfa Trafnidiaeth Leol - i gynnwys Mesurau Rheoli Traffig Tregaron, Troedffordd Pontarfynach a chroesfan newydd i gerddwyr yn Stryd y Coleg, Llanbedr Pont Steffan
- Cronfa Teithio Llesol - i gynnwys y gronfa teithio llesol a llwybr cyd-ddefnyddio o IBERS i Benrhyn-coch.
- Cronfa Rhwydwaith Trafnidiaeth Leol T2/T5 Gwelliannau Coridor TrawsCymru Gorllewin Cymru
- Diogelu'r arfordir - i gynnwys Aberystwyth, Aberaeron, Llangrannog a'r Borth
- Ysgolion - Gwaith cyfalaf ychwanegol
- Grant Cyfleusterau i'r Anabl
- Gweithfeydd Trin Carthion
- Canolfan Dulais - TRIP Development Funding
- Cronfa Dyfodol Economaidd

Cyllid Gwariant Cyfalaf:	2019/20	2018/19
	£'000	£'000
Cyllid Cyfalaf Cyffredinol	2,729	4,394
Benthyca â Chymorth	2,873	2,883
Cronfeydd Wrth Gefn Datblygu Addysg yng Ngheredigion	0	56
Benthyca Darbodus (wedi'i ariannu gyda thua £600,000 o arbedion ailstrwythuro)	0	1,236
Ysgolion (Menter Benthyca Llywodraeth Leol)	0	269
Derbyniadau Cyfalaf	244	868
Refeniw/Cyfraniadau Wrth Gefn - gan gynnwys Cyfalaf Corfforaethol Wrth Gefn	540	75
Arian i'w ad-dalu i LIC (Troi Tai'n Gartrefi a HILS)	173	129
Grantiau	7,120	5,429
	13,679	15,339

Ymhlith y prif gynlluniau buddsoddi a'r asedau sefydlog newydd yn 2020/21 mae:

- Rhaglen Ysgolion yr Unfed Ganrif ar Hugain Band B
- Lleihau maint dosbarthiadau babanod
- Darpariaeth Gofal Plant gan gynnwys Cenarth, Dyffryn Aeron a Henry Richards
- Ysgolion - Gwaith cyfalaf ychwanegol
- Canolfan Dulais - TRIP Development funding
- Gweithfeydd Trin Carthion
- Market Hall Cardigan
- Cynlluniau gwelliannau i'r Priffyrdd (gan gynnwys buddsoddiad newydd o £1.3 miliwn)
- Rhaglen Goleuadau Stryd
- Cronfa Teithio Llesol - Llwybr cyd-ddefnyddio o IBERS i Benrhyn-coch.
- Cam Dylunio Diogelu Arfordir Aberaeron
- Gwastraff o Gynnyrch Hylendid Amsugol
- Cael cerbydau newydd
- Grant Cyfleusterau i'r Anabl
- Grantiau Mesurau Ynni Cartrefi Cynnes

Cyfleusterau Benthyca

Bydd y Cyngor yn derbyn mwyafrif ei fenthyciadau tymor hir o'r Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus. Mae'r Bwrdd Benthyciadau Corff Cyhoeddus yn gorff statudol sy'n gweithredu o fewn Swyddfa Rheoli Dyledion y Deyrnas Unedig, sef un o asiantaethau gweithredol Trysorlys Ei Mawrhydi. Ei swyddogaeth yw benthyca arian o'r Gronfa Benthyciadau Cenedlaethol i awdurdodau lleol a chyrrff rhagnodedig eraill, a chasglu'r ad-daliadau. Yn ychwanegol at hyn, gall y Cyngor dderbyn benthyciadau o'r farchnad, naill ai'n uniongyrchol oddi wrth fanciau a chymdeithasau adeiladu neu drwy frocer. Ar gyfer anghenion benthyca tymor byr, gall y Cyngor gael fenthyg

arian dros dro drwy'r banc neu'r farchnad ariannol. Rhoddir gwybodaeth bellach yn Nodyn 1.23.

Mae'r Cyngor yn tanfenthg oherwydd ei fod yn defnyddio benthyciadau mewnol yn lle benthyciadau allanol. Yn ymarferol, mae'r angen llawn am fenthyciadau yn ffigur uwch nag union ddyled benthyciadau allanol y Cyngor. Ni wnaiff y Cyngor fenthg mwy na'r hyn y bydd arno ei angen, nac ychwaith fenthycia ymlaen llaw, er mwyn gwneud elw o fuddsoddi'r symiau ychwanegol a fenthycir yn unig. Byddai angen i unrhyw benderfyniad i fenthycia ymlaen llaw cyn i'r angen godi fod yn unol â'r Amcangyfrifon o'r Anghenion Cyllid Cyfalaf cymeradwy (un o'r Dangosyddion Darbodus) ac fe gaiff ei ystyried yn ofalus er mwyn sicrhau gwerth am arian, y gall y Cyngor sicrhau diogelwch y cyllid hwnnw ac y gall fforddio'r 'costau cario' tymor byr.

Prin yw'r cyfleoedd i aildrefnu dyledion gyda'r Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus (PWLb) ei hun yn yr hinsawdd sydd ohoni. Mae hefyd yn annhebygol y bydd y Cyngor yn gallu ad-dalu unrhyw ddyledion pellach cyn pryd, oni fyddai hynny'n rhan o drefniadau i aildrefnu dyledion. Fodd bynnag, petai cyfleoedd yn codi i ailstrwythuro byddai'r rheiny'n cael eu hystyried yn ofalus.

Buddion Ymddeoliad

Rhaid i'r Cyngor nodi'r gost o dalu pensiynau ymddeol pan fydd yn ymrwymo i'r costau, nid pan fydd y taliadau pensiwn yn cael eu talu. Mae'r Datganiadau yn adlewyrchu rhwymedigaeth net y Gronfa Bensiwnau'n llawn. Mae'r Fantolen yn cynnwys atebolrwydd net o £154,386 mil yn 2019/20 (£116,735 mil yn 2018/19). Rhoddir gwybodaeth bellach yn Nodyn 1.36. Bu i actwari'r Gronfa Bensiwn gyfrif y gost dybiedig o ddarparu buddion ymddeoliad drwy gymharu gwerth marchnad gyfredol cyfran y Cyngor o asedau'r gronfa pensiwn â gwerth cyfredol y rhwymedigaeth. Bydd y ffigur hwn yn amrywio bob blwyddyn gan ddibynnu ar ragdybiaethau'r actiwari ynghylch sut y mae'r cronfeydd a fuddsoddiwyd wedi perfformio a'r cyfraddau disgownt a ddefnyddir o dan y safon gyfrifyddu. Bydd Awdurdod Gweinyddu'r Gronfa Bensiwn yn parhau i reoli'r rhwymedigaeth yma ar ein rhan.

DATGANIADAU CYFRIFYDDU

Paratowyd y Datganiad Cyfrifon i ddarparu gwybodaeth ar sefyllfa ariannol y Cyngor i etholwyr, trethdalwyr lleol, aelodau'r cyngor ac unrhyw bartion eraill. Mae'r ddogfen yn rhoi crynodeb o sefyllfa ariannol gyffredinol ar 31 Mawrth 2020 ac yn cynnwys nifer o ddatganiadau cyfrifyddu, sy'n dangos ystod a graddfa gwasanaethau a gweithgareddau'r Cyngor, a hynny mewn termau ariannol. Mae gwahanol adrannau'r Cyngor wedi cydweithredu drwy gadw cofnodion ariannol digonol, rheoli eu cyllidebau a darparu dogfennau priodol. Paratowyd y ddogfen hon i ateb gofynion Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 (ac fel y nodwyd ymhellach yn Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2014) ac mae'n adlewyrchu'n llawn gofynion Cod Ymarfer Cyfrifyddu ar gyfer Awdurdodau yn y Deyrnas Unedig 2019/20 ar gyfer datganiadau cyfrifyddu.

DATGANIADAU ARIANNOL CRAIDD

Mae'r Datganiad Cyfrifon yn cynnwys nifer o Ddatganiadau Cyfrifyddu ac mae'r nodiadau a ganlyn yn esbonio'u pwrpas.

Dadansoddiad o Wariant ac Ariannu

Mae'r Dadansoddiad o Wariant ac Ariannu'n dangos sut mae'r gwariant blynyddol yn cael ei ddefnyddio a'i ariannu gan Gynghorau gydag adnoddau (grantiau'r llywodraeth, treth y cyngor a threthi busnes), o'i gymharu â'r adnoddau hynny a ddefnyddir neu a enillir gan Gynghorau yn unol ag arferion cyfrifyddu a dderbynnir yn gyffredinol. Mae hefyd yn dangos sut mae'r gwariant hwn yn cael ei ddyrannu i wahanol Wasanaethau'r Cyngor, er mwyn iddyn nhw allu gwneud penderfyniadau. Mae'r incwm a'r gwariant sy'n gysylltiedig ag arferion cyfrifyddu a dderbynnir yn gyffredinol yn cael eu cyflwyno'n llawnach yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Datganiad Cynhwysfawr o Incwm a Gwariant

Mae'r datganiad yn dangos cost cyfrifyddu yn ystod y flwyddyn o ddarparu gwasanaethau yn unol ag arferion cyfrifyddu a dderbynnir yn gyffredinol, yn hytrach na'r swm sydd i'w ariannu o drethi. Mae cynghorau yn codi treth y cyngor er mwyn talu am wariant yn unol â rheoliadau; gall hyn fod yn wahanol i gost cyfrifyddu. Dangosir y sefyllfa drethi yn y Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd Wrth Gefn.

Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd Wrth Gefn

Mae'r datganiad hwn yn dangos symudiadau yn ystod y flwyddyn parthed y gwahanol gronfeydd wrth gefn sydd gan y Cyngor, ac a ddadansoddir fel 'cronfeydd defnyddiadwy' (h.y. y rhai hynny y gellir eu defnyddio i gyllido gwariant neu ostwng treth y cyngor) a 'chronfeydd wrth gefn aneddfnyddiadwy'. Mae'r Gorged neu'r Diffyg ar y llinell Darparu Gwasanaethau yn dangos gwir gost economaidd darparu gwasanaethau'r Cyngor, dangosir mwy o fanylion yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Mae'r rhain yn wahanol i'r symiau statudol y mae'n ofynnol eu nodi ym Malans y Gronfa Gyffredinol at ddibenion y dreth gyngor. Mae'r Cynnydd/Lleihad cyn Trosglwyddiadau i'r llinell Cronfeydd wrth Gefn a Glustnodwyd yn dangos Balans y Gronfa Gyffredinol statudol a'r Balans Cyfrif Refeniw Tai cyn unrhyw drosglwyddiadau dewisol i'r cronfeydd wrth gefn a glustnodwyd neu ohonynt a wnaethpwyd gan y Cyngor.

Y Fantolen

Mae'r Fantolen yn dangos gwerth ar ddyddiad y Fantolen, yr asedau a'r ymrwymadau a gydnabyddir gan y Cyngor. Caiff asedau net y Cyngor (asedau llai ymrwymadau) eu cyfateb gan yr arian wrth gefn a gedwir gan y Cyngor. Adroddir ar gronfeydd wrth gefn mewn dau gategori. Y categori cyntaf o gronfeydd wrth gefn yw cronfeydd defnyddiadwy h.y. y cronfeydd hynny y gall y Cyngor eu defnyddio i ddarparu gwasanaethau, yn amodol ar yr angen i gynnal lefel ddarbodus o arian wrth gefn ac unrhyw gyfyngiadau statudol ar eu defnydd (er enghraifft y Gronfa Wrth Gefn Derbynebaw Cyfalaf Defnyddiadwy a ellir ond eu defnyddio i gyllido gwariant cyfalaf neu i ad-dalu dyled). Yr ail gategori o gronfeydd wrth gefn yw cronfeydd wrth gefn anefnyddiadwy, h.y. y rhai nad yw'r Cyngor yn medru eu defnyddio i ddarparu gwasanaethau. Mae'r categori hwn o gronfeydd wrth gefn yn cynnwys cronfeydd sydd yn dal enillion a cholledion na wireddwyd (er enghraifft y Gronfa Wrth Gefn Ailbriso), lle byddai symiau ond ar gael er mwyn darparu gwasanaethau os gwerthir

yr asedau; a bod cronfeydd wrth gefn sydd â gwahaniaeth amseru fel y dangosir yn y llinell Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd Wrth Gefn 'Addasiadau rhwng sail cyfrifyddu a sail cyllido o dan reoliadau'.

Datganiad Llif Arian

Mae'r Datganiad Llif Ariannol yn dangos y newidiadau mewn arian parod ac eitemau cyfwerth ag arian parod yn ystod y cyfnod adrodd. Mae'r datganiad yn dangos sut mae'r Cyngor yn cynhyrchu ac yn defnyddio arian ac eitemau cyfwerth ag arian parod drwy ddsbarthu llif arian fel gweithgareddau gweithredu, buddsoddi a chyllido gweithgareddau. Mae maint y llif arian net sydd yn deillio o weithgareddau gweithredol yn ddangosydd allweddol o faint o weithgareddau'r Cyngor sydd yn cael eu cyllido drwy drethi ac incwm grant neu gan y rhai sydd yn derbyn gwasanaethau a ddarparir gan y Cyngor. Mae gweithgareddau buddsoddi yn cynrychioli'r graddau y mae llif arian allan wedi eu gwneud o adnoddau a fwriedir i gyfrannu i gyflwyno gwasanaethau gan y Cyngor yn y dyfodol. Mae llif ariannol sydd yn deillio o weithgareddau ariannol yn ddefnyddiol wrth ddarogan hawliadau ar lif ariannol yn y dyfodol drwy ddarparwyr cyfalaf (h.y. benthyciadau) i'r Cyngor.

RHAGOR O WYBODAETH

Mae gan bawb sydd â diddordeb hawl statudol i weld y Cyfrifon, yn ystod arolygiad cyhoeddus, cyn cwblhau'r archwiliad blynyddol. Mae'r Cyngor a'i Swyddogion wedi ymrwymo i roi gwybodaeth lawn ar faterion ariannol y Cyngor. Os oes arnoch angen rhagor o wybodaeth neu esboniad ynglŷn â'r Cyfrifon, cysylltwch â:

Cyllid a Chaffael

Cyngor Sir Ceredigion

Canolfan Rheidol

Rhodfa Padarn

Llanbadarn Fawr

Aberystwyth

SY23 3UE

E-bost: df.technicians@ceredigion.gov.uk

DATGANIAD O'R CYFRIFOLDEBAU O RAN Y DATGANIAD CYFRIFON

CYFRIFOLDEBAU'R CYNGOR

Mae'n ofynnol bod y Cyngor:

- yn gwneud trefniadau i weinyddu ei faterion ariannol yn briodol ac yn sicrhau bod un o'i swyddogion yn gyfrifol am weinyddu'r materion hynny. Yn y Cyngor hwn, y swyddog hwnnw yw'r Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Cyllid a Chaffael.
- yn rheoli ei faterion er mwyn sicrhau defnydd darbodus, effeithlon ac effeithiol o'i adnoddau a diogelu ei asedau.
- cymeradwyo'r Datganiad Cyfrifon.

Cadeirydd y Cyngor

10 Medi 2020

CYFRIFOLDEBAU'R SWYDDOG ARWEINIOL CORFFORAETHOL – CYLLID A CHAFFAEL

Mae'r Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Cyllid a Chaffael yn gyfrifol am baratoi Datganiad Cyfrifon y Cyngor yn unol â'r arferion priodol fel y'u nodir yn CIPFA/LASAAC *Cod Arferion ar Gyfrifyddu mewn Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig* ('y Cod').

Wrth baratoi'r Datganiad Cyfrifon hwn, mae'r Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Cyllid a Chaffael:

- wedi dewis polisiau cyfrifyddu addas a'u defnyddio mewn modd cyson;
- wedi gwneud penderfyniadau ac amcangyfrifon a oedd yn rhesymol ac yn ddarbodus;
- wedi cydymffurfio â'r Cod Ymarfer.

Mae'r Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Cyllid a Chaffael hefyd:

- wedi cadw cofnodion cyfrifyddu priodol a chyfredol;
- wedi cymryd camau rhesymol i atal a chanfod twyll ac unrhyw afreoleidd-dra arall.

Rwyf yn ardystio bod Datganiad y Cyfrifon yn cyflwyno darlun gwir a theg o sefyllfa ariannol y Cyngor ar y dyddiad cyfrifyddu a'i incwm a'i wariant dros y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2020.

Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Cyllid a Chaffael

10 Medi 2020

ADRODDIAD ARCHWILYDD ANNIBYNNOL ARCHWILYDD CYFFREDINOL CYMRU I AELODAU CYNGOR SIR CEREDIGION**Adroddiad ar yr archwiliad o'r datganiadau ariannol****Barn**

Yr wyf wedi archwilio datganiadau ariannol Cyngor Sir Ceredigion ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2020 dan Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004.

Mae datganiadau ariannol Cyngor Sir Ceredigion yn cynnwys y Datganiad o Symudiadau mewn Cronfeydd wrth Gefn, y Datganiad o Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, y Fantolen, y Datganiad o Lifoedd Arian Parod a'r nodiadau cysylltiedig, gan gynnwys crynodeb o'r polisiâu cyfrifyddu arwyddocaol.

Y fframwaith adrodd ariannol a gymhwyswyd wrth eu paratoi yw'r gyfraith berthnasol a'r Cod Ymarfer ar gyfer Cadw Cyfrifon Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2019-2020 sy'n seiliedig ar y Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol.

Yn fy marn i mae'r datganiadau ariannol:

- yn rhoi darlun cywir a theg o sefyllfa ariannol Cyngor Sir Ceredigion ar 31 Mawrth 2020 ac o'i incwm a'i wariant ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben ar y dyddiad hwnnw; ac
- wedi'u paratoi'n briodol yn unol â gofynion deddfwriaethol a'r Cod Ymarfer ar gyfer Cadw Cyfrifon Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2019-2020.

Sail y farn

Cynhaliais fy archwiliad yn unol â'r gyfraith berthnasol a'r Safonau Rhyngwladol ar Archwilio yn y DU (ISA (UK)). Caiff fy nghyfrifoldebau dan y safonau hynny eu disgrifio ymhellach yn yr adran o'm hadroddiad sy'n nodi cyfrifoldebau'r archwilydd am archwilio'r datganiadau ariannol. Rwy'n annibynnol ar y cyngor yn unol â'r gofynion moesegol sy'n berthnasol i'm harchwiliad o'r datganiadau ariannol yn y DU, gan gynnwys Safon Foesegol y Cyngor Adrodd Ariannol, ac rwyf wedi cyflawni fy nghyfrifoldebau moesegol eraill yn unol â'r gofynion hyn. Credaf fod y dystiolaeth archwilio yr wyf wedi'i chael yn ddigonol ac yn briodol i ddarparu sail i'm barn.

Pwyslais ar Fater: Ansicrwydd ynghylch Priso'r Gronfa Bensiwn

Tynnaf sylw at Nodyn 1.36 i'r datganiadau ariannol, sy'n disgrifio effaith ansicrwydd perthnasol a ddatgelwyd yn adroddiad rheolwr y gronfa pensiwn yn ei adroddiad prisio diwedd blwyddyn ar gyfer y gronfa eiddo yn y DU y mae'n ei rheoli ar ran Cronfa Bensiwn Dyfed. Mae'r Cyngor wedi datgelu'r ansicrwydd perthnasol hwn ac nid yw fy marn archwilio'n cael ei haddasu mewn perthynas â'r mater hwn.

Casgliadau sy'n ymwneud â busnes gweithredol

Nid oes gennyf unrhyw beth i'w nodi o ran y materion canlynol y mae'r Safonau Rhyngwladol ar Archwilio yn y DU yn ei gwneud yn ofynnol i mi gyflwyno adroddiad i chi arnynt os bydd yr amgylchiadau canlynol yn berthnasol:

- nid yw'r defnydd o sail gyfrifyddu busnes gweithredol wrth baratoi'r datganiadau ariannol yn briodol; neu

- nid yw'r swyddog cyllid cyfrifol wedi datgelu yn y datganiadau ariannol unrhyw ansicrwydd perthnasol a nodwyd a all fwrw amheuaeth sylweddol ar allu'r Cyngor i barhau i fabwysiadu sail gyfrifyddu busnes gweithredol am gyfnod o 12 mis o leiaf o'r dyddiad pan awdurdodir cyhoeddi'r datganiadau ariannol.

Gwybodaeth arall

Y swyddog cyllid cyfrifol sy'n gyfrifol am yr wybodaeth arall yn yr adroddiad blynyddol a'r cyfrifon. Mae'r wybodaeth arall yn cynnwys yr wybodaeth yn yr adroddiad blynyddol, heblaw am y datganiadau ariannol a'm hadroddiad i fel archwilydd ar y rhain. Nid yw fy marn am y datganiadau ariannol yn cwmpasu'r wybodaeth arall a, heblaw i'r graddau a nodir yn benodol fel arall yn ddiweddarach yn fy adroddiad, nid wyf yn mynegi unrhyw fath o gasgliad sicrwydd ar yr wybodaeth arall honno.

Mewn cysylltiad â'm harchwiliad o'r datganiadau ariannol, fy nghyfrifoldeb i yw darllen yr wybodaeth arall er mwyn nodi anghysonderau perthnasol â'r datganiadau ariannol archwiliedig a nodi unrhyw wybodaeth sy'n ymddangos fel petai'n berthnasol anghywir ar sail yr wybodaeth a gefais wrth i mi gyflawni'r archwiliad neu sy'n berthnasol anghyson â'r wybodaeth honno. Os dof yn ymwybodol o unrhyw gamddatganiadau neu anghysonderau perthnasol ymddangosiadol, ystyriaf y goblygiadau ar gyfer fy adroddiad.

Adroddiad ar ofynion eraill

Barn am faterion eraill

Yn fy marn i, yn seiliedig ar y gwaith a wnaed yn ystod fy archwiliad:

- mae'r wybodaeth a geir yn yr Adroddiad Naratif ar gyfer y flwyddyn ariannol y paratowyd y datganiadau ariannol ar ei chyfer yn gyson â'r datganiadau ariannol ac mae'r Adroddiad Naratif wedi'i baratoi yn unol â'r Cod Ymarfer ar gyfer Cadw Cyfrifon Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2019-20; ac
- Mae'r wybodaeth a roddir yn y Datganiad Llywodraethu ar gyfer y flwyddyn ariannol y paratowyd y datganiadau ariannol ar ei chyfer yn gyson â'r datganiadau ariannol ac mae'r Datganiad Llywodraethu wedi'i baratoi yn unol â'r canllawiau.

Materion y cyflwynaf adroddiad arnynt drwy eithriad

Yng ngoleuni'r wybodaeth a'r ddealltwriaeth am y Cyngor a'i amgylchedd a gafwyd yn ystod yr archwiliad, nid wyf wedi nodi unrhyw gamddatganiadau perthnasol yn yr Adroddiad Naratif na'r Datganiad Llywodraethu.

Nid oes gennyf unrhyw beth i'w nodi o ran y materion canlynol, y cyflwynaf adroddiad i chi arnynt os bydd yr amgylchiadau canlynol yn berthnasol, yn fy marn i:

- ni chadwyd cofnodion cyfrifyddu priodol;
- nid yw'r datganiadau ariannol yn gyson â'r cofnodion a'r ffurflenni cyfrifyddu; neu
- nid wyf wedi cael yr holl wybodaeth ac esboniadau y mae eu hangen arnaf ar gyfer fy archwiliad.

Tystysgrif cwblhau'r archwiliad

Ardystiaf fy mod wedi cwblhau'r archwiliad o gyfrifon Cyngor Sir Ceredigion yn unol â gofynion Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 a Chod Ymarfer Archwilio Archwilydd Cyffredinol Cymru.

Cyfrifoldebau**Cyfrifoldebau'r swyddog cyllid cyfrifol am y datganiadau ariannol**

Fel yr esbonnir yn fanylach yn y Datganiadau o Gyfrifoldebau am y Datganiad Cyfrifon (a nodir ar dudalen 17 o'r datganiadau ariannol), y swyddog cyllid cyfrifol sy'n gyfrifol am baratoi'r datganiad cyfrifon, sy'n rhoi darlun cywir a theg, ac am ba bynnag reolaeth fewnol sy'n angenrheidiol ym marn y swyddog cyllid cyfrifol i allu paratoi datganiadau cyfrifon heb unrhyw gamddatganiadau perthnasol, boed hynny trwy dwyll neu wall.

Wrth baratoi'r datganiad cyfrifon, mae'r swyddog cyllid cyfrifol yn gyfrifol am asesu gallu'r Cyngor i barhau fel busnes gweithredol, gan ddatgelu fel y bo'n gymwys, faterion sy'n ymwneud â'r busnes gweithredol a defnyddio sail gyfrifyddu busnes gweithredol oni thybir nad yw'n briodol.

Cyfrifoldebau'r archwilydd am archwilio'r datganiadau ariannol

Fy amcanion yw cael sicrwydd rhesymol ynghylch p'un a yw'r datganiadau ariannol yn eu cyfanrwydd yn rhai heb unrhyw gamddatganiad perthnasol, boed hynny trwy dwyll neu wall, a chyhoeddi adroddiad archwilydd sy'n cynnwys fy marn. Mae sicrwydd rhesymol yn lefel uchel o sicrwydd, ond nid yw'n gwarantu y bydd archwiliad a gynhelir yn unol â'r Safonau Rhyngwladol ar Archwilio yn y DU wastad yn canfod camddatganiad perthnasol pan fo'n bodoli. Gall camddatganiadau ddeillio o dwyll neu wall ac fe'u hystyrir yn berthnasol os, yn unigol neu gyda'i gilydd, gellid yn rhesymol ddisgwyl iddynt ddylanwadu ar benderfyniadau economaidd defnyddwyr a wneir ar sail y datganiadau ariannol hyn.

Ceir disgrifiad pellach o gyfrifoldebau'r archwilydd am archwilio'r datganiadau ariannol ar wefan y Cyngor Adrodd Ariannol yn www.frc.org.uk/auditorsresponsibilities. Mae'r disgrifiad hwn yn rhan o'm hadroddiad archwilio.

Anthony J Barrett

24 Heol y Gadeirlan

Tros ac ar ran Archwilydd Cyffredinol Cymru

Caerdydd

14 Medi 2020

CF11 9LJ

Cyhoeddi datganiadau ariannol yn electronig

Cyfrifoldeb Cyngor Sir Ceredigion yw cynnal gwefan Cyngor Sir Ceredigion a sicrhau ei chywirdeb; nid yw'r gwaith a wneir gan archwilwyr yn cynnwys ystyried y materion hyn ac, yn unol â hynny, nid yw'r archwilwyr yn derbyn unrhyw gyfrifoldeb am unrhyw newidiadau y gellid bod wedi'u gwneud i'r datganiadau ariannol ers iddynt gael eu cyflwyno ar y wefan yn gyntaf.

DADANSODDIAD GWARIANT A CHYLLIDO 2019/2020

	Alldro £'000	Trosglwyddiadau (i)/o'r Cronfeydd a Glustnodwyd (Nodyn 1.8) £'000	Gwariant Net a godir ar y Gronfa Gyffredinol £'000	Addasiadau rhwng Sail Cyfrifyddu a Sail Cyllido (Nodyn 1.1 & 1.7) £'000	Gwariant Net yn y Datganiad Cynhwysfawr o Incwm a Gwariant £'000
Ysgolion	48,540	(102)	48,438	5,790	54,228
Dysgu Gydol Oes a Diwylliant	2,254	26	2,280	1,679	3,959
Cyllid a Chaffael	18,444	(384)	18,060	(4,728)	13,332
Gwasanaethau Democraataidd	3,826	30	3,856	634	4,490
Pobl a Threfniadaeth	1,921	0	1,921	233	2,154
Gwasanaethau Plant	6,759	34	6,793	654	7,447
Gwasanaethau Oedolion	27,238	(222)	27,016	3,678	30,694
Polisi a Pherfformiad	1,748	0	1,748	333	2,081
Prifffyrdd a Gwasanaethau Amgylcheddol	16,228	109	16,337	4,244	20,581
Economi ac Adfywid	3,341	61	3,402	2,728	6,130
Cyswllt Cwsmeriaid	5,051	0	5,051	715	5,766
Gwasanaethau Cyfreithiol a Llywodraethu	1,314	18	1,332	91	1,423
Grŵp Arweiniol	3,108	(3,100)	8	(61)	(53)
Ardollau, Premium Treth y Cyngor a Chronfeydd	4,512	28	4,540	(4,540)	0
COST NET GWASANAETHAU	144,284	(3,502)	140,782	11,450	152,232
Incwm a Gwariant Arall	(144,278)	0	(144,278)	2,102	(142,176)
(Gorged) neu Ddiffyg	6	(3,502)	(3,496)	13,552	10,056
Balans Agoriadol Gronfa Gyffrinedol	(5,569)	(18,623)	(24,192)		
(Gorged) neu Ddiffyg	6	(3,502)	(3,496)		
Balans Terfynol Gronfa Gyffrinedol	(5,563)	(22,125)	(27,688)		

DADANSODDIAD GWARIANT A CHYLLIDO 2018/2019

	Alldro £'000	Trosglwyddiadau (i)/o'r Cronfeydd a Glustnodwyd (Nodyn 1.8) £'000	Gwariant Net a godir ar y Gronfa Gyffredinol £'000	Addasiadau rhwng Sail Cyfrifyddu a Sail Cyllido (Nodyn 1.1 & 1.7) £'000	Gwariant Net yn y Datganiad Cynhwysfawr o Incwm a Gwariant £'000
Ysgolion	46,538	792	47,330	8,129	55,459
Dysgu Gydol Oes a Diwylliant	2,384	44	2,428	714	3,142
Cyllid a Chaffael	18,090	89	18,179	866	19,045
Gwasanaethau Democrataidd	1,892	0	1,892	137	2,029
Pobl a Threfniadaeth	1,880	38	1,918	173	2,091
Gwasanaethau Plant	6,717	0	6,717	554	7,271
Gwasanaethau Oedolion	26,398	73	26,471	3,209	29,680
Polisi a Pherfformiad	1,964	6	1,970	261	2,231
Prifffyrdd a Gwasanaethau Amgylcheddol	16,970	410	17,380	3,426	20,806
Economi ac Adfywid	3,392	(100)	3,292	1,363	4,655
Cyswllt Cwsmeriaid	4,620	0	4,620	621	5,241
Gwasanaethau Cyfreithiol a Llywodraethu	1,129	0	1,129	92	1,221
Grŵp Arweiniol	4,314	(3,780)	534	761	1,295
Ardollau, Premium Treth y Cyngor a Chronfeydd	4,195	(238)	3,957	(3,957)	0
COST NET GWASANAETHAU	140,483	(2,666)	137,817	16,349	154,166
Incwm a Gwariant Arall	(140,513)	(10)	(140,523)	1,952	(138,571)
(Gorged) neu Ddiffyg	(30)	(2,676)	(2,706)	18,301	15,595
Balans Agoriadol Gronfa Gyffrinedol	(5,539)	(15,947)	(21,486)		
(Gorged) neu Ddiffyg	(30)	(2,676)	(2,706)		
Balans Terfynol Gronfa Gyffrinedol	(5,569)	(18,623)	(24,192)		

DATGANIAD CYNHWYSFAWR O INCWM A GWARIANT (IaG)

	Nodyn	2019/2020			2018/2019		
		Gwar Gros £'000	Incwm Gros £'000	Gwar Net £'000	Gwar Gros £'000	Incwm Gros £'000	Gwar Net £'000
Ysgolion		73,677	19,449	54,228	69,943	14,484	55,459
Dysgu Gydol Oes a Diwylliant		7,037	3,078	3,959	6,111	2,969	3,142
Cyllid a Chaffael		30,337	17,005	13,332	38,235	19,190	19,045
Gwasanaethau Democrataidd		4,770	280	4,490	2,062	33	2,029
Pobl a Threfniadaeth		3,225	1,071	2,154	3,115	1,024	2,091
Gwasanaethau Plant		10,503	3,056	7,447	10,144	2,873	7,271
Gwasanaethau Oedolion		51,006	20,312	30,694	47,474	17,794	29,680
Polisi a Pherfformiad		2,916	835	2,081	3,014	783	2,231
Priffyrdd a Gwasanaethau Amgylcheddol		27,313	6,732	20,581	27,613	6,807	20,806
Economi ac Adfywid		9,041	2,911	6,130	7,602	2,947	4,655
Cyswllt Cwsmeriaid		6,612	846	5,766	5,845	604	5,241
Gwasanaethau Cyfreithiol a Llywodraethu		1,497	74	1,423	1,454	233	1,221
Grŵp Arweiniol		1,016	1,069	(53)	1,486	191	1,295
COST GWASANAETHAU		228,950	76,718	152,232	224,098	69,932	154,166
Gwariant gweithredol arall	1.9	12,517	0	12,517	11,143	0	11,143
Incwm a gwariant cyllido a buddsoddi	1.10	8,457	1,123	7,334	8,521	1,169	7,352
Incwm trethi a grantiau amhenodol	1.11	0	162,027	(162,027)	0	157,066	(157,066)
(GORGED) NEU DDIFFYG DARPARU GWASANAETHAU		249,924	239,868	10,056	243,762	228,167	15,595
(Gorged) neu ddiffyg ar ailbrizio Asedau Sefydlog	1.26			(40,493)			(7,702)
Ail-fesur yr atebolrwydd (ased) o ran y	1.36			23,809			13,248
INCWM A GWARIANT CYNHWYSFAWR ARALL				(16,684)			5,546
CYFANSWM INCWM A GWARIANT CYNHWYSFAWR				(6,628)			21,141

DATGANIAD SYMUDIAD MEWN CRONFEYDD WRTH GEFN

	Nodyn	Balans Cronfa	Cronfeydd a	CYFANSWM	Cronfeydd	Grantiau	Cyfanswm	Cronfeydd	Cronfeydd	Cyfanswm		
		Gyffredinol	Glustnodwyd		Derbynebion	Cyfalfaf	Cyfalfaf Heb eu	Cronfeydd	Defnyddiadwy	Anefnyddiadw	Cronfeydd y	
		£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
2019/20												
Balans ar 31/03/19		(5,569)	(18,623)	(24,192)	(5,881)	(1,157)	(31,230)	(103,995)	(135,225)			
(Gorged) neu ddiffyg ar ddarparu gwasanaethau		10,056	0	10,056	0	0	10,056	0	10,056			
Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall		0	0	0	0	0	0	(16,684)	(16,684)			
Cyfanswm Incwm a Gwariant Cynhwysfawr		10,056	0	10,056	0	0	10,056	(16,684)	(6,628)			
Addasiadau rhwng sail cyfrifyddu a sail cyllido o dan y rheoliadau	1.7	(13,552)	0	(13,552)	(109)	203	(13,458)	13,458	0			
(Cynnydd)/Gostyngiad cyn Trosglwyddiadau i Gronfeydd wrth Gefn a Glustnodwyd		(3,496)	0	(3,496)	(109)	203	(3,402)	(3,226)	(6,628)			
Trosglwyddiadau i/(o) Gronfeydd wrth Gefn	1.8	3,502	(3,502)	0	0	0	0	0	0			
(Cynnydd)/Gostyngiad Balans ar 31/03/20		6	(3,502)	(3,496)	(109)	203	(3,402)	(3,226)	(6,628)			
		(5,563)	(22,125)	(27,688)	(5,990)	(954)	(34,632)	(107,221)	(141,853)			
2018/19												
Balans ar 31/03/18		(5,539)	(15,947)	(21,486)	(6,384)	(1,877)	(29,747)	(126,619)	(156,366)			
(Gorged) neu ddiffyg ar ddarparu gwasanaethau		15,595	0	15,595	0	0	15,595	0	15,595			
Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall		0	0	0	0	0	0	5,546	5,546			
Cyfanswm Incwm a Gwariant Cynhwysfawr		15,595	0	15,595	0	0	15,595	5,546	21,141			
Addasiadau rhwng sail cyfrifyddu a sail cyllido o dan y rheoliadau	1.7	(18,301)	0	(18,301)	503	720	(17,078)	17,078	0			
(Cynnydd)/Gostyngiad cyn Trosglwyddiadau i Gronfeydd wrth Gefn a Glustnodwyd		(2,706)	0	(2,706)	503	720	(1,483)	22,624	21,141			
Trosglwyddiadau i/(o) Gronfeydd wrth Gefn	1.8	2,676	(2,676)	0	0	0	0	0	0			
(Cynnydd)/Gostyngiad Balans ar 31/03/19		(30)	(2,676)	(2,706)	503	720	(1,483)	22,624	21,141			
		(5,569)	(18,623)	(24,192)	(5,881)	(1,157)	(31,230)	(103,995)	(135,225)			

MANTOLEN			31/03/20	31/03/19
	Nodyn	£'000	£'000	£'000
<u>ASEDAU</u>				
Eiddo, Offer a Chyfarpar	1.13	381,055		340,051
Eiddo ar gyfer Buddsoddi	1.14	17,570		16,829
Asedau Treftadaeth	1.15	3,131		3,964
Dyledwyr Tymor Hir	1.17	2,722		2,583
ASEDAU TYMOR HIR			404,478	363,427
Buddsoddiadau Tymor Byr	1.18	6,032		9,029
Asedau ar gyfer eu Gwerthu		740		1,470
Stocrestrau		545		502
Dyledwyr Tymor Byr	1.20	22,036		17,909
Arian Parod a Chyfarebol	1.21	15,735		9,754
ASEDAU PRESENNOL			45,088	38,664
CYFANSWM ASEDAU			449,566	402,091
<u>RHWYMEDIGAETHAU</u>				
Benthyg Tymor Byr	1.23	(6,264)		(3,272)
Credydwyr Tymor Byr	1.22	(22,884)		(19,936)
Darpariaethau Tymor Byr		(24)		(30)
RHWYMEDIGAETHAU PRESENNOL			(29,172)	(23,238)
Credydwyr Tymor Hir		(374)		(374)
Darpariaethau Tymor Hir		0		0
Benthyg Tymor Hir	1.23	(116,877)		(119,831)
Rhwymedigaethau Tymor Hir Eraill	1.24	(160,488)		(123,249)
Derbynebion Grantiau Cyfalaf				
Ymlaen Llaw		(802)		(174)
RHWYMEDIGAETHAU TYMOR HIR			(278,541)	(243,628)
CYFANSWM RHWYMEDIGAETHAU			(307,713)	(266,866)
ASEDAU NET			141,853	135,225
Cronfeydd wrth Gefn Defnyddiadwy	1.25	(34,632)		(31,230)
Cronfeydd wrth Gefn Anefnyddiadwy	1.26	(107,221)		(103,995)
CYFANSWM CRONFEYDD WRTH GEFN			(141,853)	(135,225)

DATGANIAD LLIF ARIAN

	2019/20	2018/19
Nodyn	£'000	£'000
GWEITHGAREDDAU GWEITHREDU		
Gorged/(Diffyg) net Darparu Gwasanaethau	(10,056)	(15,595)
Trafodion anariannol		
Dibrisiant a Lleihad	10,007	11,464
Grantiau Cyfalaf	(8,778)	(8,407)
Addasiadau Cronfa Bensiwn	13,842	16,812
Addasiadau anariannol eraill	0	0
	<u>5,015</u>	<u>4,274</u>
Addasiadau i eitemau a nodir ar wahân o ran Llif Arian		
(Enill)/Colled o werthu Asedau Sefydlog	192	(91)
Eitemau cronnus		
(Cynnydd)/gostyngiad mewn Stoc	(43)	(71)
(Cynnydd)/gostyngiad mewn Dyledwyr	(3,766)	(961)
Cynnydd/(gostyngiad) mewn Credydwyr	830	(440)
Mewnlif/(All-lif) Arian Net o Weithgareddau	2,228	2,711
Gweithredu	1.27	
GWEITHGAREDDAU BUDDSODDI		
All-lif Arian		
Prynu asedau sefydlog	(10,142)	(12,002)
Taliadau arian cyfalaf arall	(588)	(651)
	<u>(10,730)</u>	<u>(12,653)</u>
Mewnlif Arian		
Gwerthu asedau sefydlog	937	567
Grantiau cyfalaf a dderbyniwyd	7,993	7,627
Enillion buddsoddiadau byrdymor	2,993	12
Derbyniadau arian cyfalaf eraill	680	461
	<u>12,603</u>	<u>8,667</u>
Llif Arian Net o Weithgareddau Buddsoddi	1,873	(3,986)
GWEITHGAREDDAU ARIANNU		
All-lif Arian		
Ad-dalu benthyciadau byrdymor a hirdymor	(1,508)	(1,489)
Taliadau ar gyfer gostwng rhwymedigaethau dyledus yn ymwneud a phrydlesau ariannol ac ar fantolenni contractau Mentrau Cyllid Preifat	(412)	794
	<u>(1,920)</u>	<u>(695)</u>
Mewnlif Arian		
Benthyciadau newydd a godwyd	3,800	5,800
Llif Arian Net o Weithgareddau Ariannu	1,880	5,105
CYNNYDD/(GOSTYNGIAD) MEWN ARIAN AC EITEMAU SYDD YN CYFATEB I ARIAN	5,981	3,830
Arian ac Eitemau sydd yn Cyfateb i Arian ar ddechrau'r flwyddyn	9,754	5,924
Arian ac Eitemau sydd yn Cyfateb i Arian ar ddiwedd y flwyddyn	1.21	9,754

NODIADAU I'R DATGANIAD CYFRIFON**1.1 NODYN I'R DADANSODDIAD O WARIANT AC ARIANNU**

	Addasiadau at Ddibenion Cyfalaf (Nodyn A) £'000	Newid Net o ran Addasu Pensiynau (Nodyn B) £'000	Gwahaniaethau Eraill (Nodyn C) £'000	Cyfanswm Addasiadau £'000
2019/20				
Ysgolion	3,226	2,206	358	5,790
Dysgu Gydol Oes a Diwylliant	1,117	522	40	1,679
Cyllid a Chaffael	243	2,634	(7,605)	(4,728)
Gwasanaethau Democraidaidd	4	463	167	634
Pobl a Threfniadaeth	0	235	(2)	233
Gwasanaethau Plant	43	622	(11)	654
Gwasanaethau Oedolion	2,280	1,581	(183)	3,678
Polisi a Pherfformiad	8	285	40	333
Priffyrdd a Gwasanaethau Amgylcheddol	3,140	1,162	(58)	4,244
Economi ac Adfywid	1,203	637	888	2,728
Cyswllt Cwsmeriaid	142	583	(10)	715
Gwasanaethau Cyfreithiol a Llywodraethu	0	108	(17)	91
Grŵp Arweiniol	47	96	(204)	(61)
Arollau, Premium Treth y Cyngor a Chronfeydd	(489)	0	(4,051)	(4,540)
COST GWASANAETHAU	10,964	11,134	(10,648)	11,450
Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall	(9,579)	2,708	8,973	2,102
Y gwahaniaeth rhwng y gwarged neu'r diffyg yn y Gronfa Gyffredinol gyda'r Cronfeydd a Glustnodwyd â'r gwarged neu'r diffyg yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwyswyr ar Ddarparu Gwasanaethau	1,385	13,842	(1,675)	13,552

NODYN A – Addasiadau at Ddibenion Cyfalaf

Mae'r golofn hon yn addasu ar gyfer dibrisiant, amhariad, enillion a cholledion yn sgil ailwerthuso, enillion a cholledion gwaredu asedau, grantiau cyfalaf a gwariant cyfalaf a ariannir gyda refeniw.

NODYN B - Newid Net o ran Addasu Pensiynau

Mae'r golofn hon yn dangos yr addasiadau sy'n ofynnol i gydymffurfio â Buddiannau Gweithwyr IAS19, sef yn benodol, disodli cyfraniadau pensiwn gweithwyr a wneir gan y Cyngor fel y caniateir yn statudol gyda'r costau gwasanaeth blaenorol a'r costau gwasanaeth presennol, fel y'u cyfrifir gan yr actiwari, gyda'r llog net ar yr atebolrwydd buddiannau a ddiffiniwyd yn cael ei gynnwys yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

NODYN C - Gwahaniaethau Eraill

Mae'r golofn hon yn cynnwys gwahaniaethau eraill rhwng symiau sydd wedi'u debydu/credydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr â'r symiau sydd wedi'u talu/derbyn sydd i'w cydnabod yn statudol. Mae'r rhain yn cynnwys addasiadau i ail-alinio gwariant ac incwm yn unol â'r cod, ac addasiadau mewn perthynas â'r cronid o Absenoldebau Cronedig.

2018/19	Addasiadau at Ddibenion Cyfalaf (Nodyn A) £'000	Newid Net o ran Addasu Pensiynau (Nodyn B) £'000	Gwahaniaethau Eraill (Nodyn C) £'000	Cyfanswm Addasiadau £'000
Ysgolion	6,826	1,663	(360)	8,129
Dysgu Gydol Oes a Diwylliant	308	402	4	714
Cyllid a Chaffael	171	8,306	(7,611)	866
Gwasanaethau Democrataidd	0	137	0	137
Pobl a Threfniadaeth	0	173	0	173
Gwasanaethau Plant	37	518	(1)	554
Gwasanaethau Oedolion	2,052	1,190	(33)	3,209
Polisi a Pherfformiad	10	253	(2)	261
Priffyrdd a Gwasanaethau Amgylcheddol	2,416	945	65	3,426
Economi ac Adfywid	(87)	503	947	1,363
Cyswllt Cwsmeriaid	193	428	0	621
Gwasanaethau Cyfreithiol a Llywodraethu	0	92	0	92
Grŵp Arweiniol	706	55	0	761
Arollau, Premium Treth y Cyngor a Chronfeydd	0	0	(3,957)	(3,957)
COST GWASANAETHAU	12,632	14,665	(10,948)	16,349
	(18,960)	2,147	18,765	1,952
Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall				
Y gwahaniaeth rhwng y gwarged neu'r diffyg yn y Gronfa Gyffredinol gyda'r Cronfeydd a Glustnodwyd â'r gwarged neu'r diffyg yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar Ddarparu Gwasanaethau	(6,328)	16,812	7,817	18,301

1.2 POLISIÂU CYFRIFYDDU**i. Egwyddorion Cyffredinol**

Mae'r Datganiad Cyfrifon yn crynhoi trafodion y Cyngor ar gyfer blwyddyn ariannol 2019/20 a'i sefyllfa ar ddiwedd blwyddyn 31^{ain} o Fawrth 2020. Mae'n ofynnol i'r Cyngor baratoi Datganiad Cyfrifon blynyddol yn ôl y Cyfrifon a Rheoliadau Archwilio (Cymru) 2014, a'r Rheoliadau hynny sydd yn gofyn i'r cyfrifon gael eu paratoi yn unol ag arferion cyfrifyddu priodol. Mae'r arferion hyn yn bennaf yn cynnwys *Cod Ymarfer Cyfrifyddu Awdurdodau Lleol y Deyrnas Unedig 2019/20*, a gefnogir gan y Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol (IFRS).

Mae'r cytundeb cyfrifyddu a fabwysiadwyd yn y Datganiad Cyfrifon yn bennaf gost hanesyddol, a gymhwyswyd drwy ailbriso categorïau penodol o asedau anghyfredol ac offerynnau ariannol.

ii. Croniadau o Incwm a Gwariant

Caiff gweithgaredd ei chyfrifyddu yn y flwyddyn y mae'n digwydd, nid pan fo taliadau ariannol yn cael eu gwneud neu eu derbyn. Yn arbennig:

- Cydnabyddir refeniw o werthu nwyddau pan fydd y Cyngor yn trosglwyddo'r risgiau a buddiannau sylweddol perchnogaeth i'r prynwr ac mae'n debygol fod buddiannau economaidd neu bosiblwydd y gwasanaeth sydd yn gysylltiedig â'r trafodion yn llifo i'r Cyngor.
- Cydnabyddir refeniw o ddarparu gwasanaethau pan gall y Cyngor fesur canran cwblhau'r trafodion yn ddibynadwy a'i bod yn debygol fod buddiannau neu wasanaeth posibl sydd yn gysylltiedig a'r weithred yn llifo i'r Cyngor.
- Cofnodir cyflenwadau fel gwariant lle defnyddir hwy – lle mae bwllch rhwng y dyddiad y derbynnir cyflenwadau a'u defnyddio, cânt eu cario fel stocrestr ar y Fantolen.
- Cofnodir treuliau yng nghyswllt gwasanaethau a dderbyniwyd (gan gynnwys gwasanaethau a ddarparwyd gan weithwyr) fel gwariant pan dderbynnir gwasanaethau yn hytrach na thaliadau.
- Mae llog a dderbynnir ar fuddsoddiadau ac sydd yn daladwy ar fenthyciadau yn cael ei gyfrifyddu fel incwm a gwariant ar sail graddfa llog effeithiol ar gyfer yr offeryn ariannol perthnasol yn hytrach na llifiadau arian sefydlog neu a benderfynwyd gan gontract.
- Lle cydnabuwyd refeniw a gwariant ond na dderbyniwyd ac na thalwyd arian parod, bydd dyledwr neu greydwr am y swm perthnasol yn cael ei gofnodi yn y Fantolen. Lle nad yw dyledion yn cael eu setlo, mae balans y dyledwyr yn cael eu cynnwys a chodir tâl ar refeniw ar gyfer yr incwm na fydd efallai yn cael ei gasglu.

Yr unig eithriad i hyn yw rhai taliadau cyson lle codir nifer y taliadau bob blwyddyn yn erbyn y cyfrifon refeniw. Mae'r polisi hwn yn cael ei gymhwyso yn gyson bob blwyddyn ac nid yw'n cael effaith sylweddol ar Gyfrifon y flwyddyn.

iii. Arian ac eitemau Cyfwerth ag Arian

Cynrychiolir arian gan arian mewn llaw ac adneuon gan sefydliadau ariannol sydd yn ad-daladwy heb gosb ar rybudd o nid mwy na 24 awr. Eitemau cyfwerth ag arian yw buddsoddiadau sydd yn aeddfedu o fewn tri mis neu lai o ddyddiad eu cael ac y medrir eu newid yn hawdd i symiau y gwyddys amdanynt o arian gyda risg ansylweddol o newid mewn gwerth. Dangosir arian ac eitemau cyfwerth ag arian yn net o orddrafftiau banc.

iv. Eitemau Eithriedig

Pan fo eitemau o incwm a gwariant yn sylweddol, caiff eu natur a'u swm ei ddatgelu ar wahân, naill ai ar wyneb y Datganiad Cynhwysfawr Incwm a Gwariant neu yn y nodiadau i'r cyfrifon, yn ddibynnol ar ba mor arwyddocaol yw'r eitemau i ddeall perfformiad ariannol y Cyngor.

v. Addasiadau'r Cyfnod Blaenorol, Newidiadau mewn Polisiau Cyfrifyddu ac Amcangyfrifon a Chamgymeriadau

Gall addasiadau'r cyfnod blaenorol ddeillio o ganlyniad i newid mewn polisiau cyfrifyddu neu gywiro camgymeriad sylweddol. Cyfrifir newidiadau mewn

amcangyfrifon cyfrifyddu yn y dyfodol, h.y. yn y blynyddoedd cyfredol ac yn y dyfodol a effeithir gan y newid ac nid yw'n golygu addasiad cyfnod blaenorol.

Caiff newidiadau i bolisiau cyfrifyddu eu gwneud ond pan fo hynny'n ofynnol gan arferion cyfrifyddu priodol neu fod y newid yn darparu gwybodaeth fwy dibynadwy neu berthnasol ynglŷn ag effaith y trafodion, digwyddiadau ac amodau eraill parthed sefyllfa ariannol y Cyngor neu berfformiad ariannol. Lle gwneir newid, caiff ei gymhwyso yn adolygol (oni nodir fel arall) drwy gymhwyso balansau agoriadol a symiau cymharol cyn y cyfnod blaenorol fel petai'r polisi newydd wedi ei gymhwyso.

Caiff camgymeriadau sylweddol a ddarganfyddir mewn ffigurau cyfnod blaenorol eu hunioni yn adolygol drwy newid balansau agoriadol a symiau cymharol am y cyfnod blaenorol.

vi. Taliadau i Refeniw am Asedau Anghyfredol

Caiff gwasanaethau a gwasanaethau cefnogi eu debydu â'r symiau er mwyn cofnodi cost dal asedau yn ystod y flwyddyn:

- dibrisio a briodolir i'r asedau a ddefnyddir gan y gwasanaeth perthnasol
- ailbriso a cholledion diffygion ar asedau a ddefnyddir gan y gwasanaeth perthnasol lle nad oes enillion cronedig yn y Gronfa Ailbriso y gellir dileu colledion yn ei erbyn

Nid yw'n ofynnol i'r Cyngor godi treth y cyngor er mwyn talu am ddibrisio, ailbriso a cholledion neu amorteiddiadau. Fodd bynnag, mae angen gwneud darpariaeth flynyddol o'r refeniw er mwyn cyfrannu tuag at leihau benthyciad cyfan i gyfateb i swm a amcangyfrifir ar sail ddarvoudus a benderfynir gan y Cyngor yn unol â chanllawiau statudol. Caiff dibrisio, ailbriso a cholledion neu amorteiddiadau felly eu disodli gan leiafswm y ddarpariaeth refeniw yn y Balans Cronfa Gyffredinol, drwy gymhwyso trafodion gyda'r Cyfrif Addasu Cyfalaf (a gynhwysir yn y Cronfeydd Anefnyddiadwy) yn y Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd Wrth Gefn ar gyfer y gwahaniaeth rhwng y ddau.

vii. Buddiannau Gweithwyr

Buddiannau sydd yn Daladwy yn ystod Cyflogaeth

Buddiannau gweithwyr tymor byr yw'r buddiannau hynny sydd i gael eu setlo o fewn 12 mis i ddiwedd y flwyddyn. Maent yn cynnwys y cyfryw fuddiannau megis cyflogau misol, cyflogau wythnosol, gwyliau gyda thâl a chyfnodau o salwch gyda thâl ar gyfer gweithwyr a gyflogir ar hyn o bryd ac a gydnabyddir fel treuliau i wasanaethau yn y flwyddyn y mae gweithwyr yn cynnal gwasanaeth i'r Cyngor. Gwneir cronriad ar gyfer cost teilyngdod gwyliau a gwyliau hyblyg nad yw gweithwyr wedi eu cymryd cyn diwedd y flwyddyn ac y gall gweithwyr eu cario ymlaen i'r flwyddyn ariannol nesaf. Gwneir y cronriad hwn ar raddfeydd cyflogau wythnosol a misol sydd yn gymwys yn y flwyddyn cyfrifyddu. Mae'r cronriad hwn yn cael ei godi yn erbyn y Gorged neu Ddiffyg ar y Darparu Gwasanaethau, ond yna caiff ei roi drwy'r Symudiad yn y Datganiad Cronfeydd wrth Gefn fel bo buddiannau gwyliau yn cael eu codi ar refeniw yn y flwyddyn ariannol pan fydd yr absenoldeb gwyliau yn enilledig.

Buddiannau Terfynu Swydd

Buddiannau terfynu swydd yw'r symiau sydd yn daladwy o ganlyniad i benderfyniad gan y Cyngor i derfynu cyflogaeth gweithiwr cyn y dyddiad ymddeol arferol neu benderfyniad swyddog i dderbyn diswyddiad gwirfoddol. Codir y cyfryw symiau ar sail cronriadau i'r Gorged neu Ddiffyg ar y Darparu Gwasanaethau pan fo'r Cyngor wedi ymrwymo yn eglur i derfynu cyflogaeth swyddog, neu grŵp o swyddogion, neu wneud cynnig i annog diswyddiadau gwirfoddol.

Buddiannau Ôl Gyflogaeth

Mae gweithwyr y Cyngor yn aelodau o ddau gynllun pensiwn ar wahân:

- Y Cynllun Pensiwn Athrawon, a weinyddir gan Bensiynau Athrawon Capita ar ran Adran Addysg ar gyfer Llywodraeth San Steffan.
- Y Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol, a weinyddir gan Gyngor Sir Caerfyrddin (ac y cyfeirir ato fel Cronfa Bensiwn Dyfed).

Mae'r ddau gynllun yn darparu buddiannau pendant i aelodau (swm crynswth ar ymddeol a phensiwn), ac maent wedi eu hennill wrth weithio i'r Cyngor. Fodd bynnag, golyga trefniadau cynllun yr athrawon nad oes modd i'r Cyngor gael gwybod am atebolrwydd y buddion hyn. Felly, rhoddir cyfrif am y cynllun fel pe bai'n gynllun cyfraniadau diffiniedig - ni chydabyddir atebolrwydd dros daliadau at y dyfodol yn y Fantolen. Codir ar linell Addysg a Phlant yn y Datganiad Cynhwysfawr Incwm a Gwariant gyda chyfraniadau'r cyflogwr yn daladwy i Gynllun Pensiynau Athrawon yn ystod y flwyddyn.

Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol

Mae'r Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol yn cael ei gyfrif amdano fel cynllun buddion diffiniedig:

- Mae rhwymedigaethau a chostau gwasanaeth Cronfa Bensiwn Dyfed y gellir eu priodoli i'r Cyngor wedi'u cynnwys yn y fantolen ar sail actiwaraid gan ddefnyddio'r dull rhagamcanu unedau. Y nod o dan y dull hwn yw codi treuliau ar gyfer buddion pob cyfranogwr o dan y gronfa fel y byddent yn cronni, gan ystyried cynnydd mewn digolledu a fformiwla dyrannu buddion y gronfa yn y dyfodol. Felly mae'r cyfanswm pensiwn y mae pob cyfranogwr yn disgwyl ei hawlio adeg ymddeol wedi'i rannu'n unedau, pob un wedi'i chysylltu â blwyddyn o wasanaeth wedi'i chredydu yn y gorffennol neu'r dyfodol.
- Yr ymrwymiad budd yw cyfanswm gwerth presennol buddion unigolion y gellir eu priodoli at ddibenion prisio ar y dyddiad mesur, a'r gost gwasanaeth yw cyfanswm gwerth presennol buddion yr unigolion y gellir eu priodoli i wasanaeth yn ystod y flwyddyn.
- Caiff rhwymedigaethau eu disgowntio hyd at eu gwerth yn ôl prisiau cyfredol, gan ddefnyddio cyfradd ddisgowntio o 2.4%.
- Mae asedau Cronfa Bensiwn Dyfed y gellir eu priodoli i'r Cyngor wedi'u cynnwys yn y fantolen yn ôl eu gwerth teg:
  - gwarantau heb eu dyfynnu - pris bidio cyfredol
  - gwarantau heb eu dyfynnu - amcangyfrif proffesiynol
  - gwarantau cyfun - pris bidio cyfredol
  - eiddo - gwerth y farchnad
- Caiff y newid yng nghost pensiynau net ei ddadansoddi yn ôl y cydrannau canlynol:
  - Cost y gwasanaeth gan gynnwys:
    - cost gyfredol y gwasanaeth - y cynnydd yn y rhwymedigaethau o ganlyniad i'r blynnyddoedd o wasanaeth a enillwyd y flwyddyn hon - wedi'i dyrannu yn y Datganiad Cynhwysfawr o Incwm a Gwariant i wasanaethau y bu'r gweithwyr yn gweithio iddynt
    - cost flaenorol y gwasanaeth - y cynnydd yn y rhwymedigaethau sy'n codi o benderfyniadau'r flwyddyn gyfredol y mae eu heffaith yn cyfeirio at flynyddoedd o wasanaeth a enillwyd mewn blynnyddoedd blaenorol - wedi'i debydu i'r Gwarged neu'r Diffyg ar Ddarparu Gwasanaethau yn y Datganiad Cynhwysfawr o Incwm a Gwariant fel rhan o'r Gwasanaeth Cyllid

- Ailfesuriadau gan gynnwys:
  - yr enillion disgwylidig ar asedau - ac eithrio symiau wedi'u cynnwys yn y llog net ar y rhwymedigaeth budd diffiniedig net (ased) - wedi'u debydu i'r Gronfa Bensiwn Wrth Gefn fel Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall
  - enillion a cholledion actiwaraidd - newidiadau yn y rhwymedigaeth pensiynau net sy'n codi oherwydd nid yw pethau wedi digwydd yn unol â'r rhagdybiaethau a wnaed yn y prisiad actiwaraidd diwethaf neu oherwydd bod yr actiwariaid wedi diweddarau eu rhagdybiaethau - wedi'u debydu i'r Gronfa Bensiwn Wrth Gefn fel Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall
  - cyfraniadau a dalwyd i Gronfa Bensiwn Dyfed - arian a dalwyd fel cyfraniadau'r cyflogwr at y gronfa bensiwn i setlo rhwymedigaethau; ni chyfrifir y rhain fel treuliau.

Yng nghyswllt buddiannau ymddeoliad, mae darpariaethau statudol yn ei gwneud hi'n ofynnol i godi ar Falans y Gronfa Gyffredinol y symiau sydd yn daladwy gan y Cyngor i'r gronfa bensiwn neu yn uniongyrchol i bensiynwyr yn ystod y flwyddyn, nid y maint yr amcangyfrifir yn unol â'r safonau cyfrifyddu perthnasol. Yn y Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd Wrth Gefn, mae hyn yn golygu bod dyraniadau i'r Gronfa Bensiwn ac ohoni er mwyn symud y debydau a'r credydau tybiannol ar gyfer buddiannau ymddeoliad a rhoi yn eu lle ddebydau ar gyfer yr arian a delir i'r gronfa bensiwn a phensiynwyr ac unrhyw gyfryw symiau taladwy ond nas talwyd ar ddiwedd y flwyddyn. Mae'r balans negyddol sydd yn deillio ar y Gronfa Bensiynau wrth Gefn felly yn mesur effaith llesol y Gronfa Gyffredinol o'r gofyniad i gyfrif am fuddiannau ymddeoliad ar sail llif arian yn hytrach na buddiannau a enillir gan weithwyr.

Buddion Dewisol

Mae gan y Cyngor bwerau cyfyngedig i roi buddion ymddeoliad dewisol os yw staff yn ymddeol yn gynnar. Caiff pob rhwymedigaeth y tybir ei bod yn codi o ganlyniad i ddyfarniad a roddir i unrhyw aelod staff (gan gynnwys athrawon) ei gronni yn ystod y flwyddyn y penderfynwyd rhoi'r dyfarniad a rhoddir cyfrif amdano gan ddefnyddio'r un polisïau ag a ddefnyddir o ran y Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol.

viii. Digwyddiadau Ar Ôl Dyddiad y Fantolen

Digwyddiadau ar ôl dyddiad y Fantolen yw'r digwyddiadau hynny, ffafriol ac anffafriol, sydd yn digwydd rhwng diwedd y cyfnod adrodd a'r dyddiad pan fydd y Datganiad Cyfrifon yn cael ei awdurdodi i'w gyhoeddi. Gellir nodi dau fath o ddigwyddiad:

- y rhai hynny sydd yn rhoi tystiolaeth o amodau a oedd yn bresennol ar ddiwedd y cyfnod adrodd – addasir y Datganiad Cyfrifon er mwyn adlewyrchu'r cyfryw ddigwyddiadau.
- y rhai hynny sydd yn ddangosol o amodau a oedd yn deillio ar ôl y cyfnod adrodd - nid yw'r Datganiad Cyfrifon yn cael ei addasu i adlewyrchu'r cyfryw ddigwyddiadau, ond lle byddai gan gategori o ddigwyddiadau effaith sylweddol, datgelir yn y nodiadau natur y digwyddiadau a'u heffaith ariannol amcangyfrifedig.

Nid yw digwyddiadau sydd yn digwydd ar ôl dyddiad yr awdurdodi ar gyfer cyhoeddi yn cael ei adlewyrchu yn y Datganiad Cyfrifon.

ix. Mesur Gwerth Teg

Mae'r Cyngor yn mesur rhai o'i asedau anariannol megis asedau dros ben ac eiddo buddsoddi yn unol â'u gwerth teg ar bob dyddiad adrodd. Gwerth teg yw'r pris a fyddai'n cael ei sicrhau wrth werthu ased mewn trafodiad cyson rhwng cyfranogwyr y

farchnad ar y dyddiad mesur. Mae'r mesur gwerth teg yn cymryd bod y trafodiad i werthu'r ased yn cael ei gynnal naill ai:

- yn y brif farchnad ar gyfer yr ased
- yn absenoldeb prif farchnad, yn y farchnad fwyaf fanteisiol i'r ased (defnydd uchaf a gorau)

Mae'r Cyngor yn defnyddio technegau prisio sy'n briodol ar gyfer yr amgylchiadau ac y mae data digonol ar gael ar eu cyfer, gan fanteisio i'r eithaf ar y defnydd o fewnbynnau sylwady perthnasol, a lleihau'r defnydd o fewnbynnau ansylwady gymaint ag y bo modd.

Caiff mewnbynnau i'r technegau prisio mewn perthynas ag asedau neu rwymedigaethau y mesurir neu y datgelir gwerth teg yn y cyfrifon, eu categorio o fewn yr hierarchaeth gwerth teg, fel a ganlyn:

- Lefel 1 – prisiau a ddyfynnwyd (heb eu haddasu) mewn marchnadoedd gweithredol ar gyfer asedau neu rwymedigaethau yr un fath y mae modd i'r Cyngor fanteisio arnynt ar y dyddiad mesur
- Lefel 2 – mewnbynnau ac eithrio prisiau a ddyfynnwyd sy'n cael eu cynnwys yn Lefel 1, y maent yn sylwady ar gyfer yr ased neu'r rhwymedigaeth, naill ai'n uniongyrchol neu'n anuniongyrchol
- Lefel 3 – mewnbynnau ansylwady ar gyfer yr ased neu'r rhwymedigaeth

x. Offerynnau Ariannol

Rhwymedigaethau Ariannol

Caiff rhwymedigaethau ariannol eu cydnabod yn y Fantolen pan fo'r Cyngor yn barti i ddarpariaethau cytundebol offeryn ariannol a mesurir hwy i gychwyn yn ôl eu gwerth teg a'u cario yn ôl eu cost amorteiddiedig. Bydd y ffioedd blynyddol ar y llinell Gwariant ac Incwm Cyllido a Buddsoddi ar gyfer llog sydd yn daladwy yn seiliedig ar faint fydd gwerth y rhwymedigaeth, wedi ei luosogi â chyfradd y llog ar y pryd ar gyfer yr offeryn dan sylw. Y raddfa llog effeithiol yw'r raddfa sydd yn disgowntio taliadau arian parod amcangyfrifedig yn y dyfodol dros oes yr offeryn i'r swm y cafodd ei gydnabod yn wreiddiol.

Ar gyfer y mwyafrif o fenthyciadau sydd gan y Cyngor, golyga hyn mai'r prifswm sy'n ddyledus ac sydd yn daladwy (a'r llog cronrus) a'r llog a godir ar y Datganiad Cynhwysfawr o Incwm a Gwariant yw'r swm sydd yn daladwy am y flwyddyn yn unol â'r cytundeb benthyc.

Caiff unrhyw enillion neu ddyledion sy'n deillio o dalu benthyciadau yn ôl yn gynnar eu credydu neu'u debydu i'r Gwariant ac Incwm Cyllido a Buddsoddi yn y Datganiad Cynhwysfawr Gwariant ac Incwm yn y flwyddyn y caiff y benthyciad ei dalu neu'i ailbrynu. Fodd bynnag, mewn achosion lle ailbrynir benthyciadau fel rhan o ailstrwythuro'r portffolio benthyciadau, sy'n golygu diwygio neu gyfnewid yr offerynnau cyfredol, caiff y premiwm neu'r disgownt naill ai ei dynnu allan o gost amorteiddiedig y benthyciad newydd neu ddiwygiedig neu ei ychwanegu ati. Caiff y gostyngiad i'r Datganiad Cynhwysfawr Gwariant ac Incwm ei estyn dros oes y benthyciad drwy addasu'r gyfradd llog sydd ar waith.

Mewn achosion lle y codir premiymau neu ostyngiadau yn y Datganiad Cynhwysfawr o Incwm a Gwariant, mae rheoliadau'n caniatáu i'r effaith ar Falans y Gronfa Gyffredinol gael ei ledu dros y blynyddoedd sydd i ddod. Pan geir premiymau neu ostyngiadau sy'n cwrdd yn ffurfiol ag ymarfer ailstrwythuro dyled, fe'u cyfrifir fel addasiad i'r swm sydd i'w gario o'r benthyciad neu fenthyciadau amnewid. Os nad ydyn nhw'n cwrdd â'r telerau hyn, cânt eu gwasgaru dros y cyfnod hiraf sy'n weddill

ar y benthygiad amnewid, neu gyfnod y benthygiad amnewid (premiymau) neu'r cyfnod sydd dros ben ar y benthygiad a amnewidiwyd hyd at uchafswm o ddeng mlynedd (gostyngiadau). Rheolir y camau i gysoni'r symiau a godwyd ar y Datganiad Cynhwysfawr Gwariant ac Incwm â'r ffioedd net sy'n ofynnol yn erbyn Balans y Gronfa Gyffredinol drwy drosglwyddo arian i'r Cyfrif Addasu Offerynnau Ariannol neu ohono yn y Datganiad o Symudiadau ar Gronfeydd Wrth Gefn.

Mae'r modd y caiff gwerth teg ei gyfrif yn seiliedig ar y gyfradd fenthycyca gymeradwy newydd ar gyfer yr union offeryn ariannol oddi wrth fenthycwyr tebyg. Deliwyd yn yr un modd ag asedau ac unrhyw rwymedigaethau.

Asedau Ariannol

Dosberthir asedau ariannol yn seiliedig ar ddull dosbarthu a mesur sy'n adlewyrchu'r model busnes ar gyfer dal yr asedau ariannol a'u nodweddion llif arian. Mae tri phrif ddsbarth o asedau ariannol sy'n cael eu mesur:

- Cost wedi'i hamorteiddio
- Gwerth teg drwy elw neu golled; a
- Gwerth teg drwy incwm cynhwysfawr arall

Model busnes y Cyngor yw cynnal buddsoddiadau i gasglu llifau arian parod cytundebol. Felly dosberthir asedau ariannol fel cost wedi'i hamorteiddio, ac eithrio'r rhai nad yw eu taliadau cytundebol yn talu prif swm a llog yn unig (h.y. lle nad yw'r llifau arian parod ar ffurf offeryn dyled sylfaenol).

Asedau ariannol wedi'u Mesur ar gost wedi'i hamorteiddio

Caiff asedau ariannol wedi'u mesur ar gost wedi'i hamorteiddio eu cydnabod ar y Fantolen pan fo'r Cyngor yn barti i ddarpariaethau cytundebol offeryn ariannol a mesurir hwy yn ôl gwerth teg. Mesurir hwy wedyn yn ôl eu cost amorteiddiedig. Seilir credydau blynyddol i'r llinell Cyllido a Buddsoddi Incwm a Gwariant yn y Datganiad Cynhwysfawr Incwm a Gwariant am y llog sydd yn dderbyniadwy ar faint fydd gwerth yr ased, wedi ei luosogi â chyfradd y llog ar y pryd ar gyfer yr offeryn dan sylw. O ran mwyafrif yr offerynnau ariannol a ddelir gan y Cyngor, golyga hyn taw'r swm a gyflwynir yn y Fantolen yw'r prifswm sy'n weddill ac sydd i'w dderbyn (a llog cronedig), a'r llog a delir i'r Datganiad Cynhwysfawr Incwm a Gwariant yw'r swm a dderbynnir ar gyfer y flwyddyn yn y cytundeb benthyca.

Mae'r Cyngor yn cydnabod colledion credyd disgwylidig ar ei asedau ariannol a ddelir ar gost wedi'i hamorteiddio. Mewn achosion lle nodir asedau fel rhai diffygiol yng ngoleuni sefyllfa sy'n codi o ddigwyddiad yn y gorffennol lle na chaiff taliadau eu gwneud o dan y contract, caiff yr ased ei ddibrisio a chodir taliad yn erbyn y llinell Cyllido a Buddsoddi Incwm a Gwariant yn y Datganiad Cynhwysfawr o Incwm a Gwariant.

Caiff unrhyw enillion a cholledion yn sgil gwaredu'r ased eu credydu neu eu debydu i'r llinell Cyllido a Buddsoddi Incwm a Gwariant yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

xi. Grantiau a Chyfraniadau'r Llywodraeth

Os telir drwy gyfrif, drwy randaliadau, neu ar ffurf ôl-daliadau, cydnabyddir grantiau'r llywodraeth a chyfraniadau trydydd parti (gan gynnwys rhoddion) fel dyladwy i'r Cyngor pan fo sicrwydd rhesymol bod:

- y Cyngor yn cydymffurfio a'r amodau sydd ynghlwm i'r taliadau, a'r
- grantiau neu'r chyfraniadau yn cael eu derbyn.

Ni chaiff symiau a gydnabyddir fel rhai sydd yn daladwy i'r Cyngor eu credydu i'r Datganiad Cynhwysfawr Incwm a Gwariant hyd y bodlonir amodau sydd ynghlwm wrth y grant neu'r cyfraniad. Amodau yw'r gofynion sydd yn nodi y bydd buddiannau economaidd yn y dyfodol neu wasanaeth posibl a ymgorfforir yn yr ased a geir drwy ddefnyddio grant neu gyfraniad, i fod er lles y derbynnydd fel y nodir, neu fuddiannau economaidd yn y dyfodol neu wasanaeth bosibl i'w ddychwelyd i'r sawl sydd yn ei drosglwyddo.

Caiff arian a roddir ymlaen llaw ar ffurf grantiau a chyfraniadau a nas bodlonwyd yr amodau, eu cario yn y Fantolen fel credydwy. Pan fodlonir amodau, credydir y grant neu'r cyfraniad i'r llinell gwasanaeth perthnasol (grantiau a chyfraniadau refeniw a briodolir) neu Drethiant ac Incwm Grant heb fod yn benodol (grantiau refeniw heb eu clustnodi a phob grant cyfalaf) yn y Datganiad Cynhwysfawr o Incwm a Gwariant.

Lle credydir grantiau cyfalaf i'r Datganiad Cynhwysfawr Incwm a Gwariant, maent yn cael eu rifysio o'r Balans Cronfa Gyffredinol yn y Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd Wrth Gefn. Lle bo grant heb ei ddefnyddio eto i gyllido gwariant cyfalaf, caiff ei roi yn y gronfa Grantiau Cyfalaf heb eu cymhwysio. Lle cafodd ei gymhwysio rhoddir yn y Cyfrif Addasiadau Cyfalaf. Caiff symiau yn y gronfa Grantiau Cyfalaf heb eu cymhwysio eu trosglwyddo i'r Cyfrif Addasiadau Cyfalaf unwaith y cymhwyswyd hwy i gyllido gwariant cyfalaf.

xii. Asedau Treftadaeth

Mae'r Cyngor yn dal Asedau Treftadaeth yn bennaf i warchod eitemau oedd yn gyffredin yn yr ardal neu'n unigryw iddi, neu sy'n perthyn i ddigwyddiad hanesyddol arwyddocaol, neu berson sydd â chysylltiadau lleol. Fe'u cedwir mewn lleoliadau amrywiol ar draws y sir, ond mae'r rhan fwyaf i'w gweld ym mhrif Amgueddfa'r Coliseum yn Aberystwyth. Fe'u cedwir fel arfer yn unol â pholisïau cyfrifyddu Eiddo, Peiriannau ac Offer y Cyngor, ond caiff rhai rheolau eu llacio mewn perthynas ag asedau penodol am y rhesymau a ddisgrifir isod.

Gwaith Celf

Mae gan y Cyngor tua 190 o ddarnau o waith celf cyfoes a hanesyddol, sydd wedi'u gwasgaru ar draws amgueddfeydd, swyddfeydd y cyngor a chanolfannau hamdden yng Ngheredigion. Nid yw'r rhan fwyaf ohonynt o unrhyw werth sylweddol, ac maent ymhell islaw'r gwerth de minimis o £10,000 fyddai'n eu gwneud yn gymwys i'w cynnwys ar gofrestr asedau'r Cyngor. Fodd bynnag, nodwyd bod pedwar o'r eitemau hyn yn benodol yn werth mwy na hyn o bosib, a chawsant eu prasio gan Brisiwr Allanol cymwys yn 2011, a'u cynnwys yn y Fantolen. Roedd y prisiadau hyn ar gyfer dibenion yswiriant ar werth y farchnad ac nid yw cyflwr yr eitemau wedi newid ers y prisiad hwn. Tybir bod gan y rhain oes amhenodol ac felly ystyrir na fyddai dibrisiant yn briodol.

Regalia Dinesig

Mae gan y Cyngor bedair cadwyn swyddogol ar gyfer swyddi'r Cadeirydd, yr Is-gadeirydd a'u cymheiriaid. Dim ond Cadwyn y Cadeirydd a ystyrir fel un sy'n werth mwy na'r lefel de minimis, yn seiliedig ar werth marchnad y metelau a ddefnyddiwyd i'w chreu. Felly mae wedi'i phrisio ac wedi'i chynnwys yn y Fantolen am y swm hwnnw. Ni fydd unrhyw dibrisiant am fod ganddi oes amhenodol, ond bydd yn cael ei hail-brisio o bryd i'w gilydd, yn seiliedig ar bris marchnad y metelau gwerthfawr.

Safleoedd ac Adeiladau Hanesyddol

Mae'r Cyngor yn berchen ar nifer o safleoedd ac adeiladau hanesyddol ar draws Ceredigion ac yn gyfrifol am eu cadw a'u harddangos, gan gynnwys dau gastell. Am

nad oes unrhyw ffordd ddibynadwy o brisio eitemau o'r fath, oherwydd diffyg marchnad gyfoes, maent yn cael eu cynnwys yn y fantolen fel cost hanesyddol.

Arddangosion Amrywiol

Mae prif amgueddfa'r Cyngor yn Y Coliseum, Aberystwyth yn arddangos nifer fawr o eitemau. Fodd bynnag, oherwydd bod yr amcangyfrif o werth pob eitem unigol yn isel, ac oherwydd prinder marchnad gyfoes ar gyfer nifer o'r eitemau, mae'r Cyngor o'r farn y byddai costau prisio'r rhain yn uwch o lawer na gwerth proses o'r fath i ddefnyddwyr y cyfrifon, ac felly ni chynhaliwyd ymarfer o'r fath.

Yn ogystal, ceir 13 o eitemau mawr a/neu werthfawr yn yr amgueddfa, sydd wedi'u prisio at ddibenion yswiriant. Er bod y gwerthoedd unigol yn is na'r lefel de minimis o £10,000, mae cyfanswm eu gwerth yn sylweddol, felly maent wedi'u hychwanegu at y gofrestr a'r fantolen fel un eitem. Byddant yn cael eu trin yn yr un modd â'r gwaith celf ac ni fyddant yn cael eu dibrisio. Bydd unrhyw bryniant newydd sylweddol gan y Cyngor yn cael ei ychwanegu yn ôl cost, nes cynhelir y prisiad nesaf.

Safleoedd ac Adeiladau Amgueddfeydd

Mae prif Amgueddfa'r Cyngor yn y Coliseum yn Aberystwyth wedi'i hymestyn i eiddo gwag cyfagos. Mae gwariant ar y prosiect yn cael ei gyfalafu a'i ychwanegu at werth yr amgueddfa. Yn ogystal â'r prif amgueddfa yn Aberystwyth, mae gan y Cyngor nifer o amgueddfeydd llai ar draws y sir. Ystyriwyd a ddylid dal unrhyw rai o'r rhain fel Asedau Treftadaeth yn hytrach nag Eiddo, Peiriannau ac Offer. Penderfynwyd bod dwy ohonynt (gan gynnwys y Coliseum) yn cael eu dal am eu harwyddocâd hanesyddol eu hunain, yn ogystal â chael eu defnyddio i arddangos neu gadw eitemau hanesyddol. Maent felly wedi'u trosglwyddo i'r categori Asedau Treftadaeth ar y Fantolen, gan barhau ar eu prisiant blaenorol (Cost Amnewid Hanesyddol neu Ddibrisiant). Byddant yn cael eu dibrisio os ystyrir bod hynny'n briodol, gan ystyried amgylchiadau unigol yr adeilad dan sylw.

Asedau Treftadaeth Cyffredinol

Os bydd unrhyw dystiolaeth o amhariad, yna bydd y symiau i'w cario ar y fantolen yn cael eu hadolygu, er y disgwylir y bydd achosion o'r fath yn brin. Bydd unrhyw amhariad o'r fath yn cael ei drin mewn modd tebyg i amhariad asedau Eiddo, Peiriannau ac Offer. Os bydd unrhyw eitemau'n cael eu gwaredu, bydd angen cyfrif amdanynt yn yr un modd ag Eiddo, Peiriannau ac Offer, ond bydd yr enillion am eitemau a waredwyd yn cael eu nodi ar wahân yn y nodiadau. Ni chafwyd gwared ar unrhyw eitemau yn y cyfnod dan ystyriaeth ar gyfer y set hon o gyfrifon, ac ni ddisgwylir y bydd hynny'n beth cyffredin am fod y casgliad yn un gweddol sefydlog ei natur.

xiii. Stocrestrau

Caiff stocrestrau eu cynnwys yn y Fantolen yn ôl yr isaf o'r gost a'r gwerth sylweddoladwy net.

xiv. Eiddo Buddsoddi

Eiddo buddsoddi yw'r eiddo hynny a ddefnyddir yn unig i gael rhenti a/neu adbriso cyfalaf. Nid yw'r diffiniad yn gywir os defnyddir yr eiddo mewn unrhyw ffordd i hwyluso cyflwyno gwasanaethau neu gynhyrchu nwyddau neu os cedwir ef ar gyfer ei werthu.

Caiff eiddo cyfalaf eu mesur yn gyntaf ar gost ac wedi hynny ar werth teg, yn seiliedig ar y swm y byddai ased yn cael ei gyfnewid rhwng partïon gwybodus. Ni ddibrisir eiddo ond ail-brisir hwy yn flynyddol yn unol ag amodau'r farchnad ar ddiwedd y flwyddyn. Caiff enillion a cholledion adbriso eu rhoi yn llinell Cyllido a

Buddsoddi Incwm a Gwariant yn y Datganiad Cynhwysfawr Incwm a Gwariant. Mae'r un peth yn wir am enillion a cholledion wrth werthu.

Caiff rhenti a dderbynnir yng nghyswllt eiddo buddsoddi eu credydu i'r llinell Incwm Cyllido a Buddsoddi a bydd enilliad i'r Balans Cronfa Gyffredinol. Fodd bynnag, ni chaniateir enillion a cholledion adbriso a gwaredu drwy drefniadau statudol i gael effaith ar y Balans Cronfa Gyffredinol. Caiff yr enillion a'r colledion felly eu rifysio allan o'r Balans Cronfa Gyffredinol yn y Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd Wrth Gefn a'i bostio i'r Cyfrif Addasu Cyfalaf a (ar gyfer unrhyw werthiant mwy na £10,000) y Gronfa Derbynebion Cyfalaf.

xv. Gweithrediadau a Reolir ar y Cyd ac Asedau a Reolir ar y Cyd

Gweithrediadau a reolir ar y cyd yw gweithgareddau y mae'r Cyngor yn ymgymryd â nhw mewn cydweithrediad â mentrwy'r eraill sy'n cynnwys defnyddio asedau ac adnoddau'r mentrwy'r yn hytrach na sefydlu endid ar wahân. Mae'r Cyngor yn cydnabod ar ei Fantolen yr asedau y mae'n eu rheoli a'r rhwymedigaethau sy'n codi ac mae'n debydu ac yn credydu'r Datganiad Cynhwysfawr o Incwm a Gwariant gyda'r gwariant sy'n codi a chyfran yr incwm y mae'n ei ennill o weithgareddau'r gweithrediad.

Mae asedau a reolir ar y cyd yn eitemau o beiriannau, eiddo neu offer sy'n cael eu rheoli ar y cyd gan y Cyngor a mentrwy'r eraill, gyda'r asedau'n cael eu defnyddio i sicrhau buddion i'r mentrwy'r. Nid yw'r fenter ar y cyd yn cynnwys sefydlu endid ar wahân. Mae'r Cyngor dim ond yn rhoi cyfrif am ei gyfran ei hun o'r asedau a reolir ar y cyd, y rhwymedigaethau a'r treuliau sy'n codi ar ei ran ei hun neu ar y cyd ag eraill mewn perthynas â'i fudd yn y fenter ar y cyd, a'r incwm y mae'n ei ennill yn y fenter.

xvi. Prydlesau

Dosberthir prydlesau fel prydlesau cyllid lle bo telerau'r brydles yn trosglwyddo yn sylweddol pob risg a budd o ganlyniad i berchen yr eiddo, offer neu gyfarpar o'r prydleswr i'r prydlesai. Dosberthir pob prydles arall fel prydlesau gweithredol.

Lle bo prydles yn cynnwys tir ac adeiladau, ystyrir yr elfennau tir ac adeiladau ar wahân er mwyn eu dosbarthu.

Bydd trefniadau heb statws cyfreithiol prydles ond sydd yn cyfleu'r hawl i ddefnyddio ased am daliad yn cael eu cyfrifyddu o dan y polisi hwn lle bo cyflawni'r trefniant yn ddibynnol ar ddefnyddio asedau penodol.

Y Cyngor fel Deiliad Prydles

Prydlesau Ariannol

Mae eiddo, peiriannau ac offer a ddelir o dan brydlesau cyllid yn cael eu cydnabod ar y Fantolen ar ddechrau'r brydles ar ei werth teg, a fesurwyd ar ddechrau'r brydles (neu werth presennol y taliadau prydles lleiaf os ydynt yn is). Mae'r ased sy'n cael ei gydnabod yn cael ei gyfateb gan atebolrwydd am y rhwymedigaeth i dalu y deiliad prydles. Mae costau uniongyrchol cychwynnol y Cyngor yn cael eu hychwanegu at swm yr ased i'w gario. Mae premiymau a delir ar ddechrau prydles yn cael eu cymhwyso i ddibrisiant rhwymedigaeth y brydles. Mae rhenti wrth gefn yn cael eu codi fel treuliau yn y cyfnodau y maent wedi digwydd.

Mae taliadau prydles yn cael eu dosrannu rhwng:

- Tâl am gaffael diddordeb yn yr eiddo, offer neu gyfarpar – wedi'i gymhwyso i ddibrisio rhwymedigaeth y brydles.
- Tâl cyllid (i'w ddebydu i'r llinell Incwm a Gwariant Cyllido a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr).

Cyfrifir am yr Eiddo, Offer a Chyfarpar sy'n cael eu cydnabod o dan brydlesau cyllid drwy ddefnyddio'r polisïau sy'n berthnasol yn gyffredinol i asedau o'r fath, yn amodol ar ddibrisiant yn cael ei godi dros gyfnod y brydles, os yw hyn yn fyrrach nag oes ddefnyddiol amcangyfrifedig yr ased (lle nad yw perchnogaeth yr ased yn trosglwyddo i'r Cyngor ar ddiwedd cyfnod y brydles).

Nid oes gofyn i'r Cyngor godi treth y cyngor i dalu am ddibrisiant neu ailbrisiant a cholledion oherwydd diffygion yn codi o asedau ar brydles. Yn lle hynny, gwneir cyfraniad blynyddol darbodus o'r cyfrifon refeniw tuag at y buddsoddiad cyfalaf tybiedig yn unol â gofynion statudol. Felly caiff dibrisiant ac ailbrisiant a cholledion oherwydd diffygion eu disodli gan gyfraniad refeniw ym Malans y Gronfa Gyffredinol drwy wneud trafodiad addasu o ran y Cyfrif Addasu Cyfalaf (sy'n gynnwysedig yn y Cronfeydd Wrth Gefn na ellir eu Defnyddio) yn y Datganiad o'r Symudiad mewn Cronfeydd wrth Gefn am y gwahaniaeth rhwng y ddau.

Prydlesau Gweithredu

Mae rhenti a delir o dan brydlesau gweithredu yn cael eu talu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr fel traul o'r gwasanaethau sy'n elwa o ddefnydd yr eiddo, y peiriannau neu'r offer sydd ar brydles. Gwneir taliadau ar linell syth dros oes y brydles, hyd yn oed os nad yw hyn yn cyd-fynd â'r patrwm o daliadau (e.e. ceir cyfnod di-rent ar ddechrau'r brydles).

Y Cyngor fel Prydlesydd

Prydlesau Cyllid

Pan fydd y Cyngor yn rhoi prydles gyllid dros eiddo neu beiriant neu offer, mae'r ased perthnasol yn cael ei symud o'r Fantolen fel gwarediad. Ar ddechrau'r brydles, bydd swm yr ased i'w gario yn y Fantolen (boed yn Eiddo, Peiriannau ac Offer neu Asedau a Ddelir i'w Gwerthu) yn cael ei ddileu yn y llinell Gwariant Gweithredu Arall yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr fel rhan o'r enillion neu'r colledion o waredu. Mae enillion, sy'n cynrychioli buddsoddiad net y Cyngor yn y brydles, yn cael eu credydu hefyd i'r un llinell yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr fel rhan o'r enillion neu'r colledion a wneir o waredu (h.y. eu netio yn erbyn llyfrwerth yr ased ar yr adeg y cafodd ei waredu), gan gael eu cydweddu ag ased prydles (dyledwr tymor hir) yn y Fantolen. Mae rhenti prydlesau sy'n dderbyniadwy yn cael eu dosrannu rhwng:

- tâl am gaffael diddordeb yn yr eiddo – wedi'i gymhwyso i ddibrisio'r dyledwr prydles (ynghyd ag unrhyw breimymau a ddaw i law), a
- incwm cyllid (i'w gredydu i'r llinell Incwm a Gwariant Cyllido a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr).

Ni chaniateir gan y statud i'r enillion a gredydir i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr wrth waredu, gynyddu Balans y Gronfa Gyffredinol ac mae'n ofynnol iddynt gael eu trin fel derbyniad cyfalaf. Lle mae premiwm wedi cael ei dderbyn, caiff hwn ei drosglwyddo o Falans y Gronfa Gyffredinol i Gronfa Wrth Gefn y Derbyniadau Cyfalaf yn y Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd Wrth Gefn. Pan fydd y swm sy'n ddyledus mewn perthynas â'r ased prydles yn cael ei setlo drwy dalu rhenti yn y blynyddoedd ariannol yn y dyfodol, mae hwn yn cael ei drosglwyddo o Falans y Gronfa Gyffredinol i Gronfa Wrth Gefn y Derbyniadau Cyfalaf Gohiriedig yn y Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd Wrth Gefn. Pan fydd y rhenti yn cael eu derbyn yn y dyfodol, bydd yr elfen ar gyfer y derbyniad cyfalaf ar gyfer cael gwared ar yr ased yn cael ei ddefnyddio i ddibrisio'r dyledwr prydles. Ar y pwynt hwn, mae'r derbyniadau cyfalaf gohiriedig yn cael eu trosglwyddo i Gronfa Wrth Gefn y Derbyniadau Cyfalaf.

O ddileu dyled y gwarediadau, ni chodir hynny ar dreth y cyngor, oherwydd darperir yn llawn ar gyfer cost asedau sefydlog dan drefniadau ar wahân ar gyfer cyllid cyfalaf. Caiff symiau eu neilltuo, felly, i'r Cyfrif Addasu Cyfalaf (sy'n cynnwys y Cronfeydd Wrth Gefn na ellir eu Defnyddio) o Falans y Gronfa Gyffredinol yn y Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd Wrth Gefn.

Prydlesau Gweithredol

Pan fydd y Cyngor yn caniatáu prydles weithredol dros eiddo neu beiriant neu offer, bydd yr ased yn cael ei gadw yn y Fantolen. Mae incwm rhent yn cael ei gredydu i'r llinell Gwariant Gweithredu Arall yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Caiff credydau eu gwneud ar linell syth dros oes y brydles, hyd yn oed os nad yw hyn yn cyd-fynd â'r patrwm o daliadau (e.e. telir premiwm ar ddechrau'r brydles). Ychwanegir costau uniongyrchol cychwynnol am drafod a threfnu'r brydles at faint fydd gwerth yr ased perthnasol a'i godi fel traul dros gyfnod y brydles ar yr un sail ag incwm rhent.

xvii. Contractau Hirdymor

Caiff symiau sy'n ddyledus o dan gontractau hirdymor eu codi ar refeniw pan ddônt yn daladwy o dan delerau'r contract.

xviii. Darpariaeth Isafswm Refeniw

Mae Polisi Darpariaeth Isafswm Refeniw (MRP) y Cyngor yn dilyn egwyddorion y canllawiau a gyhoeddwyd gan Lywodraeth Cynulliad Cymru dan adran 21(A) Deddf Llywodraeth Leol 2003 trwy ddefnyddio un o'r dewisiadau a amlinellwyd yn y canllawiau, wedi'i gyfuno gyda chyflwyno dewis pellach y mae egwyddor darpariaeth ddoeth yn cynnig sail iddo.

Mae prif gyfran yr MRP yn parhau i fod yn gysylltiedig gyda'r rhwymedigaeth dyled hanesyddol a oedd yn bodoli cyn 2008 neu ar ôl 2008, lle y mae'n ymwneud â Benthycia â Chymorth a ariannir gan Lywodraeth Cynulliad Cymru. Darparir ar gyfer y rhwymedigaeth MRP ar Ofyniad Cyllido Cyfalaf y Cyngor sy'n ymwneud gyda dyled cyn 2008 a Benthycia â Chymorth ar ôl 2008 a ariannwyd trwy system Grant Cynnal Refeniw (RSG) trwy randaliadau blynyddol cyfartal dros gyfnod o 50 o flynyddoedd (h.y. dull gweithredu llinell syth 2%) gan gychwyn ar 1af Ebrill 2015. Dewiswyd y cyfnod hwn er mwyn cyfateb ag oes gyfartalog Asedau'r Cyngor nad ydynt yn cael eu cyllido'n benodol gan Fenthycia Digymorth ar ôl 1af Ebrill 2008. Mae gwariant a gyllidwyd gan Fenthycia Digymorth o'r fath wedi bod yn destun MRP dan ddewis 3, a chodir y tâl hwnnw dros gyfnod sy'n rhesymol o gymesur â'r amcangyfrif o oes fuddiol sy'n berthnasol i natur y gwariant, drwy ddefnyddio'r dull blwydd-daliadau. Er enghraifft, bydd gwariant cyfalaf ar adeilad newydd, neu ar adnewyddu neu wella adeilad, yn gysylltiedig â'r amcangyfrif o oes fuddiol yr adeilad hwnnw.

Pennir y cyfnodau oes amcangyfrifedig yn unol â Chod Ymarfer Cyfrifo Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig. Cyn belled nad yw'r gwariant yn ymwneud â chreu ased, a'i fod o fath sy'n amodol ar gyfnodau oes amcangyfrifedig a gyfeirir atynt yn y cyfarwyddyd, bydd y Cyngor yn mabwysiadu'r cyfnodau hyn yn gyffredinol. Fodd bynnag, mae'r Cyngor yn cadw'r hawl i bennu cyfnodau oes buddiol a Darpariaeth Isafswm Refeniw darbodus mewn amgylchiadau eithriadol pan na fyddai argymhellion y cyfarwyddyd yn briodol.

Mae'r Cyngor yn parhau â'r egwyddor o beidio â chodi Darpariaeth Isafswm Refeniw ar unrhyw fenthyciad (darbodus) digymorth dros dro. Ar hyn o bryd, dim ond cyllid ar gyfer Gwelliannau Tai ac Eiddo Gwag sydd i'w ad-dalu i Lywodraeth Cymru, sy'n cael ei drin yn y fath ffordd.

Gan nad yw rhai mathau o wariant cyfalaf y Cyngor yn gallu cael eu perthnasu i asedau unigol, asesir oesau asedau ar sail sy'n adlewyrchu'r cyfnod buddiol y rhagwelir y bydd yn deillio o'r gwariant. Hefyd, pa bynnag fath o wariant sydd dan sylw, caiff ei grwpio gyda'i gilydd mewn modd sy'n adlewyrchu prif elfen y gwariant a chaiff ei wahanu dim ond mewn achosion lle mae dwy brif elfen neu fwy ag oesau buddiol economaidd sy'n sylweddol wahanol.

Yn ôl y Cod, mae'r asedau a ddelir o dan gynlluniau Menter Cyllid Preifat a phrydlesau cyllid yn amodol ar y Ddarpariaeth Isafswm Refeniw yn yr un modd ag asedau a gafwyd gan ddefnyddio ffurfiau eraill o fenthyca. O dan reoliadau a chanllawiau statudol, gall y taliadau hyn gyfateb i ad-dalu'r rhwymedigaeth. Cafodd y cynnydd yn y Ddarpariaeth Isafswm Refeniw yn sgil ychwanegu asedau'r prydlesau cyllid, felly, eu talu ar yr un gyfradd â dibrisiant y rhwymedigaeth gyfatebol ar y fantolen fel na fydd effaith gyffredinol ar Falansau Cronfa Gyffredinol y Cyngor. Yn 2017/18 torrwyd cysylltiad â'r Ddarpariaeth Isafswm Refeniw oedd yn ddyledus ar gyfer asedau Menter Cyllid Preifat Ysgol Gyfun Penweddig, a oedd, yn hanesyddol, wedi'u trin yn debyg i asedau prydlesu cyllid ac yn lle hynny bydd yn cael ei ddibrisio yn ystod gweddill oes adeiladau Ysgol Gyfun Penweddig.

xix. Gwasanaethau Cymorth a Gorbenion

Mae'r Cyfrif Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn cael ei baratoi fesul Gwasanaeth, yn unol ag adroddiadau'r Cyngor yn ystod y flwyddyn. Fel y cyfryw, nid yw'r costau a ailgodir am wasanaethau cymorth a gorbenion yn cael eu cynnwys yn y Cyfrif Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

xx. Eiddo, Peiriannau ac Offer

Mae asedau y mae iddynt sylwedd ffisegol ac a gedwir i'w defnyddio i gynhyrchu neu gyflenwi nwyddau neu wasanaethau, neu at ddibenion gweinyddol ac y disgwylir iddynt gael eu defnyddio yn ystod mwy nag un flwyddyn ariannol, yn cael eu hystyried fel Eiddo, Peiriannau ac Offer.

Mae Ysgolion Gwirfoddol a Reolir yn cael eu cynnwys ar y Fantolen, tra bod Ysgolion Gwirfoddol a Gynorthwyr yn cael eu heithrio.

Os bydd gan unrhyw ran sylweddol o adeilad hyd oes sy'n sylweddol fyrrach na'r prif strwythur, a bod gwerth y rhan honno'n fwy na £10,000, yna fe'i hystyrir fel cydran i'w nodi ar wahân ar gofrestr asedau'r Cyngor. Caiff unrhyw gydrannau o'r fath a nodir o fewn y gwariant cyfalaf newydd eu prisio ar wahân pan gânt eu hychwanegu at y gofrestr asedau i ddechrau (neu pan gaiff yr ased ei drosglwyddo o Asedau sy'n cael eu Hadeiladu gydag adeiladau newydd).

Cydnabyddiaeth – Caiff gwariant ar gaffael, creu neu wella Eiddo, Peiriannau ac Offer ei gyfalafu ar sail cronladau, â'i fod yn bosib y bydd y buddiannau economaidd i'r dyfodol neu botensial gwasanaeth sy'n gysylltiedig â nhw yn llifo i'r Cyngord ac y gellir mesur cost yr eitem yn ddibynadwy. Defnyddiwyd rheol de-minimis ar gyfer cyfalaf – yn gyffredinol, ni chaiff gwariant cyfalaf â gwerth llai na £10,000 ei gynnwys o fewn gwariant cyfalaf. Mae gwariant sy'n cynnal, ond nad yw'n ychwanegu at botensial asedau i gyflenwi buddiannau economaidd i'r dyfodol neu botensial gwasanaeth (e.e. trwsio a chynnal a chadw) yn cael ei ychwanegu at asedau sefydlog yn y Fantolen, ond yn cael ei godi fel traul fel y mae'n digwydd. Mae'r cofnod wedyn yn cael ei wrthdroi allan i'r Cyfrif Addasu Cyfalaf i sicrhau nad oes unrhyw effaith ar Lefelau Treth y Cyngor.

Mesur – Caiff asedau eu mesur yn y lle cyntaf ar gost, yn cynnwys:

a) y pris pwrcasu

- b) unrhyw gostau a briodolir i ddod ag ased i'r lleoliad a'r cyflwr sy'n angenrheidiol iddo fedru gweithredu yn y dull a fwriadwyd gan y rheolwyr
- c) amcangyfrif cychwynnol o gostau datgymalu a symud yr eitem ac adfer y safle y lleolir ef arno

Nid yw'r Cyngor yn cyfalafu costau benthyca a achosir tra bod asedau'n cael eu hadeiladu.

Tybir bod cost asedau a gaffaelir heblaw drwy bryniant i fod eu gwerth teg, oni bai nad oes sylwedd masnachol i'r caffaeliad (h.y. ni fydd yn arwain at amrywiad yn llif arian y Cyngor). Yn yr achos olaf, pan y caffaelir ased drwy gyfnewid, cost y caffaeliad yw swm yr ased i'w gario a roddir i fyny gan y Cyngor.

Yna mae'r asedau'n cael eu cario i'r Fantolen gan ddefnyddio'r seiliau mesur canlynol:

- Cerbydau, Peiriannau Trwm, Celfi a chyfarpar – Cost Dibrisiant Hanesyddol
- Asedau sy'n cael eu hadeiladu ar hyn o bryd, Asedau Cymunedol a rhai Asedau Treftadaeth – Cost Hanesyddol
- Asedau sydd ar werth– Ffigwr isaf y swm a gariwyd a gwerth teg llai costau gwerthu
- Pob ased arall – Gwerth Teg, a bennir Gwerth yr Ased ar y Farchnad

Pan nad oes tystiolaeth seiliedig ar y farchnad o werth teg oherwydd natur arbenigol ased, defnyddir cost amnewidiol dibrisiedig fel amcangyfrif o werth teg.

Pan fo gan asedau, nad ydynt yn eiddo, oes ddefnyddiol fer neu werth isel (neu'r ddau), defnyddir sail cost hanesyddol dibrisiedig fel procsi ar gyfer gwerth teg.

Mae'r asedau a gaiff eu cynnwys ar y Fantolen yn ôl eu gwerth teg gan mwyaf yn cynnwys Tir ac Adeiladau Eraill. Rhannwyd y categori hwn yn bum is-gategori. Mae pob is-categori cyfan yn cael ei ailbriso bob pum mlynedd. Dyma'r amserlen gyfredol o ran ailbriso asedau:

2020/21	Swyddfeydd ac Adeiladau Gweithredol
2021/22	Adeiladau Gwasanaethau Cymdeithasol
2022/23	Asedau Tir Amrywiol a Meysydd Parcio
2023/24	Adeiladau Cyhoeddus (Canolfannau Hamdden, Cyfleusterau Cyhoeddus, Theatrau a Phyllau Nofio), Asedau Treftadaeth (pan gânt eu cadw ar werth teg)
2024/25	Adeiladau Addysgiadol (Ysgolion Cynradd, Uwchradd a Phob Oed, Clybiau Ieuenctid ac Unedau Cyfeirio)

Caiff Asedau sy'n weddill eu hystyried i'w hailbriso yn seiliedig ar bryd y bydd pum mlynedd ers y prisiad diwethaf, felly bydd yn ddibynnol ar pa un o'r categorïau y bu iddynt trosglwyddo'r gwaged oddi wrtho.

Efallai y bydd ailbrisiadau eraill yn cael eu cyflawni rhwng yr ymchwiliadau a drefnwyd os bydd y Prisiad diwethaf, felly bydd yn ddibynnol ar pa un o'r categorïau y bu iddynt trosglwyddo'r gwaged oddi wrtho.

Mae cynnydd mewn ailbriso'n cydweddu â chredydau i'r Gronfa Ailbriso Wrth Gefn i gydnabod enillion heb eu gwreiddo. Yn eithriadol, gellir credydu enillion i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr pan fônt yn codi o wyrddroad colled a godwyd yn flaenorol i wasanaeth.

Pan ddynodir lleihad mewn gwerth, cyfrifir amdanynt trwy:

- Pan fo balans o enillion ailbrisiant i'r ased yn y Gronfa Ailbriso Wrth Gefn, dibrisir swm yr ased i'w gario yn erbyn y balans hwnnw (i fyny hyd at y swm o enillion cronus)
- Pan nad oes balans yn y Gronfa Ailbriso Wrth Gefn neu falans annigonol, dibrisir swm yr ased i'w gario yn erbyn llinell(au) y gwasanaeth perthnasol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Mae'r Gronfa Ailbriso Wrth Gefn yn cynnwys enillion ailbrisiant a gydnabyddir ers 1 Ebrill 2007 yn unig, dyddiad ei gweithredu'n ffurfiol. Mae'r enillion a gafwyd cyn y dyddiad hwnnw wedi eu cyfnerthu yn y Cyfrif Addasiad Cyfalaf.

Diffygion – Mae gwerth asedau'n cael eu hasesu ar ddiwedd pob blwyddyn am arwydd o amhariad ar werth. Pan fo arwyddion, ac amcangyfrifir bod gwahaniaethau posib yn berthnasol, yna amcangyfrifir swm adferadwy'r ased a, lle bo hwn yn llai na swm yr ased i'w gario, cydnabyddir colled amhariad ar gyfer y diffyg.

Pan ddynodir colledion amhariad, cyfrifir amdanynt trwy:

- Pan fo balans o enillion ailbrisiant i'r ased yn y Gronfa Ailbriso Wrth Gefn, dibrisir swm yr ased i'w gario yn erbyn y balans hwnnw (i fyny hyd at y swm o enillion cronus)
- Pan nad oes balans yn y Gronfa Ailbriso Wrth Gefn neu falans annigonol, dibrisir swm yr ased i'w gario yn erbyn llinell(au) y gwasanaeth perthnasol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Pan fo colled amhariad yn cael ei gwyrddroi'n dilyn hyn, credydir y gwyrddroad i'r llinell(au) gwasanaeth perthnasol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, i fyny hyd at swm y golled wreiddiol, wedi ei addasu ar gyfer Dibrisiant y byddid wedi ei godi pe na fyddai'r golled wedi ei chydabod.

Dibrisiant

Darperir ar gyfer dibrisiant yr holl asedau Eiddo, Peiriannau ac Offer trwy ddyraniad systematig o'u symiau dibrisio dros eu hoes ddefnyddiol. Gwneir eithriad ar gyfer asedau heb oes ddefnyddiol benodadwy gyfyngedig (h.y. tir rhydd-ddaliad, Asedau Treftadaeth ac Asedau Cymunedol) ac asedau nad ydynt eto ar gael i'w defnyddio (h.y. asedau sy'n cael eu hadeiladu).

Cyfrifir dibrisiant ar y seiliau canlynol:

- Adeiladau – Dyraniad llinell syth dros oes ddefnyddiol yr eiddo fel yr amcangyfrifir gan y prisiwr.
- Cerbydau, peiriannau ac offer – Dyraniad llinell syth o'r gost hanesyddol dros oes ddisgwyliedig yr ased. Rhoddir gwerth gweddilliol o 10% o bris pwrcasu cychwynnol i'r cerbydau er mwyn adlewyrchu eu gwerth ailwerthu posibl.
- Seilwaith – Dyraniad llinell syth o'r gost hanesyddol dros oes ddisgwyliedig yr ased sy'n weddill.

Caiff asedau sefydlog sy'n cael eu caffael neu'u gwerthu'u hychwanegu at y gofrestr asedau fel y maent ar y dyddiad prynu neu werthu yn y flwyddyn gyfrifyddu berthnasol ac felly cânt eu dibrisio yn y modd arferol ar gyfer y flwyddyn o'r dyddiad hwnnw os ydynt mewn categori y gellir ei ddibrisio fel arfer.

Pan fydd gan eitem sy'n ased Eiddo, Peiriannau ac Offer gydrannau mawr sy'n costio symiau sylweddol (dros £10,000), ac sydd â hyd oes sy'n sylweddol wahanol

i'r prif ased, mae'r cydrannau'n cael eu dibrisio ar wahân yn unol â'u hyd oes amcangyfrifol gwahanol.

Mae enillion ailbrisiant hefyd yn cael eu dibrisio, gyda swm sy'n cyfateb i'r gwahaniaeth rhwng gwerth presennol dibrisiant a godir ar asedau a'r dibrisiant a fyddai wedi ei godi yn seiliedig ar eu cost hanesyddol yn cael ei drosglwyddo bob blwyddyn o'r Gronfa Ailbrisio Wrth Gefn i'r Cyfrif Addasu Cyfalaf.

Gwaredu – Pan ddaw'n debygol y bydd swm yr ased i'w gario yn cael ei adennill yn bennaf drwy werthiant yn hytrach na pharhau i'w ddefnyddio, caiff ei ailddosbarthu fel Ased a Ddelir i'w Gwerthu. Er mwyn i'r trosglwyddiad o'r categori hyn ddigwydd, mae'n rhaid i'r ased fodloni'r meini prawf canlynol:

- Rhaid iddo fod ar gael i'w werthu yn ei gyflwr presennol ac yn amodol ar delerau gwerthu arferol.
- Rhaid i'r penderfyniad i wneud y gwerthiant fod wedi cael ei wneud ar y lefel reoli briodol.
- Rhaid mynd ati i farchnata'r ased am bris priodol.
- Rhaid disgwyl i'r gwerthiant gael ei gwblhau o fewn blwyddyn.

Mae'r ased yn cael ei ailbrisio yn union cyn ei ailddosbarthu ac yna ei gario ar yr isaf o'r swm hwn a gwerth teg wedi tynnu'r costau gwerthu. Pan fo gostyngiad dilynol i werth teg wedi tynnu'r costau gwerthu, mae'r golled yn cael ei chofnodi ar y llinell Gwariant Gweithredol Arall yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Dim ond hyd at swm unrhyw golledion a gydnabuwyd yn flaenorol yn y Gwarged neu Ddiffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau, y cydnabyddir enillion mewn gwerth teg. Ni chodir dibrisiant ar Asedau a Ddelir i'w Gwerthu.

Os nad yw asedau bellach yn cwrdd â'r meini prawf i'w dosbarthu fel Asedau a Ddelir i'w Gwerthu, yna cânt eu hailddosbarthu'n ôl i asedau nad ydynt yn rhai cyfredol a'u prisio ar yr isaf o'u swm cario cyn iddynt gael eu dosbarthu fel rhai a ddelir i'w gwerthu; wedi'u haddasu ar gyfer dibrisiant, amorteiddiad neu ailbrisiadau a fyddai wedi cael eu cydnabod petaent heb gael eu dosbarthu fel rhai a Ddelir i'w Gwerthu, a'u swm adferadwy ar ddyddiad y penderfyniad i beidio â gwerthu.

Mae asedau nad ydynt mwyach yn cael eu defnyddio sy'n methu â bodloni'r holl feini prawf uchod neu y maent i'w gadael neu eu sgrapio fel arfer yn cael eu hailddosbarthu fel Gorged Asedau, oni bai nad yw'r Cyngor yn mynd ati i farchnata'r eiddo oherwydd ei fod yn aros i brisiau yn y farchnad godi, ac os felly efallai y gellid categoreiddio'r ased fel Eiddo Buddsoddi. Mae Gorged Asedau yn cael eu dibrisio yn y ffordd arferol, fodd bynnag, mae'r dibrisiant yn cael ei godi i gostau sydd heb gael eu dosbarthu ac nid gyfrif y gwasanaeth gwreiddiol gan nad yw'r ased mwyach yn cael ei ddefnyddio.

Pan gaiff ased ei waredu neu'i ddadgomisiynu, caiff swm yr ased i'w gario ar y Fantolen (p'un a yw'n Eiddo, Peiriannau ac Offer neu Asedau a Ddelir i'w Gwerthu) ei symud i linell Gwariant Gweithredol Arall yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr fel rhan o'r enillion neu'r colledion o waredu. Caiff yr enillion a wneir o waredu eu credydu i'r un llinell yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr hefyd fel rhan o'r enillion neu'r colledion o waredu (h.y. wedi eu netio yn erbyn llyfrwerth yr ased ar yr adeg y cafodd ei waredu). Caiff unrhyw enillion/gynnydd yn sgil ailbrisio eu trosglwyddo o'r Graonfa Ailbrisio Wrth Gefn i'r Cyfrif Addasu Cyfalaf.

Caiff symiau mwy na £10 mil eu hystyried yn dderbyniadau cyfalaf. Bydd angen credydu balans y derbyniadau i gronfa wrth gefn y Derbyniadau Cyfalaf, ac yna ni fydd modd eu defnyddio ond ar gyfer buddsoddiadau cyfalaf newydd neu eu neilltuo i

leihau angen sylfaenol y Cyngor i fenthycu (gofyniad cyllid cyfalaf). Caiff derbyniadau eu neilltuo i'r Gronfa Wrth Gefn o Falans y Gronfa Gyffredinol yn y Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd Wrth Gefn.

O ddileu dyled y gwarediadau, ni chodir hynny ar Dreth y Cyngor, oherwydd darperir yn llawn ar gyfer cost asedau sefydlog dan drefniadau ar wahân ar gyfer cyllid cyfalaf. Caiff symiau eu neilltuo i'r Cyfrif Addasu Cyfalaf o Falans y Gronfa Gyffredinol yn y Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd Wrth Gefn.

xxi. Menter Cyllid Preifat a Chontractau Tebyg

Mae Menter Cyllid Preifat a chontractau tebyg yn gytundebau i dderbyn gwasanaethau, lle mae'r cyfrifoldebau ar gyfer gwneud yr eiddo, y peiriannau a'r offer ar gael, sydd eu hangen i ddarparu'r gwasanaethau, yn trosglwyddo i gontractwr y Menter Cyllid Preifat. Gan fod y Cyngor yn cael ei ystyried i reoli'r gwasanaethau a ddarperir o dan ei gynlluniau Menter Cyllid Preifat, a gan y bydd perchnogaeth yr eiddo, y peiriannau a'r offer yn trosglwyddo i'r Cyngor ar ddiwedd y contractau am ddim tâl ychwanegol, mae'r Cyngor yn cario'r asedau a ddefnyddir o dan y contractau ar ei Mantolen fel rhan o'r Eiddo, Peiriannau a'r Offer.

Cafodd cydnabyddiaeth wreiddiol yr asedau hyn ar werth teg (yn seiliedig ar y gost o brynu'r eiddo, y peiriannau a'r offer) ei gydbwyso gan y gydnabyddiaeth o rwymedigaeth am symiau a oedd yn ddyledus i weithredwr y cynllun i dalu am y buddsoddiad cyfalaf. Ar gyfer cynllun Menter Cyllid Preifat Ysgol Gyfun Penweddig, dibrisiwyd y rhwymedigaeth gan gyfraniad cyfalaf cychwynnol o £12,027,000.

Mae asedau tymor hir a gydnabyddir ar y Fantolen yn cael eu hailbriso a'u dibrisio yn yr un modd ag eiddo, peiriannau ac offer sy'n eiddo i'r Cyngor.

Mae'r symiau sy'n daladwy i weithredwyr y Menter Cyllid Preifat yn cael eu dadansoddi bob blwyddyn i bum elfen:

- gwerth teg y gwasanaethau a dderbyniwyd yn ystod y flwyddyn – wedi'i ddebydu i'r gwasanaeth perthnasol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.
- cost cyllid – tâl llog o 4.5% ar rwymedigaeth y Fantolen sy'n ddyledus, wedi'i ddebydu i'r llinell Incwm a Gwariant Cyllido a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.
- rhent amodol – cynnydd yn y swm sydd i'w dalu am yr eiddo sy'n codi yn ystod y contract, wedi'i ddebydu i'r llinell Incwm a Gwariant Cyllido a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.
- talu tuag at rwymedigaeth – wedi'i gymhwyso at ddibrisio rhwymedigaeth y Fantolen tuag at weithredwr y Fenter Cyllid Preifat (mae'r proffil ar gyfer dibrisio yn cael ei gyfrifo gan ddefnyddio'r un egwyddorion ag ar gyfer prydles gyllid).
- Costau adnewyddu dros oes – caiff cyfran o'r symiau sy'n daladwy ei dynodi fel Gwelliant i'r diffyg sy'n cyfateb yn ased Ysgol Penweddig o dan Eiddo, Peiriannau a Chyfarpar pan gaiff y gwaith sy'n ofynnol ei gwblhau yn y diwedd. Ni fydd yn cael effaith net ar y Fantolen

xxii. Darpariaethau, Rhwymedigaethau Wrth Gefn ac Asedau Wrth Gefn

Darpariaethau

Gwneir darpariaethau pan fo digwyddiad wedi cymryd lle sy'n rhoi rhwymedigaeth gyfreithiol neu adeiladol i'r Awdurdod sydd yn ôl pob tebyg angen setliad trwy drosglwyddo buddiannau economaidd neu botensial gwasanaeth, ac y gellir gwneud amcangyfrif dibynadwy o faint y rhwymedigaeth. Efallai na fydd darpariaethau a

gynhwysir yn y cyfrifon yn gallu cael eu gorfodi'n gyfreithiol ac efallai gallant ond gael eu casglu o set o ffeithiau mewn sefyllfa arbennig, felly nid yw eu cynnwys yn y cyfrifon yn golygu bod atebolrwydd wedi cael ei dderbyn.

Codir darpariaethau fel traul ar y llinell gwasanaeth briodol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn y flwyddyn y daw'r Cyngor yn ymwybodol o'r rhwymedigaeth, a chânt eu mesur yn ôl yr amcangyfrif gorau ar ddyddiad y Fantolen o'r gwariant sydd ei angen i setlo'r rhwymedigaeth, gan gymryd i ystyriaeth y risgiau ac ansicrwydd perthnasol.

Pan fydd taliadau'n cael eu gwneud yn y pen draw, maent yn cael eu codi i'r ddarpariaeth a'u cario yn y Fantolen. Caiff setliadau tybiedig eu hadolygu ar ddiwedd pob blwyddyn ariannol – lle mae'n mynd yn llai na thebygol y bydd angen trosglwyddo buddion economaidd bellach (neu bydd setliad is na'r disgwyl yn cael ei wneud), mae'r ddarpariaeth yn cael ei gwrthdroi a'i chredydu yn ôl i'r gwasanaeth perthnasol. Mae rheoliadau yn darparu'r pŵer i wneud cofnod addasu ar gyfer darpariaethau penodol yng Nghost Net y Gwasanaethau a'r Fantolen.

Lle disgwylir i beth o'r taliad neu'r taliad cyfan sy'n ofynnol i setlo darpariaeth gael ei adennill o barti arall (e.e. o hawliad yswiriant), mae hyn ond yn cael ei gydnabod fel incwm ar gyfer y gwasanaeth perthnasol os yw hi bron yn sicr y bydd ad-daliad yn cael ei dderbyn os bydd y Cyngor yn setlo'r rhwymedigaeth.

Rhwymedigaethau Amodol

Mae rhwymedigaeth amodol yn codi pan fo digwyddiad wedi digwydd sy'n rhoi rhwymedigaeth bosibl i'r Cyngor, y mae ei bodolaeth ond yn cael ei gadarnhau gan y digwyddiad neu fel arall gan ddigwyddiadau ansicr yn y dyfodol nad ydynt yn gyfan gwbl o fewn rheolaeth y Cyngor. Mae rhwymedigaethau amodol hefyd yn codi mewn amgylchiadau lle fel arall byddai darpariaeth yn cael ei wneud ond naill ai nid yw'n debygol y bydd angen all-lif o adnoddau neu ni ellir mesur swm y rhwymedigaeth mewn modd dibynadwy.

Nid yw rhwymedigaethau amodol yn cael eu cydnabod yn y Fantolen, ond yn cael eu datgelu mewn nodyn i'r cyfrifon. Maent yn cynnwys sefyllfaoedd pan fydd achosion cyfreithiol a hawliadau eraill sy'n ymdrin ag ystod o faterion yn yr arfaeth. Maent yn ymwneud â materion cyfreithiol a ffeithiol anodd a chymhleth sy'n amodol ar lawer o ansicrwydd a chymhlethodau, gan gynnwys ond heb fod yn gyfyngedig i ffeithiau ac amgylchiadau pob achos penodol. Oherwydd yr ansicrwydd cynhenid mewn materion o'r fath, mae'n aml yn anodd rhagweld y canlyniad terfynol.

Asedau Amodol

Mae ased amodol yn codi pan fo digwyddiad wedi digwydd sy'n rhoi ased posibl i'r Cyngor y mae ei bodolaeth ond yn cael ei gadarnhau gan y digwyddiad neu fel arall gan ddigwyddiadau ansicr yn y dyfodol nad ydynt yn gyfan gwbl o fewn rheolaeth y Cyngor.

Nid yw asedau amodol yn cael eu cydnabod yn y Fantolen, ond yn cael eu datgelu mewn nodyn i'r cyfrifon lle mae'n debygol y bydd mewnlif o fuddion economaidd neu botensial gwasanaeth.

xxiii. Cronfeydd Wrth Gefn

Bydd y Cyngor yn neilltuo symiau penodol o arian mewn cronfeydd wrth gefn at ddibenion polisïau'r dyfodol neu ar gyfer digwyddiadau na ellir eu rhagweld. Caiff Cronfeydd Wrth Gefn eu creu drwy neilltuo symiau o Falans y Gronfa Gyffredinol yn y Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd Wrth Gefn. Pan ariennir gwariant o gronfa

wrth gefn, caiff yr arian ei godi i'r gwasanaeth priodol ar gyfer y flwyddyn honno yn erbyn Gwarged neu Ddiffyg ar Ddarpariaeth y Gwasanaethau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Yna, caiff yr arian wrth gefn ei neilltuo yn ôl i Falans y Gronfa Gyffredinol yn y Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd Wrth Gefn i sicrhau nad oes tâl net yn erbyn treth y cyngor am y gwariant hwn.

Cedwir rhai cronfeydd wrth gefn i reoli'r broses gyfrifyddu ar gyfer asedau sefydlog diriaethol, offerynnau ariannol, buddion ymddeoliad a chyflogai ac nad ydynt yn cynrychioli adnoddau defnyddiadwy i'r Cyngor – eglurir y cronfeydd wrth gefn hyn yn y polisiau perthnasol.

xxiv. Gwariant Refeniw a Ariennir o Gyfalaf o dan Statud

Cafodd gwariant a wnaed yn ystod y flwyddyn y gellir ei gyfalafu o dan ddarpariaethau statudol ond nad yw'n arwain at greu ased tymor hir ei godi fel gwariant i'r gwasanaeth perthnasol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn ystod y flwyddyn. Lle y mae'r Cyngor wedi penderfynu talu cost y gwariant o'r adnoddau cyfalaf cyfredol neu drwy fenthycia; yna, mae trosglwyddiad yn y Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd o Falans y Gronfa Gyffredinol i'r Cyfrif Addasu Cyfalaf yn gwrthdroi'r symiau a godwyd i sicrhau nad oes unrhyw effaith ar lefel treth y cyngor.

xxv. Treth Ar Werth (TAW)

Cafodd y Cyfrifon eu paratoi gan hepgor TAW, i'r graddau y mae modd ei hadennill.

1.3 SAFONAU CYFRIFYDDU SYDD WEDI'U CYHOEDDI OND NAD YDYNT WEDI'U MABWYSIADU ETO

Mae'r Cod Ymarfer yn mynnu bod y Cyngor yn datgelu gwybodaeth yn ymwneud ag effaith newidiadau o ran cyfrifyddu, a fydd yn ofynnol gan safonau newydd sydd wedi'u cyhoeddi, ond nad ydynt wedi'u mabwysiadu eto. Y newidiadau a gyflwynir yn y Cod ar gyfer 2020/21 yw:

- Newidiadau i IAS 28 Buddsoddiadau mewn Partneriaethau Cyswllt a Chyd-fentrau: Buddiannau hirdymor mewn Partneriaethau Cyswllt a Chyd-fentrau
- Gwelliannau blynyddol i Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol Cylch 2015 - 2017.
- Newidiadau i IAS 19 Buddiannau Gweithwyr: Cynllun yn cael ei newid, ei gwtogi neu ei setlo

Ni ragwelir y bydd y newidiadau hyn yn cael effaith sylweddol ar y cyfrifon.

1.4 BARN GRITIGOL MEWN CYMHWYSO POLISIAU CYFRIFYDDU

Wrth gymhwyso'r polisiau cyfrifo a nodir, mae'n rhaid i'r Cyngor wneud rhai penderfyniadau am drafodion cymhleth neu'r rheiny sy'n ymwneud ag ansicrwydd am ddigwyddiadau yn y dyfodol. Y penderfyniadau hanfodol a wnaed yn y Datganiad o Gyfrifon yw:

Lefelau ariannu yn y dyfodol

Mae yna lefel uchel o ansicrwydd ynghylch lefelau ariannu yn y dyfodol ar gyfer llywodraeth leol. Bydd yr effaith ar y Cyngor yn cael ei fonitro'n agos fel a phan fydd y sefyllfa yn dod yn gliriach.

Ysgolion Gwirfoddol a Reolir ac Ysgolion Gwirfoddol a Gynorthwyr

Ni chaiff adeiladau Ysgolion Gwirfoddol a Reolir ac Ysgolion Gwirfoddol a Gynorthwyr eu cynnwys yn y Fantolen o hyd, oherwydd y cadarnhawyd nad ydynt yn asedau'r Cyngor.

Brexit

Mae yna lefel uchel o ansicrwydd ynghylch effaith y DU yn gadael yr Undeb Ewropeaidd. Bydd yr effaith ar y Cyngor yn cael ei fonitro'n agos fel a phan fydd y sefyllfa yn dod yn gliriach.

Covid-19

Mae ansicrwydd sylweddol ynghylch effaith Covid-19. Bydd yr effaith ar y Cyngor yn cael ei monitro'n ofalus yn ystod y misoedd nesaf

1.5 RHAGDYBIAETHAU A WNEIR AM Y DYFODOL A FFYNONELLAU MAWR ERAILL O ANSICRWYDD AMCANGYFRIF

Mae'r Datganiad Cyfrifon yn cynnwys ffigyrau amcangyfrifedig sydd wedi eu seilio ar ragdybiaethau a wnaed gan y Cyngor ynghylch y dyfodol neu sydd fel arall yn ansicr. Gwneir amcangyfrifon gan gymryd i ystyriaeth brofiad hanesyddol, tueddiadau presennol a ffactorau perthnasol eraill. Fodd bynnag, oherwydd na ellir pennu balansau gyda sicrwydd, gallai'r canlyniadau gwirioneddol fod yn sylweddol wahanol i'r rhagdybiaethau ac amcangyfrifon. Yr eitemau ar Fantolen y Cyngor ar 31 Mawrth 2020 lle ceir risg o addasiad mewn blynyddoedd ariannol dilynol yw:

Rhwymedigaeth Pensiynau

Mae amcangyfrif o'r rhwymedigaeth net i dalu pensiynau'n dibynnu ar nifer o ddyfarniadau cymhleth sy'n ymwneud â'r gyfradd disgownt a ddefnyddir, cyfradd ddisgwyliedig chwyddiant prisiau, cyfradd ddisgwyliedig codiadau cyflog a phensiynau, cyfraddau marwolaeth a chyfradd cymudo pensiynau. Cyngor Sir Caerfyrddin yw'r Awdurdod Pensiynau arweiniol ac mae'n defnyddio cwmni o actiwariaid i sicrhau bod y Cyngor yn cael cyngor arbenigol ynghylch y rhagdybiaethau i'w defnyddio. Ar hyn o bryd, nid yw'n bosibl rhagweld yn gywir pa mor hir y bydd effaith Covid-19 yn para a beth yw ei difrifoldeb, felly mae'r amcangyfrifon wedi'u seilio ar y sefyllfa cyn Covid-19.

Prisiadau

Problem sy'n bodoli o ran adrodd am brisiadau fel y saif pethau ar 31 Mawrth 2020 yw'r achosion o'r haint Covid-19. Eleni, mae pob prisiad a ddarparwyd i'r Cyngor gan ei briswyr wedi eu cofnodi'n amodol ar 'Gymal Ansicrwydd Perthnasol', yn seiliedig ar arweiniad Sefydliad Brenhinol y Syrfewyr Siartredig (RICS). Mae hyn yn wir am bob dosbarth o asedau sy'n ddarostyngedig i brisiadau. Mae'r prisiadau'n cynnwys y cymal canlynol:

'Mae'r achosion o'r Coronafeirws Newydd (Covid-19), a gyhoeddwyd yn 'bandemig byd-eang' gan Sefydliad Iechyd y Byd ar 11 Mawrth 2020, wedi cael effaith ar y marchnadoedd arian byd-eang. Mae llawer o wledydd wedi rhoi cyfyngiadau teithio mewn grym. Effeithir ar weithgaredd y farchnad mewn llawer o sectorau. Fel y saif pethau ar ddiwrnod y prisiad, ystyriwn y gallwn roi llai o bwysau ar dystiolaeth flaenorol am y farchnad at ddibenion cymharu, er mwyn llywio barnau ynghylch y gwerth.

Yn wir, mae'r ymateb presennol i'r haint Covid-19 yn golygu ein bod yn wynebu cyfres ddigynsail o amgylchiadau i fod yn sail i'n barn. Felly mae ein prisiadau wedi eu hadrodd ar sail 'ansicrwydd prisiad perthnasol' yn unol â VPS3 a VPGA 10 Llyfr Coch Byd-eang Sefydliad Brenhinol y Syrfewyr Siartredig (RICS). O ganlyniad, dylid ystyried ein prisiad gyda llai o sicrwydd – a chyda lefel uwch o bwyll a gofal - na'r hyn a fyddai'n arferol. O gofio na wyddom effaith bosibl Covid-19 ar y farchnad eiddo tirol tua'r dyfodol, argymhellwn eich bod yn cadw prisiadau dan sylw cyson'.

Ar hyn o bryd, nid yw'n bosibl rhagweld yn fanwl gywir am ba mor hir yr effeithir ar yr economi gan Covid-19 na pha mor ddifrifol fydd yr effaith honno. Felly, seiliwyd prisiadau ar y sefyllfa cyn Covid-19, gan ragdybio yr adferir prisiadau pan ddaw'r farchnad eiddo tirol yn fwy symudol.

1.6 GWARIANT AC INCWM WEDI'I DDADANSODDI YN ÔL EI NATUR

Mae gwariant ac incwm y Cyngor wedi'i ddadansoddi fel a ganlyn:

	2019/20	2018/19
	£'000	£'000
Gwariant Rheoladwy		
Gweithwyr	97,440	94,732
Eiddo	8,182	9,516
Cludiant	10,618	12,060
Cyflenwadau a Gwasanaethau	108,270	101,106
Cyfanswm Gwariant	224,510	217,414
Incwm Rheoladwy		
Grantiau	47,822	42,816
Incwm Arall	34,244	33,096
Gwasanaethau Contract/Ysgolion	1,662	3,694
Cyfanswm Incwm	83,728	79,606
Cyllideb cyn Cronfeydd Wrth Gefn	140,782	137,808
Gwariant referniw a gyllidir o gyfalaf dan statud	2,019	2,362
Addasiadau IAS19 <i>Buddiannau Gweithwyr</i>	13,842	16,812
Absenoldebau Cronedig	507	(337)
Dibrisiad, amorteiddio a diffygion	10,007	11,464
Colledion/(Enillion) o waredu asedau	(505)	(951)
Taliadau gwariant cyfalaf yn erbyn y Gronfa Gyffredinol	(540)	(131)
Addasiadau cyfrif cyfalaf eraill	(3,001)	(2,513)
Praeseptau	8,972	8,147
Treth ac Incwm Grant Amhenodol	(162,027)	(157,066)
(Gorged) neu Ddiffyg Darparu Gwasanaethau	10,056	15,595

1.7 ADDASIADAU RHWNG SAIL GYFRIFYDDU A SAIL ARIANNU DAN Y RHEOLIADAU

Mae'r nodyn hwn yn manylu ar yr addasiadau a wneir yn y Cyfanswm Incwm a Gwariant Cynhwysfawr a gydnabyddir gan y Cyngor yn y flwyddyn yn unol ag arferion cyfrifyddu cywir i'r adnoddau y manylir arnynt gan ddarpariaethau statudol fel eu bod ar gael i'r Awdurdod i gwrdd â gwariant cyfalaf a referniw i'r dyfodol.

2019/2020

Cronfeydd Wrth Gefn

Defnyddiadwy

	Balans Gronfa Gyffredinol £'000	Derbyniadau Cyfalaf Defnyddiadwy £'000	Grantiau Cyfalaf heb Gymhwyso £'000	Cronfeydd Wrth Gefn na ellir eu Defnyddio £'000
--	---------------------------------------	---	---	--

Addasiadau yn ymwneud â'r Cyfrif Addasiad Cyfalaf: Gwyrddroi eitemau a ddebydwyd neu a gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:

Taliadau am ddibrisiant ac amhariad asedau nad ydynt yn gyfredol	10,940	0	0	(10,940)
Colledion/enillion Ailbrisió Eiddo, Peiriannau ac Offer	(414)	0	0	414
Symudiad yng ngwerth teg Eiddo Buddsoddi	(520)	0	0	520
Grantiau cyfalaf a chyfraniadau a ddefnyddiwyd	(8,374)	0	0	8,374
Gwariant refeniw a gyllidir o gyfalaf dan statud	2,019	0	0	(2,019)
Symiau asedau nad ydynt yn gyfredol a ddilêir ar waredu neu werthiant fel rhan o enilliad/colled ar waredu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	1,128	0	0	(1,128)

Ychwanegu eitemau sydd heb eu debydu na'u credydu yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:

Darpariaeth statudol ar gyfer ariannu buddsoddiad cyfalaf	(3,029)	0	0	3,029
Taliadau gwariant cyfalaf yn erbyn y Gronfa Gyffredinol	(540)	0	0	540

Addasiadau yn ymwneud â'r Cyfrif Grantiau Cyfalaf heb eu Cymhwyso:

Grantiau a chyfraniadau cyfalaf heb eu cymhwyso a gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	(401)	0	401	0
Cymhwyso grantiau i gyllid cyfalaf wedi'u trosglwyddo i'r Cyfrif Addasiadau Cyfalaf	0	0	(604)	604

Addasiadau yn ymwneud â'r Cyfrif Derbyniadau Cyfalaf:

Trosglwyddo arian o waredu asedau wedi eu credydu fel rhan o elw/colled wrth waredu yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	(1,099)	1,099	0	0
Defnyddio'r Derbyniadau Cyfalaf i ariannu gwariant cyfalaf newydd	0	(982)	0	982
Cyfraniad o'r Gronfa Wrth Gefn y Derbyniadau Cyfalaf tuag at gostau gweinyddol gwaredu asedau nad ydynt yn gyfredol	8	(8)	0	0
Trosglwyddo o'r Gronfa Wrth Gefn y Derbyniadau Cyfalaf a Ohiriwyd ar adeg derbyn yr arian	0	0	0	0

Addasiadau'n ymwneud â'r Derbyniadau Cyfalaf Gohiriedig wrth Gefn:

Trosglwyddo o enillion gwerthiant gohiriedig wedi eu credydu fel rhan o'r elw/colled yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	(543)	0	0	543
--	-------	---	---	-----

Addasiadau yn ymwneud â'r Cyfrif Addasu Offerynnau Ariannol:

Swm lle mae'r costau ariannu yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn wahanol i'r costau ariannu priodoladwy am y flwyddyn yn unol â'r gofynion statudol	28	0	0	(28)
--	----	---	---	------

Addasiadau yn ymwneud â'r Gronfa Bensiwn:

Gwrthdroi eitemau yn ymwneud â budd-dal ymddeol wedi eu debydu/credydu yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	22,888	0	0	(22,888)
uniongyrchol i bensiynwyr sydd yn daladwy yn y flwyddyn	(9,046)	0	0	9,046

Addasiadau yn ymwneud â'r Cyfrif Absenoldeb Cronedig:

Gwahaniaeth rhwng taliadau swyddogion sydd wedi ei gynnwys yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar sail croniadau a'r taliadau swyddogion yn y flwyddyn yn unol â gofynion statudol	507	0	0	(507)
--	-----	---	---	-------

Cyfanswm Addasiadau	13,552	109	(203)	(13,458)
----------------------------	---------------	------------	--------------	-----------------

2018/2019

**Cronfeydd Wrth Gefn
Defnyddiadwy**

	Balans Gronfa Gyffredinol £'000	Derbyniadau Cyfalaf Defnyddiadwy £'000	Grantiau Cyfalaf heb Gymhwyso £'000	Cronfeydd Wrth Gefn na eilir eu Defnyddio £'000
--	---------------------------------------	---	---	--

Addasiadau yn ymwneud â'r Cyfrif Addasiad Cyfalaf:

Gwyrddroi eitemau a ddebydwyd neu a gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:

Taliadau am ddibrisiant ac amhariad asedau nad ydynt yn gyfredol	10,346	0	0	(10,346)
Colledion Ailbrisió Eiddo, Peiriannau ac Offer	738	0	0	(738)
Symudiad yng ngwerth teg Eiddo Buddsoddi	379	0	0	(379)
Grantiau cyfalaf a chyfraniadau a ddefnyddiwyd	(7,932)	0	0	7,932
Gwariant refeniw a gyllidir o gyfalaf dan statud	2,362	0	0	(2,362)
Symiau asedau nad ydynt yn gyfredol a ddilëir ar waredu neu werthiant fel rhan o enilliad/colled ar waredu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	475	0	0	(475)

Ychwanegu eitemau sydd heb eu debydu na'u credydu yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:

Darpariaeth statudol ar gyfer ariannu buddsoddiad cyfalaf	(2,537)	0	0	2,537
Taliadau gwariant cyfalaf yn erbyn y Gronfa Gyffredinol	(131)	0	0	131

Addasiadau yn ymwneud â'r Cyfrif Grantiau Cyfalaf heb eu Cymhwyso:

Grantiau a chyfraniadau cyfalaf heb eu cymhwyso a gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	(474)	0	474	0
Cymhwyso grantiau i gyllid cyfalaf wedi'u trosglwyddo i'r Cyfrif Addasiadau Cyfalaf	0	0	(1,194)	1,194

Addasiadau yn ymwneud â'r Cyfrif Derbyniadau Cyfalaf:				
Trosglwyddo arian o waredu asedau wedi eu credydu fel rhan o elw/colled wrth waredu yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	(778)	778	0	0
Defnyddio'r Derbyniadau Cyfalaf i ariannu gwariant cyfalaf newydd	0	(1,280)	0	1,280
Cyfraniad o'r Gronfa Wrth Gefn y Derbyniadau Cyfalaf tuag at gostau gweinyddol gwaredu asedau nad ydynt yn gyfredol	1	(1)	0	0
Trosglwyddo o'r Gronfa Wrth Gefn y Derbyniadau Cyfalaf a Ohiriwyd ar adeg derbyn yr arian	0	0	0	0
Addasiadau'n ymwneud â'r Derbyniadau Cyfalaf Gohiriedig wrth Gefn:				
Trosglwyddo o enillion gwerthiant gohiriedig wedi eu credydu fel rhan o'r elw/colled yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	(649)	0	0	649
Addasiadau yn ymwneud â'r Cyfrif Addasu Offerynnau Ariannol:				
Swm lle mae'r costau ariannu yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn wahanol i'r costau ariannu priodoladwy am y flwyddyn yn unol â'r gofynion statudol	26	0	0	(26)
Addasiadau yn ymwneud â'r Gronfa Bensiwn:				
Gwrthdroi eitemau yn ymwneud â budd-dal ymddeol wedi eu debydu/credydu yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	25,756	0	0	(25,756)
uniongyrchol i bensiynwyr sydd yn daladwy yn y flwyddyn	(8,944)	0	0	8,944
Addasiadau yn ymwneud â'r Cyfrif Absenoldeb Cronedig:				
Gwahaniaeth rhwng taliadau swyddogion sydd wedi ei gynnwys yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar sail croniadau a'r taliadau swyddogion yn y flwyddyn yn unol â gofynion statudol	(337)	0	0	337
Cyfanswm Addasiadau	18,301	(503)	(720)	(17,078)

1.8 CRONFEYDD NEILLTUEDIG A BALANSAU YSGOLION DIRPRWYEDIG

Isod, ceir crynodeb o'r cronfeydd neilltuedig y mae'r Cyngor wedi'u sefydlu:

	31/03/18	Trosgl- wyddo	Trosgl- wyddo	31/03/19	Trosgl- wyddo	Trosgl- wyddo	31/03/20
	Balans	i'r	o'r	Balans	i'r	o'r	Balans
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Cyllideb Ddirprwyedig yr Ysgolion - Cynradd	1,553	124	(328)	1,349	357	(185)	1,521
Cyllideb Ddirprwyedig yr Ysgolion - Uwchradd	315	125	(225)	215	425	0	640
Cyllideb Ddirprwyedig yr Ysgolion - Ysgolion Pob Oed	80	193	(17)	256	263	0	519
Yswiriant- Cyflenwi Athrawon	44	75	0	119	30	0	149
Ysgolion	253	303	(42)	514	0	(107)	407
Ysgolion	2,245	820	(612)	2,453	1,075	(292)	3,236
Dysgu Gydol Oes a Diwylliant	141	0	(113)	28	0	(26)	2
Cyfalaf Corfforaethol	2,068	146	(75)	2,139	2,113	0	4,252
Newid Cerbydau Cyfalaf Corfforaethol	1,600	0	0	1,600	0	(490)	1,110
Addysg- Menter Cyllid Preifat Penweddig	2,834	0	(694)	2,140	0	(681)	1,459
Datblygu Addysg yng Ngheredigion	1,937	2,900	(56)	4,781	0	0	4,781
Corfforaethol - Trefniadau ar y cyd	15	0	(7)	8	0	0	8
Cydraddoli Cyllid / Cynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor	228	0	0	228	472	0	700
Dileu Swyddi Corfforaethol	803	878	(175)	1,506	0	(444)	1,062
Yswiriant	301	80	0	381	120	0	501
Cyllid- Cyffredinol	221	0	0	221	0	(221)	0
Cyllid a Chaffael	10,007	4,004	(1,007)	13,004	2,705	(1,836)	13,873
Gwasanaethau Democraataidd	112	0	0	112	0	0	112
Pobl a Threfniadaeth	96	0	(38)	58	0	0	58
Gwasanaethau Plant	34	0	0	34	0	(34)	0
Gwasanaethau Oedolion	73	0	(73)	0	222	0	222
Polisi a Pherfformiad	166	0	(64)	102	0	0	102
Technegol	531	0	(280)	251	0	(171)	80
Cynnal a chadw dros y gaeaf / Atgyweirio ar ôl stormydd	277	0	0	277	0	0	277
Diogelu'r Amgylchedd ac Amddifyn rhag Llifogydd	227	0	(50)	177	0	0	177
Gorfodi Parcio Sifil	36	0	(5)	31	62	0	93
Prifffyrdd a Gwasanaethau Amgylcheddol	1,071	0	(335)	736	62	(171)	627
Adeiladau ac Ynni Adnewyddadwy	67	0	0	67	0	0	67
Cynllun Datblygu Lleol	285	0	0	285	0	(37)	248
Economi ac Adfywio	196	0	(6)	190	0	(13)	177
Canolfan Bwyd Cymru (Horeb)	217	0	0	217	0	0	217
Rhaglen Gwella Gwaith Trin Carthion	554	0	0	554	0	(11)	543
Perfformiad ac Economi	1,319	0	(6)	1,313	0	(61)	1,252
Cyswllt Cwsmeriaid	134	0	0	134	0	0	134
Cyfreithiol a Llywodraethu	143	0	0	143	0	(18)	125
Hapddigwyddiad (gan gynnwys Covid 19)	56	0	0	56	1,444	0	1,500
Premiwm Treth y Cyngor	0	0	0	0	462	0	462
Y Fargen Twf	150	100	0	250	0	0	250
Eisteddfod Genedlaethol 2020	200	0	0	200	0	(30)	170
Grŵp Arweiniol	406	100	0	506	1,906	(30)	2,382
CYFANSWM CRONFEYDD NEILLTUEDIG	15,947	4,924	(2,248)	18,623	5,970	(2,468)	22,125

Cynyddodd y balans o ran Cyfanswm y Cronfeydd Wrth Gefn gan £3,502mil yn 2019/20 a £2,676mil yn 2018/19.

NODIADAU YNGHYLCH Y CRONFEYDD A GLUSTNODWYD

Cyfalaf Corfforaethol

Caiff y gronfa hon ei defnyddio i wneud cyfraniad referniw at Raglen Gyfalaf y Cyngor.

Datblygu Addysg yng Ngheredigion

Mae'r gronfa wrth gefn yma wedi'i chlustnodi i ariannu rhaglen grant ysgolion yr 21ain Ganrif a bydd yn parhau i ariannu prosiectau o fewn Rhaglen Band B grant ysgolion yr 21ain. Mae prosiectau Band B yn cynnwys gwaith yn Ysgol Gynradd Aberteifi, Ysgol Uwchradd Aberteifi ac Ysgol Ardal Newydd yn Nyffryn Aeron.

Cronfeydd Eraill

Mae'r holl gronfeydd eraill yn cael eu cadw gan y gwahanol wasanaethau at y diben penodol a nodir. Fe'u sefydlwyd o arbedion a wnaed yn ystod blynyddoedd ariannol blaenorol i dalu costau untro anghylchol neu i gynorthwyo gwasanaethau i reoli'u cyllidebau yn ystod unrhyw flwyddyn ariannol benodol.

1.9 GWARIANT GWEITHREDOL ARALL

	2019/20	2018/19
	£'000	£'000
Praesept y Cynghorau Cymuned	1,105	1,032
Praesept Awdurdod Heddlu Dyfed Powys	7,867	7,115
Ardollau	4,050	3,947
Colledion/(Enillion) o waredu asedau nad ydynt yn gyfredol	(505)	(951)
Cyfanswm	12,517	11,143

1.10 GWARIANT AC INCWM ARIANNU A BUDDSODDI

	2019/20	2018/19
	£'000	£'000
Llog taladwy a thaliadau eraill	6,063	5,868
Cost llog pensiynau ac enillion a ddisgwyllir ar asedau pensiynau	2,691	2,137
Llog derbyniadwy ac incwm tebyg	(280)	(196)
(Gwarged)/diffyg ar y Gweithrediadau Masnachol	78	50
Incwm a Gwariant parthed Eiddo Buddsoddi	(698)	(886)
(Gwarged)/diffyg ar werthiant Eiddo Buddsoddi	0	0
Newidiadau i werth teg Eiddo Buddsoddi	(520)	379
Cyfanswm	7,334	7,352

1.11 TRETH AC INCWM GRANT AMHENODOL

	2019/20	2018/19
	£'000	£'000
Incwm Treth y Cyngor	51,158	47,409
Ardrethi Annomestig	24,526	24,772
Grantiau'r Llywodraeth heb eu clustnodi (RSG)	77,565	76,478
Grantiau a Chyfraniadau Cyfalaf	8,778	8,407
Cyfanswm	<u>162,027</u>	<u>157,066</u>

Y Dreth Gyngor

Mae incwm y Dreth Gyngor yn dod o'r taliadau a godir yn ôl gwerth eiddo preswyl sydd wedi'u rhannu i ddeg band prisio ar sail eu gwerth amcangyfrifedig ar 1^{af} Ebrill 2003. Cawsant eu prisio at y diben penodol hwn. Caiff y taliadau eu cyfrifo drwy gymryd swm yr incwm sydd ei angen ar Gyngor Sir Ceredigion, Cynghorau Tref a Chymuned ac Awdurdod Heddlu Dyfed Powys ar gyfer y flwyddyn i ddod a rhannu'r swm hwnnw â sylfaen y Dreth Gyngor.

Sylfaen y Dreth Gyngor yw cyfanswm yr eiddo ym mhob band wedi'i addasu gan gyfran i drosi'r nifer yn swm sy'n gyfwerth â Band D a'i addasu ar gyfer gostyngiadau – 31,468.30 yn 2019/20 (31,683.05 yn 2018/19).

Sylfaen Treth Gyngor Cyngor Sir Ceredigion 2019/20

Sylfaen y Dreth (ar sail cyfradd gasglu o 98.5%)

A*	1.91
A	1,035.89
B	3,089.15
C	5,670.32
D	6,266.08
E	9,342.79
F	4,637.18
G	1,401.98
H	161.05
I	41.95
Cyfanswm	31,648.30

Sylfaen y Dreth

Dadansoddiad o enillion net Treth y Cyngor:

	2019/20	2018/19
	£'000	£'000
Treth y Cyngor a gasglwyd	51,198	47,326
<i>Tynnu i ffwrdd:</i>		
(Cynydd)/Gostwng darpariaeth am beidio â thalu	(40)	83
Enillion net Treth y Cyngor	<u>51,158</u>	<u>47,409</u>

Gellir dadansoddi'r enillion net fel a ganlyn:

	2019/20	2018/19
	£'000	£'000
Cyngor Sir Ceredigion	42,186	39,262
Praesept Awdurdod Heddlu Dyfed Powys	7,867	7,115
Praesept ar gyfer Cynghorau Tref a Chymuned	1,105	1,032
	<u>51,158</u>	<u>47,409</u>

Ardrethi Annomestig Cenedlaethol

Caiff yr Ardrethi Annomestig Cenedlaethol eu gweithredu ar sail genedlaethol. Mae Llywodraeth Cymru'n pennu swm yr ardreth, sef 52.6c yn 2019/20 (51.4c yn 2018/19), ac mae busnesau lleol yn talu ardrethi a gyfrifir drwy luosi'u gwerth ardrethol â'r swm hwnnw. Mae'r Cyngor yn gyfrifol am gasglu'r ardrethi sy'n ddyledus gan y trethdalwyr yn ei ardal, ond mae'n talu'r enillion i gronfa'r Ardrethi Annomestig Cenedlaethol a weinyddir gan Lywodraeth Cymru. Mae Llywodraeth Cymru'n aiddosbarthu'r symiau sy'n daladwy i'r Awdurdodau Lleol ar sail swm penodol y pen o'r boblogaeth dros 18 oed.

Ar 31 Mawrth 2020 y gwerth ardrethol oedd £55,746,669 (£55,772,188 ar 31 Mawrth 2019).

1.12 INCWM GRANTIAU

Grantiau Refeniw – A gredydir i'r Gwasanaethau:	Ailosodwyd	
	2019/20	2018/19
	£'000	£'000
LIC - Cyllid Ôl-16	3,461	3,346
LIC/ERW - Grant Gwella Addysg	2,530	2,511
LIC/ERW - Grant Datblygu Disgyblion	1,192	1,191
LIC - Grant Cefnogi Pobl	2,932	2,962
LIC - Rheoli Gwastraff Cynaliadwy	557	557
LIC - Grant Dechrau'n Deg	1,082	1,083
LIC - Grant Tocynnau Teithio Rhatach	600	602
LIC - Teuluoedd yn Gyntaf	662	669
LIC - Grant Bws	927	907
LIC - Prosiect HELIX CDG - Canolfan Bwyd Cymru	460	513
LIC - Cynnig Gofal Plant	5,787	1,064 *
LIC - Grant Pensiynau Athrawon	850	0
Gofal Cymdeithasol Cymru - Rhaglen Datblygu Gweithlu	972	910
AGPh - Cymhorthdal y Budd-dal Tai	16,004	18,191
AGPh - Grantiau Gweinyddu Budd-dal Tai	188	232
Grantiau a Chyfraniadau Eraill y Llywodraeth	9,618	8,079
Cyfanswm Grantial Llywodraeth mewn Cost	47,822	42,817
Net o Wasanaethau		

*Ailosodwyd 2018/19 oherwydd bod cyllid gofal plant wedi'i rannu a dim ond un rhan wedi'i gwahanu yn y nodyn

Grantiau Cyfalaf a Chyfraniadau – A Gredydir i'r Dreth ac Incwm Grant

Amhennodd

	2019/20	2018/19
	£'000	£'000
LIC - Ysgolion yr 21ain Ganrif	0	2,429
LIC - Grant Cyfalaf Cyffredinol	2,718	3,377
LIC - Gwelliannau'r Priffyrdd	717	795
LIC - Y Gronfa Trafnidiaeth Lleol	0	496
LIC - Cronfa'r Rhwydwaith Trafnidiaeth Lleol	500	400
LIC - Dyfodol Economaidd	563	0
WG -Ysgolion – Gwaith Cyfalaf Ychwanegol	1,001	0
LIC - Grant offer TG Addysg	1,083	0
CDL - Amgueddfa Ceredigion - Dynesfeydd Newydd	0	27
Grantiau Eraill	2,196	883
	<u>8,778</u>	<u>8,407</u>

1.13 EIDDO, PEIRIANNAU A CHYFARPAR

Symudiadau yn 2019/2020:

	Tir ac Adelladau £'000	Cerbydau, Peiriannau, Celfi a Chyfarpar £'000	Asedau Seilwaith £'000	Asedau Cymunedol £'000	Asedau sy'n weddill £'000	Asedau caiff eu hadeiladu ar hyn o bryd (AUC) £'000	Cyfanswm Eiddo, Peiriannau a Chyfarpar £'000
Cost neu Brisiad							
Ar 31 Mawrth 2019	218,197	20,218	150,892	1,174	1,483	674	392,638
Ychwanegiadau	1,703	3,972	4,503	185	1	516	10,880
Cynnydd/(gostyngiadau) ailbriso yn y Gronfa Ailbriso Wrth Gefn	42,426	0	0	21	(593)	0	41,854
Cynnydd/(gostyngiadau) ailbriso yn y Gwarged/Diffyg o ran Darpariaeth Gwasanaethau	(21,031)	0	0	0	(1,196)	0	(22,227)
Dadgydnabod-gwaredu	(657)	(782)	0	0	(242)	0	(1,681)
Dadgydnabod-eraill	0	0	0	0	0	0	0
Ail-ddosbarthwyd asedau (i)/o cadwyd i'r gwerthu	0	0	0	0	1,130	0	1,130
Ail-ddosbarthwyd asedau o AUC	674	0	0	0	0	(674)	0
Symudiadau eraill	(2,376)	269	0	0	1,834	0	(273)
Ar 31 Mawrth 2020	238,936	23,677	155,395	1,380	2,417	516	422,321
Croniad o ran y Dibrisio a Diffygion							
Ar 31 Mawrth 2019	(18,977)	(12,158)	(21,407)	0	(45)	0	(52,587)
Tâl dibrisio	(6,465)	(1,499)	(2,724)	0	(53)	0	(10,741)
Dibrisiad yn erbyn y Gronfa Wrth Gefn Ailbriso	0	0	0	0	0	0	0
Dibrisiad wedi ei osod yn erbyn Gwarged/Diffyg o ran Darpariaeth Gwasanaethau	19,475	0	0	0	250	0	19,725
(Colledion) diffygion/gwyrddroadau yn y Gronfa Wrth Gefn Ailbriso	(610)	0	0	0	0	0	(610)
(Colledion) diffygion/gwyrddroadau o ran y Gwarged/Diffyg o ran Darpariaeth Gwasanaethau	2,073	(1)	(16)	0	0	0	2,056
Dadgydnabod-gwaredu	177	694	0	0	17	0	888
Dadgydnabod-eraill	0	0	0	0	0	0	0
Symudiadau eraill	200	9	0	0	(206)	0	3
Ar 31 Mawrth 2020	(4,127)	(12,955)	(24,147)	0	(37)	0	(41,266)
Gwerth ar Bapur Net							
Ar 31 Mawrth 2020	234,809	10,722	131,248	1,380	2,380	516	381,055
Ar 31 Mawrth 2019	199,220	8,060	129,485	1,174	1,438	674	340,051

Symudiadau yn 2018/2019:

	Tir ac Adeiladau £'000	Cerbydau, Peiriannau, Celfi a Chyfarpar £'000	Asedau Seilwaith £'000	Asedau Cymunedol £'000	Asedau sy'n weddill £'000	Asedau caiff eu hadeiladu ar hyn o bryd (AUC) £'000	Eiddo, Peiriannau a Chyfarpar £'000
Cost neu Brisiad							
Ar 31 Mawrth 2018	214,125	18,396	145,567	516	347	2,196	381,147
Ychwanegiadau	934	2,290	5,399	37	6	3,836	12,502
Cynnydd/(gostyngiadau) ailbriso yn y Gronfa Ailbriso Wrth Gefn	7,007	0	0	870	(376)	0	7,501
Cynnydd/(gostyngiadau) ailbriso yn y Gwarged/Diffyg o ran Darpariaeth Gwasanaethau	(6,669)	12	3	100	87	0	(6,467)
Dadgydnabod—gwaredu	(11)	(1,380)	(77)	0	(80)	0	(1,548)
Dadgydnabod—eraill	0	0	0	0	0	0	0
Ail-ddosbarthwyd asedau (i)/o cadwyd i'r gwerthu	(824)	0	0	0	(252)	0	(1,076)
Ail-ddosbarthwyd asedau o AUC	5,358	0	0	0	0	(5,358)	0
Symudiadau eraill	(1,723)	900	0	(349)	1,751	0	579
Ar 31 Mawrth 2019	218,197	20,218	150,892	1,174	1,483	674	392,638
Croniad o ran y Dibrisio a Diffygion							
Ar 31 Mawrth 2018	(18,121)	(12,209)	(18,755)	0	(137)	0	(49,222)
Tâl dibrisio	(6,210)	(1,259)	(2,654)	0	(21)	0	(10,144)
Dibrisiad yn erbyn y Gronfa Wrth Gefn Ailbriso	0	0	0	0	0	0	0
Dibrisiad wedi ei osod yn erbyn Gwarged/Diffyg o ran Darpariaeth Gwasanaethau	5,295	0	0	0	8	0	5,303
(Colledion) diffygion/gwyrddroadau yn y Gronfa Wrth Gefn Ailbriso	(330)	0	0	0	0	0	(330)
(Colledion) diffygion/gwyrddroadau o ran y Gwarged/Diffyg o ran Darpariaeth Gwasanaethau	413	(2)	(3)	0	0	0	408
Dadgydnabod—gwaredu	7	1,345	5	0	72	0	1,429
Dadgydnabod—eraill	0	0	0	0	0	0	0
Symudiadau eraill	(31)	(33)	0	0	33	0	(31)
Ar 31 Mawrth 2019	(18,977)	(12,158)	(21,407)	0	(45)	0	(52,587)
Gwerth ar Bapur Net							
Ar 31 Mawrth 2019	199,220	8,060	129,485	1,174	1,438	674	340,051
Ar 31 Mawrth 2018	196,004	6,187	126,812	516	210	2,196	331,925

Dylid nodi fod yr holl brisiadau a gyflwynir yn y nodyn hwn yn cael eu hadrodd ar sail 'ansicrwydd prisio materol', sef bod llai o sicrwydd – a mwy o ofal – yn gysylltiedig â'r prisiadau nag a fyddai'n arferol, a hynny oherwydd pandemig Covid-19. Mae Nodyn 1.5 yn rhoi rhagor o wybodaeth.

Dibrisio

Defnyddiwyd yr oes ddefnyddiol a chyfraddau dibrisio canlynol wrth gyfrif y dibrisiad:

- Tir ac Adeiladau eraill – 1-99 mlynedd
- Cerbydau, Peiriannau, Celfi a Chyfarpar – 1-20 mlynedd
- Seilwaith – 10-99 mlynedd

Caiff asedau o dan Brydlesau Cyllid eu dibrisio ar sail llinell syth dros oes y brydles gyfredol nad yw wedi dod i ben.

Ailbriso

Mae'r Cyngor yn cynnal rhaglen dreigl sy'n sicrhau y caiff holl Eiddo, Peiriannau a Chyfarpar y bydd angen eu mesur ar werth teg yn cael eu hailbriso o leiaf bob pum mlynedd ac ystyrir Eiddo Buddsoddi a Ffermydd y Sir yn flynyddol. Caiff yr holl waith pridio ei wneud yn fewnol gan briswyr y Cyngor sy'n Aelodau o Sefydliad Brenhinol Syrfewyr Siartredig. Yr asedau a ailbrisiwyd gan y Cyngor yn 2019/20 oedd Adeiladau Addysgol (Cynradd, Uwchradd ac Ysgolion Pob oed, Clybiau Ieuenctid & Unedau Cyfeirio Disgyblion), Eiddo Buddsoddi a Ffermydd y Sir. Gwneir prisiadau ar dir ac adeiladau yn unol â'r methodolegau ac y mae'r sail ar gyfer yr amcangyfrif wedi ei nodi yn safonau proffesiynol Sefydliad Brenhinol Syrfewyr Siartredig, y cyfeiriwyd ato fel y 'Llyfr Coch'. Mae prisiadau cerbydau, peiriannau a chyfarpar yn seiliedig ar brisiau cyfredol lle y mae marchnad ail law weithredol neu'r prisiau catalog diweddaraf wedi eu haddasu yn unol â chyflwr yr ased.

Nodir isod y rhagdybiaethau penodol a ddefnyddir wrth amcangyfrif gwerth teg:

- Mae cost hanesyddol yn rhesymol i'w ystyried ar gyfer gwerth teg
- Mae oes ased cerbydau, peiriannau a chyfarpar yn seiliedig ar y cyfnodau prydles a ddefnyddir gan y Cyngor ar gyfer cerbydau neu gyfarpar o fath penodol
- Mae gwerth gweddillion ar gyfer asedau cerbydau, peiriannau a chyfarpar yn 10% o'r gost gychwynnol ar gyfer y cerbydau ac nid oes gwerth gweddilliol i unrhyw gyfarpar arall.

Mae'r datganiad canlynol yn nodi'r datblygiadau o ran rhaglen dreigl y Cyngor ar gyfer ailbriso Eiddo, Peiriannau a Chyfarpar:

	Tir ac Adeiladau £'000	Cerbydau, Peiriannau, Celfi ac Offer £'000	Agedau Dros Ben £'000
Ar gost hanesyddol:	120	23,677	108
Prisiad ar werth teg ar:			
31 Mawrth 2020	190,071	0	2,305
31 Mawrth 2019	14,190	0	0
31 Mawrth 2018	9,078	0	0
31 Mawrth 2017	13,849	0	0
31 Mawrth 2016	11,628	0	4
CYFANSWM	238,936	23,677	2,417

1.14 EIDDO BUDDSODDI

Nid oes unrhyw gyfyngiadau ar allu'r Cyngor i wireddu gwerth ei eiddo buddsoddi ac nid oes cyfyngiadau ychwaith ar hawl y Cyngor i dderbyn yr incwm a derbyniadau wedi i'r eiddo gael ei waredu. Nid oes gan y Cyngor unrhyw oblygiadau contract i brynu, adeiladu na datblygu eiddo buddsoddi, nac ychwaith i'w hatgyweirio, cynnal a'u cadw na'u gwella.

Mae'r tabl canlynol yn crynhoi'r symudiadau yng ngwerth teg eiddo buddsoddi ar draws y flwyddyn:

	2019/20	2018/19
	£'000	£'000
Balans ar ddechrau'r flwyddyn	16,829	17,415
Ychwanegiadau:		
Gwariant dilynol	0	117
Gwaredu	(50)	0
Enillion/(colledion) net o fuddsoddiadau gwerth teg	520	(379)
Trosglwyddiadau (i)/o Eiddo, Peiriannau a	271	(324)
Balans ar ddiwedd y flwyddyn	<u>17,570</u>	<u>16,829</u>

1.15 ASED AU TREFTADAETH

Cost neu Brisiad	Tir ac Adeiladau Hanesyddol	Amguedd-feydd	Gwaith Celf	Regalia Dinesig	Eitemau ar ddangos mewn Amgued	Cyfanswm Asedau
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
1af Ebrill 2018	1,154	2,008	95	65	54	3,376
Ychwanegiadau	0	57	0	0	0	57
Ailbrisiadau	0	547	0	0	0	547
(Colledion) diffygion/gwyrddroadau yn y Gronfa Wrth Gefn Ailbrisio	0	(16)	0	0	0	(16)
31ain Mawrth 2019	1,154	2,596	95	65	54	3,964
Cost neu Brisiad						
1af Ebrill 2019	1,154	2,596	95	65	54	3,964
Ychwanegiadau	0	7	0	0	0	7
Ailbrisiadau	0	(840)	0	0	0	(840)
(Colledion) diffygion/gwyrddroadau yn y Gronfa Wrth Gefn Ailbrisio	0	0	0	0	0	0
31ain Mawrth 2020	1,154	1,763	95	65	54	3,131

Mae rhagor o wybodaeth ar Asedau Treftadaeth y Cyngor ar gael yn yr adran Polisiâu Cyfrifydda o'r Datganiad Cyfrifon (Nodyn 1.1 – Rhan xii).

1.16 MESUR GWERTH TEG ASEDAU ANARIANNOL**Hierarchaeth Gwerth Teg**

Categori / Is-Gategori	Lefel 1	Lefel 2	Lefel 3	Gwerth Teg
				ar
				31/03/2020
Asedau a Ddelir i'w Gwerthu	0	740	0	740
Ystad Gorfforaethol	0	11,263	0	11,263
Eiddo Gwag	0	808	0	808
Eiddo Buddsoddi	0	2,855	624	3,479
Adeiladau ar Brydles	0	50	107	157
Adeiladau Eraill	0	1,585	63	1,648
Dros Ben	0	2,249	130	2,379
	0	19,550	924	20,474

Categori / Is-Gategori	Lefel 1	Lefel 2	Lefel 3	Gwerth Teg
				ar
				31/03/2019
Asedau a Ddelir i'w Gwerthu	0	620	850	1,470
Ystad Gorfforaethol	0	0	10,966	10,966
Eiddo Gwag	0	0	807	807
Eiddo Buddsoddi	0	0	3,362	3,362
Eiddo Buddsoddi a Ddelir i'w Gwerthu	0	50	0	50
Adeiladau ar Brydles	0	0	141	141
Adeiladau Eraill	0	0	1,503	1,503
Dros Ben	0	1,122	315	1,437
	0	1,792	17,944	19,736

Trosglwyddiadau rhwng Hierarchaeth Lefelau Gwerth Teg

Nid oedd unrhyw drosglwyddiadau rhwng Lefelau 1 a 2 yn ystod 2019/20.

Technegau Prisio a ddefnyddiwyd er mwyn Pennu Gwerthoedd Teg lefel 2 a 3 ar gyfer Eiddo Buddsoddi***Mewnbynnau Sylwadwy Sylweddol – Lefel 2***

Seiliwyd gwerth teg yr asedau hyn ar ddull gweithredu'r farchnad gan ddefnyddio'r amodau presennol yn y farchnad a phrisiau gwerthu a welwyd yn ddiweddar, ynghyd â gwybodaeth berthnasol arall ar gyfer asedau tebyg yn ardal y Cyngor lleol. Mae amodau'r farchnad yn golygu bod eiddo tebyg yn cael eu prynu mewn ffordd weithredol a'u gwerthu, ac mae lefel y mewnbynnau sylwadwy yn sylweddol, gan arwain at gategoreiddio'r eiddo ar Lefel 2 yn yr hierarchaeth gwerth teg.

Mewnbynnau Ansylwadwy Sylweddol – Lefel 3

Seiliwyd gwerth teg yr asedau hyn ar yr incwm wedi'i gyfalafu a gafwyd gan ddefnyddio data'r Cyngor, ond hefyd, yn ôl yr angen, gan ddefnyddio dull gweithredu y farchnad sy'n defnyddio'r amodau yn y farchnad ar hyn o bryd trwy werthu/gosod asedau tebyg yn ardal y Cyngor lleol yn ddiweddar.

Defnydd Uchaf a Gorau o'r Eiddo Buddsoddi

Wrth amcangyfrif gwerth teg eiddo buddsoddi y Cyngor, y defnydd uchaf a gorau o'r eiddo yw eu defnydd presennol.

Technegau Priso

Ni fu unrhyw newid yn y technegau priso a ddefnyddiwyd yn ystod y flwyddyn ar gyfer eiddo buddsoddi.

Cysoni Mesuriadau Gwerth Teg wedi'u Categori ym Lefel 3 yr Hierarchaeth Gwerth Teg

	2019/20	2018/19
	£'000	£'000
Balans Agoriadol	17,944	17,724
Trosglwyddiadau I Lefel 3	144	1,144
Trosglwyddiadau allan o Lefel 3	(16,835)	(479)
Cynnydd/(gostyngiadau) ailbriso sy'n cael eu cydnabod yn y Gwarged/Diffyg ar Ddarparu Gwasanaethau	(287)	123
Cynnydd/(gostyngiadau) ailbriso sy'n cael eu cydnabod yn y Gronfa Ailbriso Wtrh Gefn	(295)	(414)
Ychwanegiadau	1	0
Gwaredu	(285)	(145)
Symudiadau eraill	544	0
Tâl dibrisio	(6)	(9)
Colledion Amharu/(Gwrthdroi) a gydnabyddir yn y Gwarged/Diffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau	(1)	0
Balans Terfynol	924	17,944

Balans Terfynol

Caiff enillion neu golledion yn deillio o newidiadau i werth teg yr eiddo buddsoddi eu cydnabod yn y Gwarged neu'r Diffyg ar linell Darparu Gwasanaethau – Ariannu ac Incwm a Gwariant Buddsoddi.

Gwybodaeth Feintiol am Fesur Gwerth Teg Eiddo Buddsoddi gan ddefnyddio Mewnbynnau Answyddu Sylweddol – Lefel 3

	Ar	
	31/03/2020	ddefnyddiwyd I fesur gwerth teg
Is-Gategori	£'000	
Masnachol	924	Prisiad wedi'i seilio ar rhent y farchnad sy'n pasio neu amodau y cytunwyd ar gyfer yr eiddo
	924	

Proses Briso ar gyfer Eiddo Buddsoddi

Mesurir gwerth teg eiddo buddsoddi'r Cyngor bob blwyddyn ar bob dyddiad adrodd. Cynhelir pob prisiad yn fewnol yn unol â'r fethodoleg a'r sail er mwyn amcangyfrif a nodir yn safonau proffesiynol Sefydliad Brenhinol y Syrfewyr Siartredig. Mae priswyr y Cyngor yn cydweithio'n agos gyda swyddogion cyllid sy'n adrodd yn rheolaidd ynghylch yr holl faterion sy'n ymwneud â phrisio.

1.17 DYLEDWYR TYMOR HIR

	2019/20	2018/19
	£'000	£'000
Gofal Cymdeithasol i Oedolion	665	781
Tai	1,963	1,691
Eraill	94	111
	<u>2,722</u>	<u>2,583</u>

1.18 OFFERYNNAU ARIANNOL

Nodir y categorïau canlynol o offerynnau ariannol yn y Fantolen:

	Hir Dymor		Cyfredol	
	31/03/20	31/03/19	31/03/20	31/03/19
	£'000	£'000	£'000	£'000
Buddsoddiadau				
Benthyciadau ac arian derbyniadwy	0	0	6,032	9,029
Cyfanswm y Buddsoddiadau	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>6,032</u>	<u>9,029</u>
	Hir Dymor		Cyfredol	
	31/03/20	31/03/19	31/03/20	31/03/19
	£'000	£'000	£'000	£'000
Dyledwyr				
Benthyciadau ac arian derbyniadwy	2,722	2,583	0	0
Asedau ariannol ar gost amorteiddiedig	0	0	18,599	15,719
Cyfanswm y Dyledwyr	<u>2,722</u>	<u>2,583</u>	<u>18,599</u>	<u>15,719</u>
	Hir Dymor		Cyfredol	
	31/03/20	31/03/19	31/03/20	31/03/19
	£'000	£'000	£'000	£'000
Benthyciadau				
Rhwymedigaethau ariannol ar gost amorteiddiedig	116,877	119,831	6,264	3,272
Cyfanswm y Benthyciadau	<u>116,877</u>	<u>119,831</u>	<u>6,264</u>	<u>3,272</u>
	Hir Dymor		Cyfredol	
	31/03/20	31/03/19	31/03/20	31/03/19
	£'000	£'000	£'000	£'000
Rhwymedigaethau Hirdymor Eraill				
Brydlesau cyllid a PFI	6,102	6,514		
Cyfanswm y Rhwymedigaethau Hirdymor Eraill	<u>6,102</u>	<u>6,514</u>		
	Hir Dymor		Cyfredol	
	31/03/20	31/03/19	31/03/20	31/03/19
	£'000	£'000	£'000	£'000
Credydwyr				
Rhwymedigaethau ariannol ar gost amorteiddiedig	374	374	21,762	19,335
Cyfanswm y Credydwyr	<u>374</u>	<u>374</u>	<u>21,762</u>	<u>19,335</u>

Incwm, Costau, Enillion a Cholledion

Mae'r enillion a cholledion a gydnabyddir yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr parthed offerynnau ariannol fel a ganlyn:

	2019/2020			2018/2019		
	Rhwymedigaethau ariannol ar gost amorteiddiedig £'000	Asedau Ariannol: Benthyciadau ac Arian Derbyniadwy £'000	Cyfanswm £'000	Rhwymedigaethau ariannol ar gost amorteiddiedig £'000	Asedau Ariannol: Benthyciadau ac Arian Derbyniadwy £'000	Cyfanswm £'000
Treuliau Llog	5,792	0	5,792	5,736	0	5,736
Cost ffi	15	0	15	15	0	15
Cyfanswm y gwariant yn Gwarged/Diffyg o ran Darpariaeth Gwasanaethau	5,807	0	5,807	5,751	0	5,751
Incwm Llog	0	(282)	(282)	0	(197)	(197)
Incwm llog a gronnwyd ar asedau ariannol diffygiol	0	0	0	0	0	0
Cyfanswm yr incwm yn Gwarged/Diffyg o ran Darpariaeth Gwasanaethau	0	(282)	(282)	0	(197)	(197)
(Enillion)/colledion net am y fflwyddyn	5,807	(282)	5,525	5,751	(197)	5,554

Gwerthoedd teg Asedau a rhwymedigaethau ariannol na fesurir yn ôl eu Gwerth Teg

Cyfrifir y gwerthoedd teg fel a ganlyn:

<u>Rhwymedigaethau Ariannol</u>	31 Mawrth 2020		31 Mawrth 2019	
	Swm Cario £'000	Gwerth Teg £'000	Swm Cario £'000	Gwerth Teg £'000
Rhwymedigaethau Ariannol (Pob un - Cyfraddau Ad-dalu Cyn Pryd)	123,141	212,320	123,103	188,082
Rhwymedigaethau Ariannol (Pob un - Cyfradd Benthyciadau Newydd)	123,141	157,366	123,103	163,196
Rhwymedigaethau Ariannol (Benthyciadau PWLB yn unig - Cyfradd Ad-dalu Cyn Pryd)	116,239	198,189	113,795	176,264
Rhwymedigaethau Ariannol (Benthyciadau PWLB yn unig - Cyfradd Benthyciadau Newydd)	116,239	148,347	113,795	153,767

Prisio benthyciadau PWLB: Ar gyfer benthyciadau gan PWLB, darparwyd amcangyfrifon gwerth teg gan ddefnyddio cyfraddau disgownt adbrynu a benthycia newydd (cyfradd sicrwydd).

Prisio benthyciadau nad ydynt yn fenthyciadau PWLB: Ar gyfer benthyciadau nad ydynt yn rhai PWLB, darparwyd amcanbrisau gwerth teg drwy ddefnyddio cyfraddau adbrynu disgownt PWLB a Chyfraddau sicrwydd newydd PWLB.

Mae'r sail brisio a fabwysiadwyd yn defnyddio **Mewnbynnau Lefel 2** – h.y. mewnbynnau yn hytrach na phrisiau a ddyfynnwyd y maent yn sylwadu ar gyfer yr Atebolrwydd Ariannol.

Mae'r gwerth teg yn uwch na'r swm cario oherwydd bod portffolio'r Cyngor yn cynnwys benthyciadau lle y mae'r gyfradd llog sy'n daladwy'n uwch na'r cyfraddau sydd ar gael ar gyfer benthyciadau tebyg ar ddyddiad y Fantolen.

Benthyciadau PWLB:

Mae'r ymrwymiad i dalu llog sy'n uwch na'r cyfraddau yn y farchnad ar hyn o bryd yn cynyddu'r swm y byddai'n rhaid i'r Cyngor ei dalu os byddai PWLB yn gofyn i'r Cyngor ad-dalu'r benthyciadau'n gynnar (cyfradd Ad-dalu Cyn Pryd), neu os byddai'n cytuno i hynny. Mae gan y Cyngor allu parhaus i fenthycia arian am gyfraddau gostyngol gan PWLB, yn hytrach nag o'r marchnadoedd. Mesur atodol o'r llog ychwanegol y bydd y Cyngor yn ei dalu o ganlyniad i'w ymrwymadau PWLB ar gyfer benthyciadau cyfradd sefydlog yw cymharu amodau'r benthyciadau hyn gyda'r cyfraddau benthycia newydd sydd ar gael gan PWLB (cyfradd benthyciadau Newydd).

Defnyddiwyd y tybiaethau canlynol yn y cyfrifiadau gwerth teg:

- Caiff llog ei gyfrifo gan ddefnyddio'r confensiwn mwyaf cyffredin yn y farchnad, ACT/365.
- Ni thelir/dderbynnir llog ar ddyddiad cychwyn offeryn, ond fe'i telir/derbynnir ar y dyddiad aeddfedu.
- Cafwyd prisiau gostyngol y farchnad ar 29 Mawrth 2020, gan ddefnyddio prisiau bidio lle bo'n berthnasol.

Tybiaethau eraill a wneir am werthoedd teg asedau ariannol a rhwymedigaethau ariannol:

- Cymrir mai gwerth teg elfennau i'w talu a'u cael (Credydwyr a Dyledwyr Tymor Byr) yw'r swm a anfonebwyd neu a nodwyd mewn bil.
- Cyfrifwyd gwerth teg benthyciadau a symiau i'w derbyn ac nid ydynt yn wahanol iawn i'r gwerth cludo.

1.19 YMRWYMIADAU CYFALAF

Ar 31 Mawrth 2020, mae'r awdurdod wedi ymrwymo i nifer o gontractau ar gyfer adeiladu neu wella eiddo, peiriannau ac offer yn 2020/21 ac yn y blynyddoedd i ddod, sydd wedi'u cyllidebu i'r gost £2,453mil

	£'000
Llwybr a rennir rhwng IBERS a Phenrhyncoch	316
Lleihau Maint Dosbarthiadau Babanod - Ysgol Pontrhydfendigaid	613
Storm Callum - B4333 Dan-yr-Allt, Adpar	288
Adnewyddu Pontydd a Phrifyrdd	296
Cerbydau Newydd	320
Amddiffyn yr Arfordir yn Aberaeron	135
Rhaglen Goleuadau Stryd	485
	<u>2,453</u>

1.20 DYLEDWYR

	31/03/2020	31/03/2019
	£'000	£'000
Cyrff Llywodraeth Ganol	9,640	8,635
Awdurdodau Lleol Eraill	2,644	2,131
Cyrff GIG	2,712	1,070
Corfforaethau cyhoeddus a chronfeydd masnachu	10	10
Endidau ac Unigolion eraill	9,287	8,007
Lwfans lleihad yn y gwerth	(2,257)	(1,944)
Cyfanswm	<u>22,036</u>	<u>17,909</u>

1.21 ARIAN AC EITEMAU CYFWERTH AG ARIAN

Mae balans yr arian ac eitemau cyfwerth ag arian yn cynnwys yr elfennau canlynol:

	31/03/20	31/03/19
	£'000	£'000
Arian a gedwir gan y Cyngor	33	34
Cyfrif cyfredol banciau	(791)	(1,653)
Adneuo'n tymor byr gyda banciau/cymdeithasau adeiladu/sefydliadau ariannol eraill	16,493	11,373
Cyfanswm yr arian ac eitemau cyfwerth ag arian	<u>15,735</u>	<u>9,754</u>

Mae'r cyfrifon cyfredol Banc yn cynnwys yr holl sieciau heb eu talu.

1.22 CREDYDWYR

	31/03/20	31/03/19
	£'000	£'000
Cyrff Llywodraeth Ganol	3,845	2,068
Awdurdodau Lleol Eraill	1,120	1,164
Cyrff GIG	198	299
Corfforaethau cyhoeddus a chronfeydd masnachu	20	15
Endidau ac unigolion eraill	17,701	16,390
Cyfanswm	22,884	19,936

1.23 BENTHYCA

Mae'r rhan fwyaf o fenthyciadau tymor hir y Cyngor yn deillio'n bennaf oddi wrth y Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus (PWLb). Caiff y benthyciadau eu dadansoddi yn ôl aeddfedrwydd ac mae'r cyfraddau llog yn amrywio rhwng 1.97% a 9.875%.

Dadansoddiad o'r benthyciadau yn ôl aeddfedrwydd:

	31/03/20	31/03/20	31/03/20	31/03/19	31/03/19	31/03/19
	PWLb	ARALL	CYFANSWM	PWLb	ARALL	CYFANSWM
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Aeddfedu o fewn blwyddyn	6,264	0	6,264	3,272	0	3,272
Benthyca Hirdymor						
Aeddfedu mewn 1 – 2 flynedd	1,084	0	1,084	6,267	0	6,267
Aeddfedu mewn 2 – 5 mlynedd	13,182	0	13,182	10,053	0	10,053
Aeddfedu mewn 5 – 10 mlynedd	9,405	556	9,961	13,068	0	13,068
Aeddfedu mewn 10 – 15 blynedd	19,202	250	19,452	17,794	1,294	19,088
Aeddfedu mewn 15 – 20 mlynedd	19,489	0	19,489	15,444	0	15,444
Aeddfedu mewn 20 – 25 blynedd	8,585	0	8,585	7,650	0	7,650
Aeddfedu mewn 25 – 30 blynedd	7,864	0	7,864	13,001	0	13,001
Aeddfedu mewn 30 – 35 blynedd	7,500	0	7,500	7,500	0	7,500
Aeddfedu mewn 35 – 40 blynedd	20,000	0	20,000	14,000	0	14,000
Aeddfedu mewn 40 – 45 blynedd	4,000	0	4,000	8,000	0	8,000
45+ blynedd	0	5,760	5,760	0	5,760	5,760
Cyfanswm y benthyciadau hirdymor	110,311	6,566	116,877	112,777	7,054	119,831

Ailstrwythuro Benthyciadau

Ni ailstrwythurwyd benthyciadau yn 2019/20.

Grantiau Llywodraeth Cymru i'w had-dalu yn y dyfodol

Ad-dalodd y Cyngor £738 mil i Lywodraeth Cymru yn ystod y flwyddyn, gan adael balans o £806 mil o fewn cynllun sengl i'w ad-dalu yn y dyfodol. Er mai grantiau yw'r enw ar y symiau hyn, rydym wedi'u trin fel benthyciadau ar y Fantolen oherwydd y bydd angen eu had-dalu mewn 10-15 blynedd.

1.24 RHWYMEDIGAETHAU HIRDY MOR ERAILL

	31/03/20	31/03/19
	£'000	£'000
Rhwymedigaethau Ysgol Gyfun Penweddig PFI	4,263	4,568
Rhwymedigaethau Pensiwn	154,386	116,735
Rhwymedigaethau Prydlesau Cyllid	679	786
Addasiad ddibrisio MRP	1,160	1,160
Cyfanswm	160,488	123,249

Mae addasu Darpariaeth Isafswm Refeniw (MRP) yn ymwneud â'r newid yn yr MRP a weithredwyd yn 2017/18 pan ddatgysylltwyd yr MRP oddi wrth atebolrwydd y Cynllun Cyllid Preifat a oedd yn weddill gan ddibrisio dros weddill oes Adeiladau Ysgol Gyfun Penweddig yn lle hynny.

1.25 CRONFEYDD WRTH GEFN Y GELLIR EU DEFNYDDIO

Nodir symudiadau yng nghronfeydd wrth gefn y Cyngor y gellir eu defnyddio yn y Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd Wrth Gefn ar dudalen 24 a Nodyn 1.8.

1.26 CRONFEYDD WRTH GEFN NA ELLIR EU DEFNYDDIO

	31/03/20	31/03/19
	£'000	£'000
Cronfa Wrth Gefn Ailbriso	107,952	69,913
Cyfrif Addasu Cyfalaf	153,658	150,828
Cyfrif Addasu Offerynnau Ariannol	652	680
Cronfa Wrth Gefn Bensiynau	(154,386)	(116,735)
Cronfa Wrth Gefn Derbyniadau Cyfalaf a Ohiriwyd	2,673	2,130
Cyfrif Absenoldebau Cronedig	(3,328)	(2,821)
Cyfanswm y Cronfeydd Wrth Gefn na ellir eu defnyddio	107,221	103,995

Mae'r canlynol yn ddadansoddiad o'r Cronfeydd Wrth Gefn na ellir eu Defnyddio sydd fwyaf arwyddocaol:

Cronfa Wrth Gefn Ailbriso

Mae'r Gronfa Ailbriso Wrth Gefn yn cynnwys enillion a wnaed gan y Cyngor o ganlyniad i gynnydd yng ngwerth ei Eiddo, Peiriannau a Chyfarpar. Bydd y balans yn lleihau pan fydd asedau ag enillion a gronwyd yn cael:

- eu hailbriso'n llai neu'n ddiffygiol ac y mae'r enillion wedi eu colli
- eu defnyddio wrth ddarparu gwasanaethau a chaiff yr enillion eu defnyddio drwy ddibrisiad, neu
- eu gwaredu a chaiff yr enillion eu cyflawni

Bydd y Gronfa Ailbrisió Wrth Gefn ond yn cynnwys enillion ailbrisió a wireddwyd ers 1 Ebrill 2007, sef y dyddiad y'i rhoddwyd ar waith yn ffurfiol. Cafodd enillion a wnaed cyn y dyddiad hwnnw eu cyfuno â'r Cyfrif Addasu Cyfalaf.

	2019/20	2018/19
	£'000	£'000
Balans ar 1 Ebrill	69,913	5,260
Asedau a ail-brisiwyd ar i fyny	46,355	12,344
Asedau a ail-brisiwyd ar i lawr a cholledion diffygiol na chafodd eu hawlio ar y (Gwarged)/Diffyg o ran Darpariaeth Gwasanaethau	(5,863)	(4,642)
(Gwarged) neu Ddiffyg ar ailbrisió asedau tymor hir na chafodd eu nodi ar y (Gwarged)/Ddiffyg o ran Darpariaeth Gwasanaethau	40,492	7,702
Gwahaniaeth rhwng dibrisio gwerth teg a dibrisio cost hanesyddol	(2,280)	(2,024)
Enillion a gronnwyd ar asedau a werthwyd neu a ddiystyriwyd	(173)	(418)
Swm a osodwyd yn erbyn y Cyfrif Addasu Cyfalaf	(2,453)	(2,442)
Balans ar 31 Mawrth	107,952	69,913

Cyfrif Addasu Cyfalaf

Mae'r Cyfrif Addasu Cyfalaf yn cymathu'r gwahaniaethau amseru rhwng y trefniadau gwahanol ar gyfer cyfrif y defnydd a wneir o asedau nad ydynt yn rhai cyfredol a'r trefniadau ar gyfer ariannu'r gwaith o brynu, adeiladu neu wella'r asedau hynny o dan ddarpariaethau statudol. Bydd debyd yn y cyfrif parthed y gost o brynu, adeiladu neu wella fel dibrisiad a chaiff colledion oherwydd diffygion neu amorteiddio eu nodi yn y Datganiad Cynhwysfawr ar Incwm a Gwariant (gan gysoni trosglwyddiadau o'r Gronfa Ailbrisió wrth gefn er mwyn trosi ffigyrau gwerth teg i sail cost hanesyddol). Rhoddir credyd i'r cyfrif drwy gynnwys y symiau a osodwyd i'r naill ochr gan y Cyngor er mwyn ariannu costau prynu, adeiladu a gwella.

Mae'r cyfrif yn cynnwys enillion a cholledion a gronnwyd ar Eiddo Buddsoddi ac enillion ailbrisió a gronnwyd ar Eiddo, Cyfarpar a Pheiriannau cyn 1 Ebrill 2007, sef y dyddiad y crëwyd y Gronfa Ailbrisió Wrth Gefn i gadw enillion o'r fath.

Bydd Nodyn 1.7 yn darparu manylion ffynhonnell y trosglwyddiadau i'r Cyfrif oni bai am y rheiny a oedd yn cynnwys y Gronfa Ailbrisió Wrth Gefn.

	2019/20	2018/19
	£'000	£'000
Balans ar 1 Ebrill	150,828	149,612
Gwyrddroi eitemau sy'n ymwneud â gwariant cyfalaf ar ddebyd neu gredyd i'r Datganiad Cynhwysfawr Incwm a Gwariant:		
Ffioedd parthed dibrisio a diffygion asedau nad ydynt yn rhai cyfredol	(10,940)	(10,346)
Ailbriso colledion ar Eiddo, Peiriannau ac Offer	414	(738)
Gwariant refeniw a ariannwyd o gyfalaf dan statud	(2,019)	(2,362)
Nifer yr asedau nad ydynt yn rhai cyfredol caiff eu diystyru ar ôl gwaredu neu werthu gan eu nodi fel rhan o'r enillion/colledion ar waredu yn y Datganiad Cynhwysfawr ar Incwm a Gwariant	(1,128)	(475)
	<u>(13,673)</u>	<u>(13,921)</u>
Cymhwyso symiau a ddiddymwyd o'r Gronfa Ailbriso Wrth Gefn Swm net a ddiddymwyd o gost Asedau anghyfredol a ddefnyddiwyd yn ystod y flwyddyn	2,454	2,442
	<u>(11,219)</u>	<u>(11,479)</u>
Cyllid cyfalaf a ddefnyddiwyd yn y flwyddyn:		
Defnyddio Derbynion Cyfalaf Wrth Gefn i ariannu gwariant cyfalaf newydd	982	1,280
Grantiau a chyfraniadau cyfalaf wedi eu credydu i'r Datganiad Cynhwysfawr ar Incwm a Gwariant sy'n briodol i ariannu cyfalaf	8,374	7,932
Cymhwyso grantiau i gyllid cyfalaf o'r Cyfrif Grantiau Cyfalaf heb eu Cymhwyso	604	1,194
Darpariaeth statudol ar gyfer ariannu buddsoddiad cyfalaf a hawliwyd yn erbyn y Gronfa Gyffredinol	3,029	2,537
Gwariant Cyfalaf a nodwyd yn erbyn y Gronfa Gyffredinol	540	131
	<u>13,529</u>	<u>13,074</u>
Symudiadau yng ngwerth marchnad Eiddo Buddsoddi a ddebydwyd neu a gredydwyd i'r Datganiad Cynhwysfawr o Incwm a Gwariant	520	(379)
Balans ar 31 Mawrth	<u>153,658</u>	<u>150,828</u>

Cronfa Wrth Gefn Bensiynau

Mae'r Gronfa Bensiynau'n delio â'r gwahaniaethau amseru o ganlyniad i drefniadau gwahanol ar gyfer cyfrifo manteision pensiynau ar ôl gwaith ac ar gyfer ariannu manteision yn unol â'r darpariaethau statudol. Mae'r Cyngor yn rhoi cyfrif am fanteision ôl gyflogaeth yn y Datganiad Cynhwysfawr ar Incwm a Gwariant fel y manteision y bydd gweithwyr yn eu hennill wrth gasglu blynyddoedd o wasanaeth, gan ddiweddarau'r rhwymedigaethau a nodir er mwyn adlewyrchu chwyddiant, addasiadau sy'n newid a dychweliadau ar fuddsoddi parthed unrhyw adnoddau a osodwyd yn erbyn y costau. Fodd bynnag yn unol â threfniadau statudol bydd angen i'r manteision yma gael eu hariannu gan fod y Cyngor yn sicrhau cyfraniadau cyflogwyr i'r gronfa bensiwn neu mi ddylai yn y diwedd dalu unrhyw bensiynau y mae'n uniongyrchol gyfrifol amdanynt. Mae'r balans debyd ar y Gronfa Bensiwn felly'n dangos diffyg sylweddol yn y manteision a enillwyd gan gyn weithwyr a gweithwyr cyfredol yn ogystal â'r adnoddau y mae'r Cyngor wedi ei roi i'r neilltu ar eu

cyfer. Bydd y trefniadau statudol yn sicrhau y caiff arian ei osod i'r neilltu erbyn y bydd yn rhaid talu'r pensiwn.

	31/03/20	31/03/19
	£'000	£'000
Balans ar 1 Ebrill	(116,735)	(86,675)
Cildroi eitemau IAS19	(22,888)	(25,756)
Ailfesuriadau	(23,809)	(13,248)
Costau Pensiwn taladwy	9,046	8,944
Balans ar 31 Mawrth	<u>(154,386)</u>	<u>(116,735)</u>

Cronfa Wrth Gefn Derbyniadau Cyfalaf a Ohiriwyd

Yn y Gronfa Derbyniadau Cyfalaf a ohiriwyd ceir yr enillion o'r broses o waredu asedau nad ydynt yn rhai cyfalaf ac nad ydynt wedi eu setlo eto. O dan drefniadau statudol, nid yw'r Cyngor yn ymdrin â'r enillion yma fel rhai y gellir eu defnyddio ar gyfer ariannu gwariant cyfalaf newydd hyd nes y bydd derbyniadau arian wedi eu derbyn. Pan dderbynnir y gwir arian caiff y symiau eu trosglwyddo i'r Gronfa Wrth Gefn Derbyniadau Cyfalaf.

	31/03/20	31/03/19
	£'000	£'000
Cynllun Perchnogaeth Cartrefi Cost Isel	375	415
LIC Benthyciadau Troi Tai'n Gartrefi	266	168
Benthyciadau Cyfalaf Tai Eraill a Ohiriwyd	440	312
Caniatadu Cynllunio a Ohiriwyd	1,244	897
Benthyciadau Atgyweirio Brys	279	240
Derbyniadau Cyfalaf a Ohiriwyd Eraill	69	98
Balans ar 31 Mawrth	<u>2,673</u>	<u>2,130</u>

Cyfrif Absenoldebau Cronedig

Bydd y Cyfrif Absenoldebau Cronedig yn delio â'r gwahaniaethau y byddai'n codi fel arall yn y Balans ar y Gronfa Gyffredinol o ganlyniad i gronni absenoldebau a enillwyd ond na hawliwyd yn y flwyddyn, e.e. gwyliau blynyddol a gariwyd ymlaen ar 31 Mawrth. Bydd yn ofynnol yn ôl y trefniadau statudol i effaith Balans y Gronfa Gyffredinol gael ei niwtraleiddio gan drosglwyddiadau i'r Cyfrif neu oddi yno.

	2019/20	2018/19
	£'000	£'000
Balans ar 1 Ebrill	(2,821)	(3,158)
Setliad neu ganslo croniadau a wnaed ar ddiwedd y flwyddyn flaenorol	2,821	3,158
Symiau a gronnwyd ar ddiwedd y flwyddyn gyffredol	<u>(3,328)</u>	<u>(2,821)</u>
Gwahaniaeth rhwng tâl swyddogion a nodir ar y Datganiad Cynhwysfawr Incwm a Gwariant ar sail gronedig a'r tâl a godir yn y flwyddyn yn unol â gofynion statudol	(507)	337
Balans ar 31 Mawrth	<u>(3,328)</u>	<u>(2,821)</u>

1.27 DATGANIAD LLIF ARIAN – GWEITHGAREDDAU GWEITHREDU

Mae'r llif arian ar gyfer gweithgareddau gweithredu'n cynnwys yr eitemau canlynol:

	2019/20	2018/19
	£'000	£'000
Llog a dalwyd	(7,104)	(5,279)
Llog a dderbyniwyd	302	227

1.28 LWFANSAU'R AELODAU

Talodd y Cyngor y symiau a ganlyn i aelodau'r cyngor yn ystod y flwyddyn. Cyhoeddir manylion y taliadau unigol yn y wasg leol, yn unol â gofynion Rheoliadau Awdurdodau Lleol (Lwfansau i Aelodau Cyngorau Sir a Chyngorau Bwrdeistref Sirol ac Awdurdodau Parciau Cenedlaethol) (Cymru) 2002.

	2019/20	2018/19
	£'000	£'000
Cyflogau	795	786
Treuliau	28	33
Cyfanswm	823	819

1.29 TALIADAU SWYDDOGION

- Y lluosrif rhwng yr enillion cyfwerth ag amser llawn canolrifol ac uchafswm cyflog y Prif Weithredwr yw **1:5.5** (2018/19: 1:5.5)
- Enillion cyfwerth ag amser llawn y Prif Weithredwr ar gyfartaledd yw **£114,711** (2018/19: £109,649)
- Yr enillion cyfwerth ag amser llawn canolrifol holl weithwyr y Cyngor yw **£20,751** (2018/19 £19,819)

Mae'r cyflog a delir i uwch gyflogegion y Cyngor (ac eithrio unrhyw ffioedd etholiad a delir) fel a ganlyn:

Enillion Uwch-swyddogion – Cyflog rhwng £60,000 a £150,000

2019/20

Gwybodaeth am Ddeiliad y Swydd (Teitl y Swydd)	Cyflog (yn cynnwys Ffioedd a Lwfansau) £	£ lawndal am golli cyflogaeth	Cyfraniadau Pensiwn Cyflogwyr £	Cyfanswm Taliadau Cydnabyddiaeth gan Gynnwys Cyfraniadau Pensiwn £
Prif Weithredwr	114,829	0	18,119	132,948
Cyfarwyddwr Corfforaethol	101,418	0	16,001	117,419
Cyfarwyddwr Corfforaethol	101,418	0	16,001	117,419
Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Cyllid a Chaffael (A151)	78,508	0	12,382	90,890
Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Ysgolion	78,390	0	12,382	90,772
Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Polisi a Pherfformiad (1)	76,338	0	12,039	88,377
Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Economi ac Adfwyio	75,245	0	11,866	87,111
Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Cyswllt Cwsmeriaid	75,126	0	11,866	86,992
Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Gwasanaethau Democrataidd	71,861	0	11,351	83,212
Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Prifffyrdd a Gwasanaethau Amgylcheddol	71,861	0	11,351	83,212
Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Gwasanaethau Cyfreithiol a Llywodraethu	71,861	0	11,351	83,212
Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Pobl a Threfniadaeth	71,861	0	11,351	83,212
Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Porth Cynnal - Medi '19 i Fawrth '20 (2)	51,426	0	7,223	58,649
Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Dysgu Gydol Oes a Diwylliant - Ebrill '19 i Tachwedd '19 (3)	45,312	0	7,158	52,470
Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Porth Ceredigion - Medi '19 i Fawrth '20 (4) (5)	43,687	0	6,900	50,587
Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Gwasanaethau Oedolion - Ebrill '19 - Awst '19 (2)	32,663	0	5,159	37,822
Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Porth Cynnal (yn gweithredu) - Tachwedd '19 i Fawrth '20 (6)	27,310	0	4,313	31,623
Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Porth Cymorth Cynnar - Tachwedd '19 i Fawrth '20 (3)	26,549	0	4,193	30,742
Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Gwasanaethau Plant - Ebrill '19 i Mehefin '19 (7)	18,892	0	2,967	21,859

Ni thalwyd unrhyw fuddion mewn nwyddau neu wasanaethau i uwch swyddogion yn ystod 2019/20. Talwyd unrhyw gostau teithio o ran milltiroedd ar gyfradd Cyllid a Thollau Ei Mawrhydi.

1. Mae'r tâl yn cynnwys honorariwm o £1,093 ar gyfer dyletswyddau ychwanegol am fod Cyfarwyddwr Statudol y Gwasanaethau Cymdeithasol a Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Porth Cynnal ar absenoldeb salwch am gyfnod.
2. Gan fod y gwasanaeth gofal cymdeithasol wedi'i ailstrwythuro yn ystod 2019/20, ar 1 Medi 2019 crëwyd swydd newydd Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Porth Cynnal yn lle swydd y Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Gwasanaethau Oedolion.
3. Gan fod y gwasanaeth gofal cymdeithasol wedi'i ailstrwythuro yn ystod 2019/20, ar 18 Tachwedd 2019 crëwyd swydd newydd Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Porth Cymorth Cynnar yn lle swydd Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Dysgu Gydol Oes a Diwylliant.
4. Gan fod y gwasanaeth gofal cymdeithasol wedi'i ailstrwythuro yn ystod 2019/20, crëwyd swydd Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Porth Ceredigion. Dechreuodd y swyddog yn ei swydd ar 1 Medi 2019.
5. Mae'r tâl yn cynnwys honorariwm o £2,721 ar gyfer dyletswyddau ychwanegol am fod Cyfarwyddwr Statudol y Gwasanaethau Cymdeithasol a Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Porth Cynnal ar absenoldeb salwch am gyfnod.
6. Mae'r tâl hwn ar gyfer Swyddog Arweiniol Corfforaethol dros dro: Porth Cynnal o 11 Tachwedd 2019 ymlaen am fod Cyfarwyddwr Statudol y Gwasanaethau Cymdeithasol a Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Porth Cynnal ar absenoldeb salwch am gyfnod.
7. Bu i'r Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Gwasanaethau Plant ymddeol ar 30 Mehefin 2019. Cafodd y swydd ei dileu ar ôl hynny.

Enillion Uwch-swyddogion – Cyflog rhwng £60,000 a £150,000

2018/19

Gwybodaeth am Ddeiliad y Swydd (Teitl y Swydd)	Cyflog (yn cynnwys Ffioedd a Lwfansau) £	£ lawndal am golli cyflogaeth	Cyfraniadau Pensiwn Cyflogwyr £	Cyfanswm Taliadau Cydnabyddiaeth gan Gynnwys Cyfraniadau Pensiwn
Prif Weithredwr	109,791	0	17,102	126,893
Cyfarwyddwr Corfforaethol	99,456	0	15,490	114,946
Cyfarwyddwr Corfforaethol	99,456	0	15,490	114,946
Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Cyllid a Chaffael (A151)	75,395	0	11,737	87,132
Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Gwasanaethau Oedolion	75,347	0	11,737	87,084
Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Ysgolion	75,253	0	11,737	86,990
Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Economi ac Adfwyio	73,795	0	11,488	85,283
Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Polisi a Pherfformiad	73,795	0	11,488	85,283
Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Gwasanaethau Plant	73,653	0	11,488	85,141
Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Cyswllt Cwsmeriaid	73,653	0	11,488	85,141
Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Gwasanaethau Democrataidd	68,850	0	10,739	79,589
Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Priffyrdd a Gwasanaethau Amgylcheddol	68,850	0	10,739	79,589
Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Gwasanaethau Cyfreithiol a Llywodraethu	68,850	0	10,739	79,589
Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Dysgu Gydol Oes a Diwylliant	68,850	0	10,739	79,589
Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Pobl a Threfniadaeth	68,850	0	10,739	79,589

Ni thalwyd unrhyw fuddion mewn nwyddau neu wasanaethau i uwch swyddogion yn ystod 2018/19. Talwyd unrhyw gostau teithio o ran milltiroedd ar gyfradd Cyllid a Thollau Ei Mawrhydi.

Isod, dangosir nifer y cyflogeion (ac eithrio'r uwch gyflogeion a ddangoswyd ar wahân uchod) yr oedd eu cyflog yn £60,000 neu'n uwch, a hynny mewn bandiau o £5,000.

Nid yw'r symiau hyn yn cynnwys unrhyw gyfraniadau pensiwn a wnaed gan y cyflogwr. Fodd bynnag, maent yn cynnwys y symiau a dalwyd i'r cyflogai, neu i'w derbyn ganddo, o ran unrhyw iawndal am golli swydd (1 cyflogai yn 2019/20 ac 8 cyflogai yn 2018/19).

Band Tâl	2019/20 Nifer y Cyflogeion	2019/20 Nifer sy'n cynnwys Taliadau Terfyniad	2018/19 Nifer y Cyflogeion	2018/19 Nifer sy'n cynnwys Taliadau Terfyniad
£60,000 - £64,999	7	0	7	0
£65,000 - £69,999	6	0	4	1
£70,000 - £74,999	0	0	2	1
£75,000 - £79,999	2	0	2	1
£80,000 - £84,999	1	0	3	1
£85,000 - £89,999	2	1	1	0
£90,000 - £94,999	1	0	3	3
£95,000 - £99,999	0	0	0	0
£100,000 - £104,999	0	0	1	1
CYFANSWM	19	1	23	8

Bu i'r Cyngor derfynu contractau nifer o weithwyr yn 2019/20, a chododd rhwymedigaethau o £953 mil yn sgil hynny (£2,089 mil yn 2018/19). Mae'r taliadau canlynol yn cynnwys costau diswyddo statudol a gwirfoddol, cyfraniadau pensiwn mewn perthynas â blynyddoedd a ychwanegwyd, straen pensiwn a thaliadau ex gratia eraill.

Band cost pecyn gadael	Nifer y diswyddiadau gorfodol		Nifer ymadawiadau eraill y cytunwyd		Cyfanswm nifer y pecynnau gadael		Cyfanswm cost pecynnau gadael ym mhob band	
	2019/20 nifer	2018/19 nifer	2019/20 nifer	2018/19 nifer	2019/20 nifer	2018/19 nifer	2019/20 £'000	2018/19 £'000
£0 - £20,000	15	14	38	33	53	47	333	291
£20,001 - £40,000	1	2	5	18	6	20	155	561
£40,001 - £60,000	0	0	2	2	2	2	97	95
£60,001 - £80,000	0	0	1	6	1	6	63	422
£80,001 - £100,000	0	0	0	2	0	2	0	186
£100,001 - £150,000	1	0	0	3	1	3	106	343
£150,001 - £200,000	1	0	0	1	1	1	187	164
Cyfanswm	18	16	46	65	64	81	941	2,062
Adio: Symiau y darparwyd ar eu cyfer yn y Datganiad Cynhwysfawr o Incwm a Gwariant heb eu cynnwys mewn bandiau							12	27
Cyfanswm cost yn y Datganiad Cynhwysfawr o Incwm a Gwariant							953	2,089

1.30 COSTAU ARCHWILIO ALLANOL

Mae'r ffioedd a ganlyn am waith archwilio ac arolygu allanol am y flwyddyn ariannol 2019/20 yn daladwy gan y Cyngor:

	Ffi Arfaethedig	Ffi Wirioneddol
	2019/20	2018/19
	£'000	£'000
Gwaith Archwilio Ariannol	154	154
Gwaith Archwilio Perfformiad	100	100
Gwaith Ardystio Grant	24	41
Gwaith Archwilio Ariannol Arall:		
Awdurdod Harbwr Ceredigion	2	2
	<u>280</u>	<u>297</u>

1.31 TRAFODION PARTIÖN PERTHNASOL

Mae'n ofynnol i'r Cyngor ddatgelu trafodion sylweddol â phartion perthnasol - cyrff neu unigolion a chanddynt botensial i reoli'r Cyngor, neu ddylanwadu arno, neu i gael eu rheoli gan y Cyngor, neu'u dylanwadu ganddo. Mae'r trafodion hyn yn caniatáu i'r darllenwr asesu i ba raddau y gallai'r Cyngor fod wedi'i gyfyngu o ran ei allu i weithredu'n annibynnol neu i ba raddau y mae'n meddu ar y gallu i gyfyngu ar ryddid parti arall i fargeinio â'r Cyngor.

Llywodraeth Ganol

Bydd gan y Llywodraeth Ganol reolaeth effeithiol ar weithgareddau cyffredinol y Cyngor – mae'n gyfrifol am ddarparu fframwaith statudol y bydd y Cyngor yn gweithredu oddi mewn iddo, gan ddarparu'r mwyafrif o'i arian drwy grantiau gan nodi hefyd amodau nifer o'r trafodion rhwng y Cyngor a phartion eraill (e.e. biliau treth y cyngor, budd-daliadau tai).

Mae cyfanswm y grantiau refeniw unigol a dderbyniwyd oddi wrth adrannau'r llywodraeth wedi eu cynnwys yn yr incwm gros o dan y Gwarged neu Ddiffyg yn y Ddarpariaeth Gwasanaethau yn £47,822 mil ar gyfer 2019/20.

Swyddogion ac Aelodau

Mae gan y Cyngor drefniadau mewn grym sy'n gofyn i swyddogion ac aelodau nodi a datgelu trafodion gyda thrydydd partion cysylltiedig. Nid oedd unrhyw drafodion perthnasol gyda aelodau neu swyddogion yn ystod y flwyddyn. Bydd gan aelodau'r Cyngor reolaeth uniongyrchol dros bolisiâu gweithredu ac ariannol y Cyngor. Nodir yn Nodyn 1.28 cyfanswm lwfansau aelodau a dalwyd yn 2019/20.

Cyrff Cyhoeddus Eraill

Yn ystod y flwyddyn, bu i drafodion eraill gyda phartion perthnasol godi fel a ganlyn:

	Derbyniadau £'000	Taliadau £'000
Llywodraeth Ganolog		
Cyfran o Ardrethi Annomestig Cenedlaethol o'r Gronfa Genedlaethol	24,526	0
Grant Cymorth Refeniw	77,565	0
Grantiau Cyfalaf		
Llywodraeth Cymru	9,831	0
Awdurdod Tân Canolbarth a Gorllewin Cymru	0	4,040
Heddlu Dyfed Powys	0	7,867
Cynghorau Tref a Chymuned yn ardal Ceredigion	0	1,105

1.32 CYLLID A GWARIANT CYFALAF

Nodir yn y tabl isod y gwariant cyfalaf yn ystod y flwyddyn (gan gynnwys gwerth yr asedau a gafwyd o dan brydlesau cyllid a chontractau PFI), yn ogystal â'r adnoddau a ddefnyddiwyd i'w ariannu. Lle y bydd angen ariannu gwariant cyfalaf yn y blynyddoedd i ddod drwy godi tâl ar refeniw fel y caiff asedau eu defnyddio gan y Cyngor, bydd y gwariant yma'n golygu cynnydd yn y Gofyniad am Arian Cyfalaf (CFR), sef mesur y gwariant cyfalaf yn hanesyddol gan y Cyngor nad yw hyd yma wedi ei ariannu. Caiff y Gofyniad am Arian Cyfalaf ei ddadansoddi yn ail ran y nodyn yma.

	2019/20 £m	2018/19 £m
<i>Gofyniad Cyllid Cyfalaf Agoriadol</i>	141.7	140.0
<i>Buddsoddiad cyfalaf:</i>		
Eiddo, Peiriannau a Chyfarpar	10.7	12.5
Eiddo Buddsoddi	0.0	0.1
Arall	0.0	0.1
Gwariant Refeniw a ariannwyd o Gyfalaf Statudol	2.0	2.4
<i>Ffynonellau cyllid:</i>		
Derbyniadau Cyfalaf	(0.9)	(1.2)
Grantiau'r Llywodraeth a chyfraniadau eraill	(9.0)	(9.2)
<i>Symiau a neilltuwyd o Refeniw:</i>		
Cyfraniadau Refeniw Uniongyrchol - Cronfa Gyffredinol	(0.5)	(0.1)
MRP	(3.0)	(2.9)
<i>Gofyniad Cyllid Cyfalaf Terfynol</i>	<u>141.0</u>	<u>141.7</u>
<i>Egluro'r symudiadau yn ystod y flwyddyn:</i>		
Cynnydd yn yr angen sylfaenol i fenthyca (â chymorth)	0.3	(0.1)
Cynnydd yn yr angen sylfaenol i fenthyca (heb gymorth)	(0.7)	1.8
Asedau a gafwyd o dan PFI	(0.2)	(0.2)
Asedau a gafwyd o dan brydlesau cyllid	(0.1)	0.2
<i>Cynnydd/(gostyngiad) o ran y Gofyniad Cyllid Cyfalaf</i>	<u>(0.7)</u>	<u>1.7</u>

1.33 PRYDLESAU**Y Cyngor fel Deiliad Prydles:****Prydlesau Cyllid**

Mae gan y Cyngor adeiladau amrywiol, llungopiwy, argraffwyr, cyfrifiaduron a chyfarpar eraill amrywiol o dan amodau prydlesau cyllid. Fe'i nodwyd ar y Fantolen ar y gwerthoedd a nodwyd:

	31 Mawrth 2020	31 Mawrth 2019
	£'000	£'000
Cerbydau, peiriannau, celfi a chyfarpar	319	432
Seilwaith	1,022	1,049

Mae'r Cyngor yn ymrwymedig i wneud y taliadau canlynol o dan y cytundebau yma:

	31 Mawrth 2020	31 Mawrth 2019
	£'000	£'000
Rhwymedigaethau Prydlesau Cyllid (NPV ar leiafswm taliadau):		
- Cyfredol	130	155
- Nid yw'n gyfredol	679	786
Costau Cyllid sy'n daladwy mewn blynyddoedd i ddod	(74)	(120)
Lleiafswm taliadau prydles	735	821

Bydd y lleiafswm taliadau prydles yn daladwy dros y cyfnodau canlynol:

	Lleiafswm Taliadau Prydles		Rhwymedigaethau Prydles Cyllid	
	31 Mawrth 2020	31 Mawrth 2019	31 Mawrth 2020	31 Mawrth 2019
	£'000	£'000	£'000	£'000
Nid yn hwy na blwyddyn	138	150	130	155
Yn hwy na blwyddyn ond nid yn hwy na phum mlynedd	256	323	279	371
Hwy na phum mlynedd	341	348	400	415
Lleiafswm taliadau prydles	735	821	809	941

Prydlesau Gweithredu

Mae'r Cyngor wedi prynu faniau, bysiau mini, llungopiwy, cyfrifiaduron a chyfarpar amrywiol eraill o dan amodau prydlesau gweithredu. Mae'r Cyngor yn ymrwymedig i'r taliadau canlynol o dan y cytundebau yma:

	31 Mawrth 2020	31 Mawrth 2019
	£'000	£'000
Nid yn hwy na blwyddyn	147	195
Yn hwy na blwyddyn ond nid yn hwy na phum mlynedd	122	104
Hwy na phum mlynedd	0	55
Lleiafswm taliadau prydles	269	354

Y Cyngor fel Prydlesydd:**Prydlesau Gweithredu**

Mae'r Cyngor wedi rhoi ar brydles ei eiddo Stad Corfforaethol o dan amodau prydles gweithredu.

Mae'r lleiafswm taliadau prydles yn y dyfodol sy'n dderbyniadwy o dan brydlesau na ellir eu canslo mewn blynyddoedd i ddod fel a ganlyn:

	31 Mawrth 2020	31 Mawrth 2019
	£'000	£'000
Nid yn hwy na blwyddyn	815	775
Yn hwy na blwyddyn ond nid yn hwy na phum mlynedd	2,523	2,543
Hwy na phum mlynedd	29,325	29,119
Lleiafswm taliadau prydles	32,663	32,437

1.34 MENTRAU CYLLID PREIFAT A CHONTRACTAU TEBYG**Cynllun Menter Cyllid Preifat Ysgol Gyfun Penweddig**

2019/20 oedd y ugeinfed flwyddyn o'r cytundeb Menter Cyllid Preifat o 30 mlynedd ar gyfer adeiladu, cynnal a chadw a gweithredu Ysgol Gyfun Penweddig yn Aberystwyth. Mae'r cytundeb contract Menter Cyllid Preifat yn cwmpasu'r manylebau gweithredu canlynol:

- Rheoli Cyfleusterau – sicrhau bod y safle a'r adeiladu ar gael yn ystod diwrnodau ysgol, diwrnodau swyddfa ac at ddefnydd cymunedol ar amser a chyfnodau y cytunwyd arnynt;
- Cynnal a chadw adeiladau a gwaith peirianyddol – cynnal adeiladau ysgolion, cyfleusterau a chyfarpar mewn cyflwr gwaith da;
- Cynnal a chadw tir – sicrhau y cedwir tir yr ysgol mewn cyflwr diogel, pleserus, ymarferol a gweithredol;
- Cynnal a Chadw Rhwydwaith TG – cynnal prif seilwaith TGCh yr ysgol a'r system ffôn;
- Glanhau – darparu gwasanaeth glanhau a fydd yn sicrhau bod yr ysgol yn gweithredu mewn amgylchedd glân; a
- Gwasanaeth Arlwy – darparu prydau o safonau maethlon uchel wedi eu darparu yn unol ag anghenion yr ysgol.

Bydd y cytundeb yn nodi'r safonau minimwm ar gyfer y gwasanaethau i'w darparu gan y contractwr, gyda didyniadau o'r ffi sy'n daladwy os na fydd y cyfleusterau ar gael neu os bydd y perfformiad yn is na'r safonau minimwm. Bu i'r contractwr gytuno i fod yn gyfrifol am adeiladu'r ysgol a'i chynnal a'i chadw i gyflwr minimwm derbyniol gan gaffael a chynnal y peiriannau a'r cyfarpar angenrheidiol sydd ei angen i redeg yr ysgol. Caiff yr adeilad ac unrhyw beiriannau a chyfarpar a osodwyd ynddi ar ddiwedd y contract eu trosglwyddo i'r Cyngor am ddim ar ddiwedd y contract. Mae gan y Cyngor hawl o dan gytundeb Cynllun Menter Cyllid Preifat i derfynu'r cytundeb os bydd y Darparwr yn methu â'u goblygiadau fel y nodwyd yn y cytundeb. Bydd y Cyngor, os terfynir y contract yn y fath fodd yn atebol i dalu iawndal i'r Darparwr yn unol â Rhan II Atodlen 3 Cytundeb Menter Cyllid Preifat.

Eiddo, Peiriannau a Chyfarpar

Nodir yr ased ar Fantolen y Cyngor. Caiff symudiadau yn eu gwerth yn ystod y flwyddyn eu nodi yn y dadansoddiad ar symudiadau Balans Eiddo, Peiriannau a Chyfarpar yn Nodyn 1.13. Mae'r gwerth caiff ei ddwyn ymlaen ar gyfer Ysgol Gyfun Penweddig yn £19,339 mil.

Taliadau

Cytunir gan y Cyngor i wneud taliad bob blwyddyn a gaiff ei gynyddu bob blwyddyn gan chwyddiant a gellir ei leihau os bydd y contractwr yn methu â sicrhau bod deunyddiau ar gael a chyflawni safonau perfformiad mewn unrhyw un flwyddyn sydd fel arall yn sefydlog. Mae'r taliadau sy'n weddill o dan y contract Menter Cyllid Preifat ar 31 Mawrth 2020 (gan eithrio unrhyw amcangyfrif o chwyddiant, sicrhau bod eitemau ar gael/didyniadau perfformiad) fel a ganlyn:

<u>Taliadau i'w gwneud:</u>	Tâl am		Ad-dalu		Cyfanswm
	Gwasanaethau	Gwariant Cyfalaf	Llog	Cyfanswm	
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
o fewn blwyddyn	1,252	305	431	1,988	
o fewn 2 i 5 mlynedd	3,213	1,741	1,379	6,333	
o fewn 6 i 10 mlynedd	3,839	2,279	669	6,787	
o fewn 11 i 15 mlynedd	491	243	17	751	
	8,795	4,568	2,496	15,859	

Er y disgrifir y taliadau a wneir i'r contractwr fel taliadau unedol, maent wedi eu cyfrif er mwyn digolledu'r contractwr am werth teg y gwasanaethau a ddarperir ganddynt, y gwariant cyfalaf a'r llog sy'n daladwy tra bydd y gwariant cyfalaf yn parhau i gael ei ad-dalu. Mae'r rhwymedigaeth sy'n weddill i'r contract am wariant cyfalaf arno fel a ganlyn:

Gwerth y Rhwymedigaethau ar Ddyddiad y Fantolen

	2019/20	2018/19
	£'000	£'000
Balans ar 1 Ebrill	5,079	5,737
Ad-dalu'r prif swm	(511)	(658)
Balans ar 31 Mawrth	4,568	5,079
Tymor Hir	4,263	4,568

1.35 CYNLLUNIAU PENSIWN Y RHODDWDYD CYFRIF AMDANYNT FEL CYNLLUNIAU CYFRANIADAU DIFFINIEDIG

Mae'r Athrawon a gyflogir gan y Cyngor yn aelodau o Gynllun Pensiwn yr Athrawon, a weinyddir gan Capita. Mae'r Cynllun yn cynnig buddion penodol i athrawon pan fyddant yn ymddeol, ac mae'r Cyngor yn cyfrannu at y costau drwy gyfrannu ar sail canran o gyflog pensiynadwy'r aelodau. Yn dechnegol, Cynllun Buddion Diffiniedig yw hwn. Serch hynny, nid oes cronfa wedi'i sefydlu ar gyfer y Cynllun, a defnyddir cronfa dybiannol fel sail ar gyfer cyfrifo'r gyfradd y bydd yr awdurdodau lleol yn ei gyfrannu fel cyflogwr. Nid yw'r Cyngor yn medru rhoi cyfrif dibynadwy o'i gyfran o'r sefyllfa ariannol waelodol na pherfformiad y Cynllun. At ddibenion y Datganiad Cyfrifon, rhoddir cyfrif am y cynllun hwn fel pe bai'n gynllun cyfraniadau diffiniedig.

Yn 2019/20 talodd y Cyngor £4.8m (£3.8m yn 2018/19) i'r Adran Addysg a Sgiliau mewn perthynas â chostau pensiwn athrawon, sy'n cynrychioli 16.48% o bensiwn taladwy athrawon o'r 1af Ebrill 2019 hyd 31ain Awst 2019 a 23.68% o'r 1af Medi

2019 hyd 31ain Mawrth 2020 (16.48% ar gyfer 2018/19). Yn ogystal, mae'r Cyngor yn gyfrifol am yr holl daliadau pensiwn sy'n gysylltiedig â'r blynyddoedd ychwanegol y mae wedi'u dyfarnu, ynghyd ag unrhyw gynnydd perthnasol. Yn 2019/20, talwyd £185,956 (£249,583 yn 2018/19) i'r Gronfa Pensiwn yr Athrawon, naill ai'n uniongyrchol i neu thrwy Gyngor Sir Caerfyrddin (mewn perthynas â chyfran y Cyngor o gostau hen Gyngor Sir Dyfed o ran ymddeoliad cynnar athrawon). Mae'r Cyngor hefyd wedi gwneud taliadau o £369,321 yn 2019/20 (£349,547 yn 2018/19) yn uniongyrchol i athrawon sydd wedi ymddeol yn gynnar ers 1 Ebrill 1996. Gwerth cyfalafol y taliadau uchod yw £3.35 miliwn a £6.65 miliwn, yn y drefn honno.

1.36 CYNLLUNIAU BUDDION A CHYFRANIADAU DIFFINIEDIG

Cyfranogiad yn y Cynllun Pensiwn

Fel rhan o delerau ac amodau cyflogaeth ei swyddogion, mae'r Cyngor yn gwneud cyfraniadau tuag at gost buddion ôl-gyflogaeth. Er na fydd y buddion hyn yn daladwy tan fod gweithwyr yn ymddeol, mae ymrwymiad gan y Cyngor i wneud y taliadau (ar gyfer y buddion hynny) a'u datgelu pan fydd gweithwyr yn ennill yr hyn y mae ganddynt hawl iddo yn y dyfodol.

Mae'r Cyngor yn cymryd rhan yn y Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol, wedi'i weinyddu gan Gyngor Sir Caerfyrddin. Mae'n gynllun cyflog terfynol â buddion diffiniedig a ariennir, sy'n golygu bod y Cyngor a'r gweithwyr yn talu cyfraniadau i'r gronfa, wedi'u cyfrifo ar lefel a ddylai gydbwyso'r rhwymedigaethau pensiwn â'r asedau buddsoddi. Amcangyfrif cyfraniadau cyflogwr o £8,060 mil ar gyfer 2020/21 gan fod yn seiliedig ar y cyfraddau cyfrannu a nodwyd fesul Prisiad Actwaraidd 2016.

Mae'r Coronafeirws (Covid-19) - a gafodd ei ddatgan yn "Bandemig Byd-eang" gan Sefydliad Iechyd y Byd ar 11 Mawrth 2020 - wedi cael effaith ar farchnadoedd ariannol a marchnadoedd eiddo ledled y byd. Yn sgil yr amodau hyn, mae ansicrwydd materol o ran prisiant wedi'i gynnwys yn yr adroddiad prisio diwedd blwyddyn ar gyfer cronfa gyfun buddsoddiadau eiddo Cronfa Pensiwn Dyfed. Yr union eiriau a geir yn yr adroddiad yw: "Fel y mae ar 31 Mawrth 2020, mae'r RICS (Sefydliad Brenhinol y Syrfewyr Siartredig) wedi hysbysu fod ansicrwydd materol o ran prisiant ynghylch Cronfeydd Eiddo Tiroly Deyrnas Unedig o ganlyniad i amodau'r farchnad".

Cyfanswm gwerth y gronfa hon fel y mae ar 31 Mawrth 2020 yw £296.4m ac mae cyfran Cyngor Ceredigion o'r gronfa yn £46.8m (15.8%).

Trafodion sy'n Gysylltiedig â Buddion Ymddeoliad

Mae'r Cyngor yn cydnabod cost buddion ymddeoliad wrth adrodd cost y Gwasanaethau pan fydd y gweithwyr yn eu hennill, yn hytrach na phan fyddant yn cael eu talu ar ffurf pensiynau. Fodd bynnag, mae'r swm y mae gofyn i'r Cyngor ei godi ar Dreth y Cyngor yn seiliedig ar yr arian sy'n daladwy yn ystod y flwyddyn. Felly caiff gwir gost y buddion ôl-gyflogaeth/ymddeoliad ei wrthdroi yn y Datganiad o Symudiadau ar Falans y Gronfa Gyffredinol. Gwnaed y trafodion a ganlyn yn y Datganiad Cynhwysfawr o Incwm a Gwariant a Balans y Gronfa Gyffredinol drwy'r Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd Wrth Gefn yn ystod y flwyddyn:

	2019/20	2018/19
	£'000	£'000
Datganiad Cynhwysfawr o Incwm a Gwariant:		
Cost y Gwasanaethau:		
– cost gyfredol y gwasanaeth	17,811	15,386
– cost blaenorol y gwasanaeth	1,236	7,275
– (elw)/colled o setliadau/cwtogiadau	1,150	958
Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi:		
– cost llog net	2,691	2,137
	<u>22,888</u>	<u>25,756</u>
Cyfanswm y Buddion Ôl-gyflogaeth a godir o'r Gwarged neu'r Diffyg yn y Gwasanaethau		
Buddion Ôl-gyflogaeth eraill a godir yn y Datganiad Cynhwysfawr o Incwm a Gwariant:		
Ailfesur y rhwymedigaeth budd diffiniedig net gan gynnwys:		
– Enillion ar asedau'r cynllun (ac eithrio'r swm sydd wedi'i gynnwys yn y costau llog net)	44,416	(14,130)
– Enillion a cholledion actiwaraidd sy'n codi ar newidiadau mewn rhagdybiaethau demograffig	(14,610)	0
– Enillion a cholledion actiwaraidd sy'n codi ar newidiadau mewn rhagdybiaethau ariannol	(9,446)	27,378
- Profiad (elw)/colled	3,449	0
	<u>23,809</u>	<u>13,248</u>
Cyfanswm y Buddion Ôl-gyflogaeth a godir yn y Datganiad Cynhwysfawr o Incwm a Gwariant	<u>46,697</u>	<u>39,004</u>
Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd Wrth Gefn:		
– gwrthdroi'r taliadau net a wnaed i'r Gwarged neu'r Diffyg ar Ddarparu Gwasanaethau ar gyfer buddion ol-gyflogaeth yn unol â'r Cod	(22,888)	(25,756)
Gwir swm a godwyd yn erbyn Balans y Gronfa Gyffredinol ar gyfer pensiynau yn ystod y flwyddyn:		
– cyfraniadau taladwy'r cyflogwr at y cynllun	<u>9,046</u>	<u>(8,944)</u>

Asedau a Rhwymedigaethau Pensiynau a Gofnodwyd ar y Fantolen

Mae'r swm a gofnodwyd ar y Fantolen yn sgil rhwymedigaeth y Cyngor o ran ei gynlluniau buddion diffiniedig fel a ganlyn:

	2019/20	2018/19
	£'000	£'000
Gwerth presennol yr ymrwymiad budd diffiniedig	530,752	529,902
Gwerth teg o asedau'r cynllun	<u>(376,366)</u>	<u>(413,167)</u>
Rhwymedigaeth net sy'n codi o'r ymrwymiad budd diffiniedig	<u>154,386</u>	<u>116,735</u>

Cysoni Symudiadau yng Ngwerth Teg Asedau'r Cynllun

	Holl Fuddion Gronfa		Buddion heb Gronfa	
	2019/20	2018/19	2019/20	2018/19
	£'000	£'000	£'000	£'000
Gwerth teg agoriadol asedau'r cynllun	413,167	389,626	0	0
Incwm llog	9,891	10,124	0	0
Ailfesur elw(colled):				
– Enillion ar asedau'r cynllun, ac eithrio'r swm sydd wedi'i gynnwys yn y costau llog net	(44,416)	14,130	0	0
Cyfraniadau gan y cyflogwr	9,046	8,944	395	411
Cyfraniadau gan weithwyr i'r cynllun	3,056	2,976	0	0
Buddion a dalwyd	(14,184)	(12,397)	(395)	(411)
Arall	(194)	(236)	0	0
Gwerth teg terfynol asedau'r cynllun	<u>376,366</u>	<u>413,167</u>	<u>0</u>	<u>0</u>

Cysoni Gwerth Presennol Rhwymedigaethau'r Cynllun (Rhwymedigaeth Buddion Diffiniedig)

	Holl Rhwymedigaethau Gronfa		Rhwymedigaethau heb Gronfa	
	2019/20	2018/19	2019/20	2018/19
	£'000	£'000	£'000	£'000
Balans agoriadol ar 1 Ebrill	529,902	476,301	6,889	6,896
Cost gwasanaeth cyfredol	17,617	15,150	0	0
Cost llog	12,582	12,261	160	174
Cyfraniadau gan gyfranogwyr y cynllun	3,056	2,976	0	0
Ailfesur (enillion) a cholledion:				
– Profiad (enillion)/colledion	3,449	0	(1,419)	0
– (Enillion)/colledion actiwaraidd sy'n codi o newidiadau mewn rhagdybiaethau ariannol	(9,446)	27,378	(73)	230
– (Enillion)/colledion actwaraidd sy'n codi o newidadau mewn tybiaethau demograffig	(14,610)	0	(145)	0
Cost blaenorol y gwasanaeth	1,236	7,275	0	0
Colledion/(enillion) ar gwtogiad	1,150	958	0	0
Buddion a dalwyd	(14,184)	(12,397)	(395)	(411)
Balans terfynol 31 Mawrth	<u>530,752</u>	<u>529,902</u>	<u>5,017</u>	<u>6,889</u>

Roedd asedau'r Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol yn cynnwys:

	Dyfynnwyd (Ie/Na)	Gwerth teg asedau'r cynllun	
		2019/20 £'000	2018/19 £'000
Ecwitiau:			
DU	Y	87,769	80,565
Cronfeydd Cyfun Tramor	N	89,462	92,963
Unol Daleithiau	Y	42,266	44,209
Canada	Y	1,694	1,653
Japan	Y	12,608	13,635
Ymylon y Môr Tawel	N	3,877	4,545
Marchnadoedd Datblygol	N	27,625	36,359
Ewropeaidd heb DU	Y	10,237	11,569
Is-gyfanswm ecwitiau		275,538	285,498
Bondiau:			
Llywodraeth y DU wedi'u mynegeo	Y	14,829	25,203
Corfforaethol y DU	N	37,975	43,796
Is-gyfanswm bondiau		52,804	68,999
Eiddo:			
Cronfeydd eiddo	N	46,142	56,191
Is-gyfanswm eiddo		46,142	56,191
Arian parod:			
Cyfrifon arian parod	Y	1,882	2,479
Is-gyfanswm arian parod		1,882	2,479
Cyfanswm asedau		376,366	413,167

Ymranriad yr asedau ar draws y categorïau buddsoddi

	2019/20	2018/19
Ecwitiau	73.21%	69.10%
Bondiau	14.03%	16.70%
Eiddo	12.26%	13.60%
Arian parod	0.50%	0.60%

Sail ar gyfer Amcangyfrif Asedau a Rhwymedigaethau

Mae rhwymedigaethau wedi cael eu hasesu ar sail actiwaraidd gan ddefnyddio'r dull rhagamcanu uned credyd. Mae amcangyfrif o'r pensiynau a fydd yn daladwy yn y dyfodol yn dibynnu ar ragdybiaethau ynghylch cyfraddau marwolaeth, lefelau cyflog, ac ati. Amcangyfrifwyd Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol gan Mercer Limited, cwmni annibynnol o actiwariaid, ac mae'r amcangyfrifon ar gyfer y Gronfa yn seiliedig ar y prisiad actiwaraidd diwethaf o'r cynllun fel ar 31 Mawrth 2019. Y rhagdybiaethau arwyddocaol a ddefnyddiwyd gan yr actiwari oedd:

	31 Mawrth 20	31 Mawrth 19
Gwybodaeth ynghylch hyd fel ar ddiwedd y cyfnod cyfrifyddu:		
Rhagamcanu hyd rhwymedigaethau Macaulay	18 flynyddoedd	18 flynyddoedd
Proffil hyd a ddefnyddir i bennu rhagdybiaethau	Aeddfed lawn	Aeddfed lawn
Rhagdybiaethau ariannol:		
- Cyfradd chwyddiant y Mynegai Prisiau Defnyddwyr (CPI)/ailbrisiad buddion CARE	2.10%	2.20%
- Cyfradd y cynnydd mewn cyflogau	3.60%	3.70%
- Cyfradd y cynnydd mewn pensiynau mewn taliad/gohiriad	2.20%	2.30%
- Cyfradd disgownt	2.40%	2.40%
Rhagdybiaethau marwolaeth ôl-ymddeol (iechyd arferol):		
- Aelodau sydd heb ymddeol	S3PA CMI_2018_[1.75%] (100% dynion, 91% menywod)	S2PA CMI_2015_[1.5%] (97% dynion, 90% menywod)
- Aelodau wedi ymddeol	S3PA CMI_2018_[1.75%] (94% dynion, 92% menywod)	S2PA CMI_2015_[1.5%] (97% dynion, 90% menywod)
Hirhoedledd o gwryw (benyw):		
- pensiynwr yn y dyfodol 65 oed mewn 20 mlynedd	24.5 (27.1) o flynyddoedd	25.2 (28.1) o flynyddoedd
- pensiynwr 65 oed ar hyn o bryd	23 (24.9) o flynyddoedd	23 (25.7) o flynyddoedd

Mae rhagamcanu rhwymedigaethau budd diffiniedig yn sensitif i'r rhagdybiaethau actiwaraid a amlinellir yn y tabl isod. Mae'r dadansoddiadau sensitifrwydd isod wedi cael eu pennu yn seiliedig ar newidiadau rhesymol posibl o'r rhagdybiaethau sy'n digwydd ar ddiwedd y cyfnod adrodd ac yn cymryd ar gyfer pob newid bod y rhagdybiaeth wedi dadansoddi newidiadau tra bo'r holl ragdybiaethau eraill yn parhau'n gyson. Mae'r rhagdybiaethau mewn hirhoedledd, er enghraifft, yn cymryd bod disgwyliad oes yn cynyddu neu'n lleihau i ddynion a menywod. Yn ymarferol, nid yw hyn yn debygol o ddigwydd, a gall newidiadau mewn rhai o'r rhagdybiaethau fod yn rhyng-gysylltiedig. Mae'r amcangyfrifon yn y dadansoddiad o sensitifrwydd wedi dilyn polisïau cyfrifyddu ar gyfer y cynllun, h.y. ar sail actiwaraid gan ddefnyddio'r dull rhagamcanu uned credyd. Nid oedd y dulliau a'r mathau o ragdybiaethau a ddefnyddiwyd wrth baratoi'r dadansoddiad sensitifrwydd isod yn newid o'r rhai a ddefnyddiwyd yn y cyfnod blaenorol.

Dadansoddiad sensitifrwydd fel ar 31 Mawrth 2020

Eitem i'w datgelu	Canolog	Sensitifrwydd 1 + 0.1% y flwyddyn cyfradd disgownt	Sensitifrwydd 2 + 0.1% y flwyddyn chwyddiant	Sensitifrwydd 3 + 0.1% y flwyddyn twf tâl	Sensitifrwydd 4 blwyddyn o gynnydd mewn disgwyliad oes
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Rhwymedigaethau	530,752	521,370	540,303	532,052	544,929
Asedau	(376,366)	(376,366)	(376,366)	(376,366)	(376,366)
Diffyg/(Gwarged)	154,386	145,004	163,937	155,686	168,563
Cost Gwasanaeth Ddisgwyliedig ar gyfer y flwyddyn nesaf	16,571	16,136	17,025	16,571	17,053
Cost Llog Net Ddisgwyliedig ar gyfer y flwyddyn nesaf	3,609	3,524	3,843	3,644	3,954

Eitem i'w Datgelu

Sensitifrwydd 5
Newid o +/- 0.1% yn
nychweliadau Buddsoddi 2019/20

	+1%	-1%
	£'000	£'000
Rhwymedigaethau	530,752	530,752
Asedau	(380,119)	(372,613)
Diffyg (Gwarged)	150,633	158,139
Cost Gwasanaeth Ddisgwyliedig ar gyfer y flwyddyn nesaf	16,571	16,571
Cost Llog Net Ddisgwyliedig ar gyfer y flwyddyn nesaf	3,518	3,699

Risgiau sy'n gysylltiedig â'r Gronfa Bensiwn

Y prif risgiau i'r Cyngor yn deillio o'r cynllun yw'r rhagdybiaethau hirhoedledd, newidiadau statudol i'r cynllun, newidiadau strwythurol i'r cynllun (h.y. tynnu symiau mawr o'r cynllun), newidiadau i chwyddiant, arenillion bondiau a pherfformiad y buddsoddiadau ecwiti a ddelir gan y cynllun. Mae'r rhain yn cael eu lliniaru i ryw raddau gan y gofynion statudol i godi i'r Gronfa Gyffredinol y symiau sy'n ofynnol gan statud fel y disgrifir yn y nodyn polisïau cyfrifyddu.

1.37 DATGELU NATUR A MAINT Y RISGIAU SY’N DEILLIO O OFFERYNNAU ARIANNOL

Mae gweithgarwch Rheoli Trysorlys y Cyngor yn golygu ei fod yn agored i amrywiaeth o risgiau ariannol:

- Risg credyd – y posibilrwydd y gallai partïon eraill fethu â thalu symiau sy’n ddyledus i’r Cyngor.
- Risg Hylifedd ac Ail-gyllido – y posibilrwydd na fydd y Cyngor yn meddu ar gyllid i gyflawni ei rwymedigaethau i wneud taliadau.
- Risg y farchnad – posibilrwydd y gallai colledion ariannol ddod i ran y Cyngor o ganlyniad i newidiadau mewn mesurau megis cyfraddau llog a symudiadau ar y farchnad stoc.

Mae pandemig Covid-19 yn cynnig ansicrwydd ychwanegol o ran y risgiau ariannol a ddisgrifir, yn enwedig risg credyd. Fodd bynnag, mae Strategaeth Rheoli Trysorlys y Cyngor yn lleihau effaith y risgiau hyn fel y disgrifir yn y nodyn hwn.

Mae tîm Trysorlys canolog yn cyflawni’r gwaith o Reoli’r Trysorlys gyda chymorth cynghorydd allanol – Link Asset Services. Diffinnir Rheoli’r Trysorlys fel a ganlyn: *‘Rheoli buddsoddiadau a llifau arian yr awdurdod, ei drafodion bancio, marchnadoedd ariannol a marchnadoedd cyfalaf; rheoli’n effeithiol y risgiau sydd ynghlwm wrth y gweithgareddau hynny a cheisio sicrhau’r perfformiad gorau posibl yn unol â’r risgiau hynny’.*

Mae Deddf Llywodraeth Leol 2003 yn ei gwneud hi’n ofynnol i’r Cyngor lunio Strategaeth Rheoli’r Trysorlys, a gaiff ei gymeradwyo’n flynyddol gan y Cyngor llawn. Mae Strategaeth Rheoli Trysorlys y Cyngor yn nodi polisiau’r Cyngor o ran rheoli ei fuddsoddiadau a’i ddyledion ac o ran blaenoriaeth i ddiogelwch a hylifedd y buddsoddiadau hynny.

Risg Credyd

Mae risg credyd yn deillio o adneuron gyda banciau a sefydliadau ariannol, ac o fod yn agored i gwsmeriaid y Cyngor. Ni wneir adneuron gyda banciau a sefydliadau ariannol os nad oes ganddynt statws credyd.

Caiff statws credyd ei fonitro gan wasanaeth monitro ar-lein ynghyd â rhestrau graddfeydd credyd wythnosol a ddarperir gan Link Asset Services. Mae hwn yn defnyddio sgoriau credyd o’r 3 asiantaeth sgorio credyd (Fitch, Moody’s a Standard & Poor’s) ac maent hefyd yn cyfnewid data ynglŷn ag unrhyw ddiffyg lle mae hyn yn bodoli yn y marchnadoedd. Hysbysir y Cyngor yn electronig bob tro y bydd statws credyd un o’r sefydliadau sydd ar y rhestr gymeradwy’n newid. Os caiff un o’r gwrthbartïon neu gynllun buddsoddi ei israddio a bod hynny’n golygu nad yw’n bodloni meini prawf sylfaenol y Cyngor o ran credyd, bydd y Cyngor yn rhoi’r gorau ar unwaith i ddefnyddio’r gwrthbarti hwnnw neu’r cynllun buddsoddi hwnnw.

Isod, nodir y meini prawf credyd o ran asedau ariannol y Cyngor ar 31ain Mawrth 2020:

Categori'r Asedau Ariannol	Meini Prawf	Buddsoddiad unigol mwyaf ar 31/03/2020	Cyfanswm y Buddsoddiadau ar 31/03/2020
Adneuon sydd gyda Swyddfa Rheoli Dyledion Llywodraeth y DU	Dim sgôr gredyd	£1.0m	£1.5m
Adneuon yn Awdurdodau Lleol y DU	Dim sgôr gredyd	£1.0m	£2.0m
Adneuon mewn Banciau / Cymdeithasau Adeiladu	Isafswm sgôr: Hirdymor A-Byrdymor F1	£9.0m	£19.0m

Mae gan y Cyngor restr fuddsoddi a gymeradwyir gan y Cyngor Llawn fel rhan o'r strategaeth flynyddol i Reoli'r Trysorlys. Mae'r rhestr yn cynnwys:

- y categorïau buddsoddi a ganiateir a phwy sydd wedi ei awdurdodi i fuddsoddi ym mhob categori (e.e. swyddogion mewnol, rheolwyr cronfeydd allanol);
- y meini prawf sylfaenol sy'n ofynnol o ran credyd ar gyfer pob math o fuddsoddiad;
- gwerth uchaf yr arian y gellir ei fuddsoddi gyda phob gwrthbarti unigol;
- gwerth uchaf yr arian y gellir ei fuddsoddi ym mhob categori buddsoddi;
- y cyfnod hiraf a ganiateir ar gyfer pob math o fuddsoddiad;
- y terfyn uchaf ar gyfer buddsoddiadau hirach na 364 o ddiwrnodau.

Caiff y rhestr ei hadolygu a'i diweddarau'n rheolaidd yn unol â'r statws credyd diweddaraf a chyflwr y farchnad.

Mae'r dadansoddiad canlynol yn crynhoi'r risg credyd mwyaf posibl i'r Cyngor, yn seiliedig ar brofiad o ddiffygdalu a methu casglu yn ystod y deuddeg mlynedd ariannol ddiwethaf, a addaswyd i adlewyrchu amodau'r farchnad bresennol.

	<u>Swm ar</u> <u>31/03/20</u>	<u>Profiad</u> <u>hanesyddol</u> <u>o</u> <u>ddiffygdalu</u>	<u>Profiad</u> <u>hanesyddol</u> <u>wedi'i addasu</u> <u>ar gyfer</u> <u>amodau'r</u> <u>farchnad ar</u> <u>31/03/20</u>	<u>Amcan o'r</u> <u>amlygiad</u> <u>mwyaf posibl i</u> <u>ddiffygdalu a</u> <u>methiant i</u> <u>gasglu</u> <u>buddsoddiadau</u>	<u>Amcan o'r</u> <u>amlygiad</u> <u>mwyaf ar</u> <u>31/03/20</u>
	<u>£'000</u>	<u>%</u>	<u>%</u>	<u>£'000</u>	<u>£'000</u>
	A	B	C	A x C	
Adneuon â Banciau a sefydliadau ariannol	22,491	1.9%	1.9%	427	427

Yn ystod y flwyddyn ariannol bu'r Cyngor yn gweithredu o fewn cyfyngiadau'r trysorlys a'r Dangosyddion Darbodus a nodwyd yn yr adroddiad blynyddol ar Strategaeth Rheoli'r Trysorlys.

Er nad yw dylanwad economaidd Covid-19 wedi cyrraedd ei derfyn eto, mae'r sector gwasanaethau ariannol yn wynebu cryn ansicrwydd a llawer o heriau. Mae'r Cyngor yn parhau i fonitro'n ofalus statws credyd y sefydliadau sydd ar ei restr gymeradwy o bartïon gontract. Bydd unrhyw barti i gontract a gaiff ei israddio, gan olygu nad yw mwyach yn bodloni meini prawf gofynnol y Cyngor o ran credyd, yn cael ei dynnu ar unwaith oddi ar y rhestr gymeradwy o bartïon contract.

Risg Hylifedd ac Ail-gyllido

Oherwydd bod y Cyngor yn gallu benthyg oddi wrth y Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus (PWLb), nid oes risg sylweddol na fydd yn gallu codi arian i gyflawni'r ymrwymadau sydd ganddo o dan yr offerynnau ariannol. Yn hytrach, mae risg yn codi oherwydd bod y Cyngor yn gorfod adnewyddu cyfran helaeth o'i fenthyciadau ar adeg pan fo'r cyfraddau llog yn anffafriol. I'r perwyl hwn, mae'n allweddol ystyried proffil aeddfedrwydd dyledion wrth ymgymryd â benthyciadau newydd neu ailstrwythuro'r benthyciadau presennol.

Dyma ddadansoddiad o aeddfedrwydd dyledion allanol y Cyngor ar 31ain Mawrth 2020:

	£'000
Llai na blwyddyn	6,264
Rhwng blwyddyn a dwy flynedd	1,084
Rhwng dwy a phum mlynedd	13,182
Rhwng pump a deng mlynedd	9,961
Deng mlynedd a mwy	92,650
	<u>123,141</u>

Bydd yr holl ddyledion masnachol a dyledion eraill yn daladwy ymhen llai na blwyddyn.

Risg y Farchnad

Risg Cyfradd Llog

Mae'r Cyngor yn agored i risg o ran ei amlygiad i symudiadau yng nghyfraddau llog ei fenthyciadau a'i fuddsoddiadau. Mae newidiadau i'r gyfradd llog yn cael effaith gymhleth ar y Cyngor. Er enghraifft, byddai cynnydd yn y gyfradd llog yn peri'r effeithiau canlynol:

- Benthyciadau ar gyfraddau newidiol – bydd y treuliau llog a godir ar y Datganiad Cynhwysfawr o Incwm a Gwariant yn codi.
- Benthyciadau ar gyfraddau sefydlog – bydd gwerth teg y rhwymedigaethau'n disgyn.
- Buddsoddiadau ar gyfraddau newidiol – bydd yr incwm llog a gredydir i'r Datganiad Cynhwysfawr o Incwm a Gwariant yn codi.
- Buddsoddiadau ar gyfraddau sefydlog – bydd gwerth teg yr asedau'n disgyn.

Caiff benthyciadau eu cario ar gost amorteiddiedig, ac felly ni fyddai'r enillion a'r colledion enwol ar fenthyciadau ar gyfradd sefydlog yn effeithio ar y Cyfrif Incwm a Gwariant. Fodd bynnag, caiff newidiadau yn y llog sy'n daladwy ac yn dderbyniadwy ar fenthyciadau ar gyfradd newidiol eu codi ar y Cyfrif Incwm a Gwariant a byddant yn effeithio ar Fantolen y Gronfa Gyffredinol.

Mae gan y Cyngor nifer gyfyngedig o strategaethau i reoli'r risg o ran cyfraddau llog o ystyried yr hinsawdd bresennol lle mae'r cyfraddau llog yn isel. Y brif strategaeth

yw rheoli'r gofynion o ran llif arian a'r balans craidd, gwneud buddsoddiadau mwy hirdymor pan fo'r cronfeydd dros ben yn caniatáu hynny, a mynd ati ar yr un pryd i gydnabod y gofynion cyllido yn rhaglen gyfalaf tair blynedd y Cyngor a chyflawni benthyciadau newydd hirdymor tra mae'r cyfraddau llog yn dal i fod ar eu hisaf erioed.

Yn 2019/20 roedd portffolio buddsoddi'r Cyngor (ac eithrio'r llog a gronnwyd) yn £20.4 miliwn ar ddechrau'r flwyddyn ac yn £22.5 miliwn ar ddiwedd y flwyddyn. Dechreuodd portffolio dyled y Cyngor (ac eithrio'r llog a gronnwyd) ar £120.5 miliwn ac roedd yn £122.8 miliwn ar ddiwedd y flwyddyn.

Mae asesiad o safle diweddaraf y gyfradd llog a'r rhagolygon at y dyfodol yn bwydo i'r broses o bennu'r gyllideb flynyddol. Fe'i defnyddir hefyd i fonitro a rhagfynegi alldro'r gyllideb yn rheolaidd yn ystod y flwyddyn. Mae hyn yn caniatáu i unrhyw newidiadau anffafriol gael eu hystyried. Daw rhagolygon ynghylch y cyfraddau llog i law gan ragolygwyr annibynnol drwy gynghorwyr trysorlys allanol y Cyngor. Mae hyn nid yn unig yn dylanwadu ar strategaethau benthycia ond hefyd ar amserlenni buddsoddi a'r cydbwysedd cyffredinol rhwng y portfolios buddsoddi a benthycia.

Ar 31/03/2020, pe bai'r cyfraddau llog 1% yn uwch a phob newidyn arall yn gyson, byddai'r effaith ariannol fel a ganlyn:

	£'000
Cynnydd o ran y Llog sy'n dderbyniadwy ar fuddsoddiadau cyfradd newidiol	94
Cyfanswm yr effaith ar y Cyfrif Incwm a Gwariant	94
Effaith Gwerth Teg	£'000
Gostyngiad yng ngwerth teg y benthyciadau cyfradd sefydlog	20,081

Nid oes gan y Cyngor unrhyw rwymedigaethau benthycia ar gyfradd newidiol.

Byddai effaith cwmp o 1% yn y cyfraddau llog fel yr uchod, ond gyda'r symudiadau wedi'u gwrthdroi.

Mae effaith pandemig Covid-19 ar y llog sy'n ddyledus ym mlwyddyn ariannol 2019/20 yn fach iawn am fod y pandemig wedi cydio ar ddiwedd y flwyddyn. Fodd bynnag, mae'n debyg y bydd yr enillion ar fuddsoddiadau yn 2020/21 yn isel iawn am fod cyfraddau llog yn hanesyddol o isel o ganlyniad parhaus i'r pandemig.

Risg o ran Prisiau

Nid yw'r Cyngor yn defnyddio rheolwr cronfa allanol bellach; felly mae'r buddsoddiadau a wneir ar hyn o bryd yn seiliedig ar gyfraddau llog sefydlog. Nid yw'r Cyngor felly yn agored ar hyn o bryd i golledion sy'n codi yn sgil newidiadau ym mhrisiau eitemau a gaiff eu masnachu e.e. cyfranddaliadau, giltiau, tystysgrifau adneuo.

Risg y Cyfnewidfeydd Tramor

Mewn amgylchiadau arferol ni fyddai unrhyw asedau neu rwymedigaethau ariannol gan y Cyngor mewn arian tramor ac felly ni fyddai'n agored i golled sy'n codi o symudiadau mewn cyfraddau cyfnewid. Fodd bynnag, o ganlyniad i broses weinyddu'r Heritable Bank yng Ngwlad yr Iâ a'r cytundeb Cyfansoddiad LBI, mae swm a bennwyd mewn Euros (sy'n cyfateb i tua £9 mil) yn cael ei ddal mewn cyfrif ysgrow nes ceir canlyniad taliad(au) pellach oddi wrth Weinyddwyr Heritable Bank.

1.38 RHWYMEDIGAETHAU AMODOL

Municipal Mutual Insurance

Municipal Mutual Insurance (MMI) oedd yswirwyr y Cyngor cyn 1996 a bu iddynt roi'r gorau i gyflawni busnes yswiriant ar 30 Medi 1992. I sicrhau ei fod yn terfynu'n drefnus, cyflwynwyd Cynllun Trefniant (Cynllun) a ddaeth i rym ar 21 Ionawr 1994. Rhoddodd cyfarwyddwyr MMI y Cynllun ar waith ar 13 Tachwedd 2012, ar ôl iddi ddod i'r amlwg na fyddai modd terfynu'r busnes yn ddiddyled. Penodwyd Ernst & Young yn weinyddwyr ar gyfer y Cynllun a phennodd gyfradd lefi gychwynnol o 15%, swm o £30 mil, a dalwyd gan y Cyngor yn 2013/14. Yn 2015/16, hysbyswyd y Cyngor o'r ffaith bod cyfradd yr ardoll yn cael ei chodi i 25%, felly talwyd swm pellach o £20 mil. O dan y Cynllun, mae'n ofynnol i gredydwyr yswiriant mwyaf MMI (Credydwyr y Cynllun) dderbyn taliadau rhannol o'r hawliadau (yn y gorffennol a'r dyfodol). Yr uchafswm y gellir ei adfachu oherwydd unrhyw lefi yn y dyfodol y1 £174,014, ar yr amod nad yw Ceredigion yn gwneud unrhyw hawliadau eraill yn erbyn y Cynllun. Ni ddisgwylir iddo wneud hynny.

Adfachu Grant Rhaglen Ysgolion yr 21ain Ganrif

Mae'r Cyngor wedi derbyn arian grant Rhaglen Ysgolion yr 21ain Ganrif ar gyfer ysgolion Bro Teifi a Dyffryn Cledlyn. Mae yna amod adfachu ar y grant hwn sy'n golygu y bydd yn rhaid ad-dalu canran ohono os na fydd yr ysgol yn bwrw'r targedau lleoedd gwag mewn 5 mlynedd (adfachu 10% os yw rhwng 15-25% ac adfachu 20% os yw dros 25%). Mae'r Cyngor yn monitro'r lleoedd gwag yn barhaus ac mae'n hyderus na fydd angen ad-dalu'r grant.

Achos Cyfreithiol am Drethi Dŵr

Trosglwyddodd y Cyngor ei stoc tai i Dai Ceredigion yn 2009, a chyn hynny, casglwyd y trethi dŵr ar ran Dŵr Cymru gan denantiaid fel rhan o'u rhent. Yn gyfnewid am y gwasanaeth hwn, roedd y Cyngor yn cael comisiwn. Cwestiynwyd y trefniant hwn yn achos *Kim Jones v Bwrdeistref Southwark Llundain [2016] EWHC 457*. Barnodd y llys bod y diffynnydd yn gweithredu fel cyflenwr dŵr ac nid fel asiant y cyflenwr dŵr wrth gasglu trethi dŵr fel rhan o'r rhent. Mae gan y dyfarniad hwn oblygiadau ariannol posibl o ran y ffi asiantaeth ac mewn achosion pan gymrwyd camau yn erbyn ôl-ddyledion rhent y byddai modd barnu eu bod yn cynnwys trethi dŵr.

Tir Halogedig

Mae'r Cyngor yn defnyddio ei bwerau statudol i ymchwilio i fater sy'n ymwneud â thir halogedig. Disgwylir i gyfanswm cost yr ymchwiliad a'r gwaith fod oddeutu £334 mil. Nid oes sicrwydd y bydd modd adennill y costau o'r trydydd parti gan fod y trydydd parti yn honni mai'r Cyngor sydd ar fai ac nid yw'r atebolrwydd wedi'i bennu hyd yma.

1.39 DIGWYDDIADAU AR ÔL Y FANTOLEN AC AWDURDODI'R CYFRIFON I'W CYHOEDDI

Does dim digwyddiadau ôl fantolen ar gyfer 2019/20.

Awdurdodir y Datganiad Cyfrifon i'w gyhoeddi gan Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Cyllid a Chaffael ar 10 Medi 2020.

DATGANIAD LLYWODRAETHAU BLYNYDDOL**1. Cwmpas cyfrifoldeb y Cyngor**

Mae Cyngor Sir Ceredigion yn gyfrifol am sicrhau bod ei fusnes yn cael ei gyflawni yn unol â'r gyfraith a'r safonau priodol, a bod arian cyhoeddus yn cael ei ddiogelu, bod cyfrif priodol amdano, a'i fod yn cael ei ddefnyddio mewn ffordd ddarbodus, effeithlon ac effeithiol.

O dan Fesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2009, mae dyletswydd ar yr Awdurdod hefyd i wneud trefniadau i sicrhau ei fod yn gwella'r modd y mae'n arfer ei swyddogaethau'n barhaus, gan roi sylw i ddarbodaeth, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd.

Mae Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 hefyd yn cyflwyno trefniadau llywodraethu newydd ar gyfer gwasanaethau cyhoeddus yng Nghymru. Mae'n ofynnol i gyrff cyhoeddus ymgymryd â datblygu cynaliadwy. Mae'n rhoi dyletswydd llesiant ar gyrff cyhoeddus i bennu ac i gyhoeddi amcanion llesiant er mwyn iddynt gyfrannu cymaint â phosibl at y saith nod llesiant cenedlaethol. Mae disgwyl iddynt hefyd gymryd pob cam rhesymol i gyflawni eu hamcanion.

Pan fydd yn cyflawni'r cyfrifoldeb cyffredinol hwn, mae'r Awdurdod yn gyfrifol am roi trefniadau priodol ar waith i lywodraethu ei fusnes ac i hwyluso camau i arfer ei swyddogaethau'n effeithiol, gan gynnwys trefniadau i reoli risgiau.

Cafodd Fframwaith Llywodraethu ei baratoi yn 2010 ac fe'i hadolygwyd yn unol â fframwaith CIPFA/SOLACE *Delivering Good Governance in Local Government* 2016. Caiff y fframwaith ei ddefnyddio i adolygu'r trefniadau llywodraethu bob blwyddyn.

Yn sgil yr adolygiad ac yn unol â gofynion y Fframwaith, cafodd y Cod Llywodraethu Corfforaethol Lleol ei gymeradwyo gan y Cyngor ar 29 Mehefin 2017. Diwygiwyd y Cod Llywodraethu Lleol a chafodd ei gymeradwyo gan y Cyngor ar 19 Mawrth 2020.

Mae'r Cod Llywodraethu Corfforaethol Lleol yn dod â holl drefniadau llywodraethu ac atebolrwydd y Cyngor ynghyd mewn un ddogfen. Mae'r Cod yn seiliedig ar y canllawiau arferion gorau a nodir yn fframwaith CIPFA/SOLACE *Delivering Good Governance in Local Government*.

Bydd y Cod am 2020/21 yn cael ei hadolygu'n bellach i ystyried y newidiadau i lywodraethu oherwydd y pandemig coronafirws.

Mae'r fframwaith newydd hwn yn seiliedig ar y fframwaith rhyngwladol *International Framework: Good Governance in the Public Sector* (CIPFA/IFAC, 2014) a'r saith egwyddor a ganlyn:

- A: Ymddwyn ag uniondeb, gan ddangos ymrwymiad cadarn i werthoedd moesegol, a pharchu rheolaeth y gyfraith
- B: Sicrhau ei fod yn agored a'i fod yn ymgysylltu'n helaeth â rhanddeiliaid
- C: Diffinio canlyniadau yn nhermau manteision economaidd, cymdeithasol ac amgylcheddol cynaliadwy

- D: Penderfynu ar yr ymyriadau sydd eu hangen i wneud y gorau o'r camau i gyflawni'r canlyniadau arfaethedig
- E: Datblygu capasiti'r sefydliad, gan gynnwys gallu ei arweinyddiaeth a'r unigolion tu mewn iddo
- F: Rheoli risgiau a pherfformiad drwy reolaeth fewnol gadarn a thrwy reoli arian cyhoeddus mewn ffordd gadarn
- G: Defnyddio arferion gweithio da o ran tryloywder, adrodd ac archwilio i sicrhau atebolrwydd effeithiol

Mae'r datganiad hwn yn egluro sut y mae'r Awdurdod wedi cydymffurfio â'r saith egwyddor graidd a'r is-egwyddorion a geir yn y fframwaith ac yn ein Cod Llywodraethu Corfforaethol Lleol.

Mae'r datganiad hwn hefyd yn bodloni gofyniad Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2014.

2. Asesiad o effeithiolrwydd prif elfennau'r fframwaith llywodraethu

Mae Cyngor Sir Ceredigion wedi ymrwymo i ddangos bod ganddo'r trefniadau llywodraethu corfforaethol angenrheidiol ar waith i berfformio'n effeithiol.

Mae Arweinydd Cyngor Sir Ceredigion yn darparu cyfeiriad strategol clir ac mae'r cyfansoddiad yn diffinio rolau'r Cynghorwyr a'r swyddogion yn glir. Mae Archwilio Mewnol ac Allanol, y Pwyllgor Moeseg a Safonau a'r Pwyllgor Archwilio wedi ymrwymo i sicrhau bod y trefniadau llywodraethu yn effeithiol ac yn gadarn.

Mae Cyngor Sir Ceredigion wedi cynnal adolygiad blynyddol o effeithiolrwydd ei drefniadau llywodraethu yn erbyn fframwaith CIPFA/SOLACE *Delivering Good Governance in Local Government (2016)*. Roedd yr adolygiad yn cynnwys gweithdai ar gyfer aelodau/swyddogion gan gynnwys yr aelodau canlynol: Cadeirydd ac is-gadeirydd y Pwyllgor Archwilio, Aelod Lleyg y Pwyllgor Archwilio a Chadeirydd y Pwyllgor Cydlynu Trosolwg a Chraffu. Yn ogystal, bu i'r Swyddog Monitro; y Rheolwr Corfforaethol - Archwilio Mewnol; y Swyddog Adran 151; y Swyddog Arweiniol Corfforaethol - Cyswllt Cwsmeriaid; y Swyddog Arweiniol Corfforaethol - Economi ac Adfywio; y Swyddog Arweiniol Corfforaethol - Polisi a Pherfformiad; y Swyddog Arweiniol Corfforaethol - Gwasanaethau Democrataidd; y Swyddog Perfformiad a Gwelliant Corfforaethol a'r Rheolwr Corfforaethol – Partneriaethau a Pherfformiad gymryd rhan hefyd. Yn ystod y gweithdai, cyflwynwyd pob ymddygiad a'i sgorio yn erbyn mecanwaith sgorio fel a ganlyn:

- 1/2 Annerbyniol – angen gweithredu ar frys
- 3/4 Yn is na boddhaol – angen gweithredu ar frys (o fewn 3-6 mis)
- 5/6 Boddhaol - angen gweithredu (cyn diwedd y flwyddyn, 9-12 mis)
- 7/8 Derbyniol – efallai bod angen cymryd rhai camau
- 9/10 Da – ystyrir bod y Llywodraethu, yn gyffredinol, yn dda ac yn bodloni'r arferion gorau – nid oes angen cymryd camau

Cafodd yr adolygiad o effeithiolrwydd a gynhaliwyd ar lefel y swyddogion ei lywio hefyd gan reolwyr o fewn yr Awdurdod sy'n gyfrifol am ddatblygu a chynnal yr amgylchedd llywodraethu. Fe'i seiliwyd hefyd ar sylwadau gan yr archwilwyr allanol, asiantaethau arolygu eraill, y Grŵp Arweiniol a'r Swyddogion Arweiniol Corfforaethol. Cyflwynwyd fframwaith yr adolygiad gerbron y Pwyllgor Archwilio ym mis Ionawr 2019.

Mae effeithiolrwydd y fframwaith llywodraethu'n seiliedig ar dystiolaeth a sicrwydd sy'n deillio o:

- Archwiliadau ac arolygiadau mewnol ac allanol
- Rheolaethau ariannol
- Rheoli risg a pherfformiad
- Safonau moesegol a chyfreithiol
- Y Cyfarwyddwyr Corfforaethol ac uwch-reolwyr eraill, gan gynnwys y Swyddog A151 a'r Swyddog Monitro
- Y Pwyllgor Archwilio
- Y Pwyllgorau Trosolwg a Chraffu

Yn ogystal, mae'r Rheolwr Corfforaethol - Archwilio Mewnol wedi cynnal adolygiad annibynnol o'r Fframwaith Llywodraethu Blynyddol a'r dull o sgorio a chasglu tystiolaeth yn flynyddol. Cafodd yr adolygiad diwethaf o Fframwaith 2018/19 dyddiedig 22 o Fai 2019 ei gyflwyno i'r Pwyllgor Archwilio ar 17 o Orffennaf 2019, gyda sicrwydd uchel bod system da o graffu a chadarn mewn lle. Mae adolygiad 2019/20 dal ar waith, oherwydd y pandemig.

Mae'r Cyngor wedi llunio Cod Llywodraethu Corfforaethol Lleol sy'n amlinellu'r systemau a'r prosesau, y diwylliant a'r gwerthoedd, a ddefnyddir i gyfarwyddo ac i reoli'r awdurdod a'i waith, yn ogystal â rhoi cyfrif i'r gymuned, ymgysylltu â hi, a'i harwain. Mae'n galluogi'r awdurdod i fonitro'r camau i gyflawni ei amcanion strategol ac i ystyried a yw'r amcanion hynny wedi arwain at ddarparu gwasanaethau priodol costeffeithiol.

Mae'r system rheoli mewnol yn rhan bwysig o'r cod a bwriedir iddi reoli risg at lefel resymol. Ni all ddileu pob risg y bydd yr awdurdod yn methu â chyflawni ei bolisiâu, ei nodau a'i amcanion, ac felly ni all ond roi sicrwydd rhesymol o effeithiolrwydd. Mae'r system rheoli mewnol yn seiliedig ar broses barhaus i bennu ac i flaenoriaethu'r risgiau rhag cyflawni polisiâu, nodau ac amcanion y Cyngor, i werthuso'r tebygolrwydd y bydd y risgiau hynny'n digwydd a'u heffaith os byddant yn digwydd, ac i reoli'r risgiau mewn ffordd effeithlon, effeithiol a darbodus.

Mae'r Cod Llywodraethu Corfforaethol Lleol ar gael ar wefan y Cyngor yn www.ceredigion.gov.uk

3. Llwyddiannau Llywodraethu Corfforaethol 2019-20

Mae'r Cod Llywodraethu Corfforaethol Lleol yn amlinellu ymrwymiad yr awdurdod lleol i egwyddorion llywodraethu da. Yn y paragraffau a ganlyn, amlinellir llwyddiannau llywodraethu corfforaethol 2019-20.

A. Ymddwyn ag uniondeb, gan ddangos ymrwymiad cadarn i werthoedd moesegol, a pharchu rheolaeth y gyfraith

- Bu'r Cyfansoddiad yn destun rhagor o waith monitro ac adolygu yn ystod 2019-20 a chyhoeddwyd fersiwn ddiwygiedig ar wefan y Cyngor ym mis Mehefin 2019. Bydd nawr angen adolygiad pellach o hwn.
- Cafodd CeriNet ei datblygu i gynnwys gwybodaeth i weithwyr newydd, y Llawlyfr Gweithwyr, y Pecyn Adnoddau i Reolwyr Corfforaethol a Phenathiaid a mynediad i staff i drefnu gwybodaeth a chyfleoedd o ran Dysgu a Datblygu.
Cyhoeddwyd adroddiad blynyddol Amcanion Llesiant a Gwella 2018-19 ar 31 Hydref 2019 gan gynnwys adolygiad o'r Amcanion Llesiant
- Cyflwynwyd yr Archwiliad o Foeseg a gynhaliwyd gan Gyngor Sir Caerfyrddin gerbron y Pwyllgor Archwilio ym mis Gorffennaf 2019
- Mae hyfforddiant ar gydraddoldeb ac amrywiaeth ac ar recriwtio a dethol gan gynnwys cyfleoedd cyfartal yn orfodol i bob un o reolwyr Cyngor Sir Ceredigion

B. Sicrhau ei fod yn agored a'i fod yn ymgysylltu'n helaeth â rhanddeiliaid

- Cwblhawyd arolwg Helpwch Ni i'ch Helpu Chi i roi llais i'r dinasyddion ynglŷn â darparu gwasanaethau yn y dyfodol
- Penodwyd Swyddog Cydraddoldeb ac Ymgysylltu i gydlynu'r Polisi Ymgysylltu a'r Cynllun Cydraddoldeb Strategol
- Mae pob ymgynghoriad ar gael ar wefan y Cyngor
- Hyrwyddir yr ymgynghoriadau ar y Cyfryngau Cymdeithasol
- Cyhoeddwyd Adroddiad Blynyddol Amcanion Llesiant a Gwella 2018-19 ar 31 Hydref 2019
- Ni wnaeth Adroddiad Gwella Blynyddol 2018-19 unrhyw argymhellion ffurfiol ar gyfer gwella
- Cymeradwyodd y Cyngor y Protocol ar gyfer Rhoi Hawl i Aelodau'r Cabinet Fynychu Pwyllgorau Trosolwg a Chraffu (Rhan 5, Dogfen M2, y Cyfansoddiad)

- Diweddarwyd templed yr adroddiadau i'r Cyngor / Cabinet er mwyn cynnwys cyfeiriad at y goblygiadau cyfreithiol, y goblygiadau o ran staffio, y goblygiadau o ran eiddo / asedau a risgiau
- Cynhaliwyd adolygiad o'r Bartneriaeth Diogelwch Cymunedol yn 2019 a chraffwyd ar y gwaith hwn
- Gweithiwyd mewn partneriaeth ag Awdurdodau Lleol a Gwasanaethau Cyhoeddus ar draws Canolbarth a Gorllewin Cymru ar yr adolygiad o'n Cynlluniau Cydraddoldeb Strategol. Paratowyd cyfres o gwestiynau a fframwaith ymgysylltu ac ymgynghori ar y cyd ac o ganlyniad i hynny, cafwyd adborth oddi wrth bobl sydd â nodweddion gwarchoddedig

C. Diffinio canlyniadau yn nhermau manteision economaidd, cymdeithasol ac amgylcheddol cynaliadwy

- Cyhoeddwyd Adroddiad Blynyddol Amcanion Llesiant a Gwella 2018-19 ym mis Hydref 2019
- Paratowyd pecyn adnoddau ymgysylltu â'r cyhoedd yn unol â'r Egwyddorion Cenedlaethol ar gyfer Ymgysylltu â'r Cyhoedd
- Cymeradwyodd y Cyngor y Polisi a'r Strategaeth Rheoli Risgiau ynghyd â'r Fframwaith Rheoli Risgiau ar 24 Medi 2019
- Cafodd hyfforddiant Rheoli Risgiau ei gyflwyno i'r Aelodau a'r Uwch Reolwyr a bydd pecyn e-ddysgu yn cael ei ddatblygu ar gyfer y swyddogion a'r staff
- Caiff y wybodaeth ddiweddaraf ynglŷn ag arbedion yn y gyllideb a gwaith y Grŵp Datblygu eu hadrodd i'r Grŵp Ymgynghorol Trawsnewid ac Effeithlonrwydd Trawsbleidiol
- Mae'r Awdurdod wedi cymryd y camau a ganlyn i roi Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 ar waith
  - Paratoi amcanion llesiant a gwella a datganiad Llesiant
  - Cynnwys y nodau llesiant a'r egwyddor datblygu cynaliadwy yn y broses cynllunio busnes
  - Rhoi offeryn Asesu Effaith Integredig newydd ar waith
  - Sefydlu grŵp a chynllun gweithredu Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol
  - Parhau i adolygu'r Cyfansoddiad a'i ddiweddarau yn ôl yr angen
  - Cwblhau asesiad llesiant lleol y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus
- Mae'r Offeryn a'r canllawiau ynghylch Asesu Effaith Integredig ar gael a chânt eu defnyddio i gefnogi'r broses o wneud penderfyniadau

D. Penderfynu ar yr ymyriadau sydd eu hangen i wneud y gorau o'r camau i gyflawni'r canlyniadau arfaethedig

- Mae'r offeryn a'r canllawiau ynghylch Asesu Effaith Integredig ar gael ac mae'r hyfforddiant wedi'i gyflwyno fesul cam ar gyfer y swyddogion a'r Aelodau.
  - Mae Trefniadau Rheoli Perfformiad Corfforaethol ar waith er mwyn sicrhau bod y canlyniadau arfaethedig yn cael eu cyflawni.
  - Mae grŵp rheoli prosiectau corfforaethol wedi'i sefydlu i ffurfioli'r gwaith o ddatblygu a rheoli prosiectau.
  - Mae adolygiad o Brosiectau ar y Cyd ar y gweill. Mae'r adolygiad yn cynnwys adran am asesu risgiau ar draws prosiectau cydweithredol.
- E. Datblygu capasiti'r sefydliad, gan gynnwys gallu ei arweinyddiaeth a'r unigolion tu mewn iddo
- Hyfforddiant i'r Aelodau
    - Hyfforddiant i Aelodau'r Cabinet ynglŷn â'r Cyfryngau: Sut mae delio â'r cyfryngau mewn argyfwng
    - Hyfforddiant i Aelodau'r Cabinet ynglŷn â'r Cyfryngau: Dosbarth meistr mewn sgiliau darlledu gan gynnwys cyfweiliadau teledu 'byw'
    - Gweithdy Rheoli Prosiectau Corfforaethol a Thrawsnewid
    - Gwasanaeth Gofalwyr
    - Ymwybyddiaeth ynghylch Sgamiau
    - Gweithdai Hybu'r Economi
    - Gweithdy i drafod y Model Darparu newydd
    - Hyfforddiant ynghylch craffu ar gyfer Cadeiryddion ac Is-gadeiryddion
    - Hyfforddiant cynefino llawn ar gyfer Cynghorydd newydd
    - Gweithdy Asesiad o Effaith Brexit ar Geredigion
    - Profiad Bws Dementia
    - Confensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn
    - Gweithdy'r Gyllideb (i'w gynnal ym mis Ionawr 2020)
    - Hyfforddiant Rheoli Risgiau
    - Ymwybyddiaeth ynghylch y Llinellau Cyffuriau
    - Hyfforddiant ynghylch y Cyfryngau Cymdeithasol
    - Mae modiwlau E-ddysgu hefyd ar gael i bob Aelod
  - Trothwyon Diogelu: Cafodd Rhaglen Rheolwyr Ceredigion ei datblygu a'i rhoi ar waith. Rhaid i bob rheolwr gwblhau 6 chwrs gorfodol. Mae amrywiaeth o gysiau dewisol hefyd wedi'u datblygu
  - Bydd carfan arall o reolwyr yn ymgymryd â Rhaglen Arweinyddiaeth a Rheoli Lefel 4 yr ILM yn ystod 2019/2020
  - Mae Uwch Reolwyr wedi parhau i fynd i ddigwyddiadau Arweinyddiaeth Rhanbarthol a Chenedlaethol drwy'r flwyddyn gan gynnwys Ysgol Haf Academi Cymru
  - Datblygwyd cynllun prentisiaethau yn 2018/19. Mae'r grŵp cyntaf o 5 prentis wedi'u cymhwyso ac maent wedi llwyddo i sicrhau gwaith. Bydd

yr ail garfan yn dechrau yn ystod hydref 2019 a bydd un cyfle am gymhwyster Lefel 3 yn cael ei ychwanegu

- Datblygwyd panel cymwysterau corfforaethol. Diben y panel yw ystyried ceisiadau gan weithwyr am unrhyw gymwyster neu ddyfarniad y maent yn dymuno ymgymryd â nhw fel rhan o'u llwybr gyrfa neu ddatblygiad proffesiynol. Bydd hyn yn sicrhau bod mynediad at gyllid a chefnogaeth yn cael ei rhannu'n deg ar draws y sefydliad
- Caiff y modiwlau dysgu a datblygu a rheoli perfformiad eu rhoi ar waith o fewn CeriNet
- Mae nifer o gyrsiau hyfforddi ar gyfer staff ar gael ar-lein drwy fodiwlau e-ddysgu
- Mae'r Cyngor wedi cytuno i gyflogi Swyddog Iechyd a Llesiant y Gweithwyr er mwyn cydlynu a hybu iechyd a llesiant o fewn y gweithlu
- Mae Cynllun Gweithlu 2017-2021 yn nodi pedair thema
  - Ymgysylltu a Chyfleoedd
  - Gweithlu hyblyg ac ystwyth
  - Hyrwyddo gweithlu dwyieithog a fydd yn gwasanaethu'r gymuned
  - Datblygu Arweinyddiaeth a Rheolaeth

Mae'r cynnydd a wneir o ran y camau gweithredu yn y cynllun yn dda.

F. Rheoli risgiau a pherfformiad drwy reolaeth fewnol gadarn a thrwy reoli arian cyhoeddus mewn ffordd gadarn

- Mae'r Gofrestr Risgiau Corfforaethol yn eitem sefydlog ar agenda cyfarfodydd wythnosol y Grŵp Arweiniol a chaiff y gofrestr ei chyflwyno i bob Pwyllgor Archwilio
- Mae'r risgiau presennol a'r rhai yn yr hirdymor y cyflwynir gan y pandemig wedi'u casglu ynghyd ac wedi'u hychwanegu at y Gofrestr Risgiau Corfforaethol o dan RO18 fel y gellir eu monitro'n rheolaidd gan y Grŵp Arweiniol yn ogystal a'r Pwyllgor Archwilio
- Cymeradwyodd y Cyngor y Polisi a'r Strategaeth Rheoli Risgiau ynghyd â'r Fframwaith Rheoli Risgiau ar 24 Medi 2019
- Caiff yr holl Risgiau Corfforaethol eu dyrannu i Swyddog Arweiniol Corfforaethol. Risgiau yw'r sail ar gyfer rhaglenni gwaith archwilio yr Adain Archwilio Mewnol fel sy'n ofynnol gan y system Pentana/MKI
- Cafodd templed adroddiadau'r Cabinet ei ymestyn i gynnwys y risgiau a'r goblygiadau sy'n codi
- Cyhoeddwyd adroddiad perfformiad Amcanion Llesiant a Gwella 2018-19 ym mis Hydref 2019

- Cafodd y Strategaeth Ariannol Tymor Canolig ei diweddarau a'i chymeradwyo ym mis Chwefror 2018
- Cymeradwyodd y Cyngor y Strategaeth TGCh a Gwasanaethau Digidol ym mis Mawrth 2018.
- Gweithredwyd ail-strwythur o'r Adain Archwilio Mewnol yn Mai 2019. Roedd yr Adain wedi'i adnoddau'n llawn hyd Ionawr 2020.
- Defnyddio arferion gweithio da o ran tryloywder, adrodd ac archwilio i sicrhau atebolrwydd effeithiol
- Cyhoeddir adroddiadau blynyddol gan gynnwys
  - Adroddiad Blynyddol yr Amcanion Llesiant a Gwella (Hydref 2019)
  - Datganiad Ariannol Blynyddol yn cynnwys Datganiad Llywodraethu Blynyddol (Medi 2019)

G. Defnyddio arferion gweithio da o ran tryloywder, adrodd ac archwilio i sicrhau atebolrwydd effeithiol

- Mae cyfarfodydd y Cyngor yn cael eu gweddarlledu
- Mae Cod Llywodraethu Corfforaethol Lleol ar waith
- Caiff y swyddogaeth Archwilio Mewnol ei harwain gan y Rheolwr Corfforaethol – Archwilio Mewnol sydd â chymwyster CIPFA. Mae ganddi gryn brofiad o lywodraeth leol. Caiff ei chefnogi gan dîm sydd â'r wybodaeth a'r sgiliau priodol. Mae tri aelod o'r staff yn astudio ar hyn o bryd am gymwyster y Sefydliad Archwilwyr Mewnol ac mae dau aelod o staff yn datblygu sgiliau archwilio ym maes TGCh
- Mae'r Cyngor yn cyhoeddi Datganiad Llywodraethu Blynyddol bob blwyddyn

4. Barn ar lefel y sicrwydd y gall y trefniadau llywodraethu ei rhoi

Mae'r Rheolwr Corfforaethol - Archwilio Mewnol fel arfer yn paratoi Adroddiad Blynyddol a gyflwynir i'r Pwyllgor Archwilio ym mis Mehefin. Mae'r adroddiad yn amlinellu canlyniadau unigol a chyddganlyniadau'r adolygiadau archwilio a gynhaliwyd yn ystod y flwyddyn, ac mae'n rhoi'r farn archwilio gyffredinol o ran sicrwydd yn seiliedig ar y gwaith archwilio hwn. Mae'r sicrwydd a ddarperir hefyd yn rhoi sylw i'r cynnydd a wneir o ran rhoi'r gwelliannau ar waith, ystyried y gofrestr risgiau a'r sicrwydd a ddarperir yn yr adroddiadau a gyhoeddwyd gan yr archwilwyr allanol. Rhoddir manylion yn yr adroddiad ynghylch cwmpas y gwaith archwilio a'r angen i ailflaenoriaethu drwy'r amser i sicrhau bod y gwaith a wneir o ran sicrwydd yn ddigonol. Cafodd y Pwyllgor Archwilio o 1 Ebrill 2020 ei ohirio oherwydd y pandemig, a achosiodd oedi yng nghymeradwyo'r adroddiadau Archwilio Mewnol blynyddol. Bydd rhain bellach yn cael eu cyflwyno i'r Pwyllgor Archwilio ar 7 o Hydref 2020. Mae'r RCAM wedi diweddarau Cadeirydd y Pwyllgor Archwilio o sefyllfa yr Adain yn reolaidd trwy gydol yr adeg yma.

Ni wnaeth Archwilio Cymru (AC) nodi unrhyw wendidau mawr yn rheolaethau mewnol y Cyngor yn ISA260 2018-19. Er hynny, nodwyd bod y Pwyllgor Archwilio yn parhau i fonitro'r camau sydd angen eu cymryd yn y gwasanaeth oherwydd yr absenoldebau hirdymor a thymor byr a fu yn yr Adain yn y gorffennol.

Mae'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol wedi bod yn destun adolygiad gan AC er mwyn sicrhau ei fod yn gyson â'u gwybodaeth a chyda deddfwriaeth. Yn ogystal, mae'r adran Archwilio Mewnol yn cynnal adolygiad annibynnol blynyddol o'r Fframwaith Llywodraethu Blynyddol a'r dull o sgorio a chasglu tystiolaeth fel y nodir ym mhwynt 2 uchod.

Mae'r Adain Archwilio Mewnol yn cynnal hunanasesiad blynyddol o'r gwasanaeth gan ddefnyddio templed Nodiadau Cymhwyso LIL CIPFA ar ddiwedd pob blwyddyn a oedd yn destun adolygiad allanol gan gymheiriaid yn ystod 2016-17. Y bwriad yw ailadrodd yr asesiad allanol hwn bob 5 mlynedd fel sy'n ofynnol gan Safonau Archwilio Mewnol y Sector Cyhoeddus (PSIAS). Mae'r cynlluniau gwella sy'n deillio o'r asesiadau hyn wedi'u cynnwys yn yr Adroddiadau Cynnydd chwarterol a gyflwynir i'r Pwyllgor Archwilio a chânt eu hadolygu yn flynyddol yn yr Adroddiad Blynyddol Archwilio Mewnol. Mae'r Cynlluniau Gwella yn nodi'r gwelliannau a wnaed ac y bwriedir eu gwneud yn sgil yr argymhellion sy'n codi o'r asesiadau, ynghyd â chanlyniadau Rhaglen Gwella Sicrwydd Ansawdd y gwasanaeth yn unol â gofynion y PSIAS er mwyn sicrhau bod y Pwyllgor Archwilio yn medru monitro'r cynnydd a wneir gan y gwasanaethau.

Mae'r Rheolwr Corfforaethol – Archwilio Mewnol wedi dod i'r casgliad yn ei Hadroddiad Blynyddol 2019/20, dyddiedig 25 o Fehefin 2020, yn seiliedig ar:

- y nifer, y cwrpas a'r sicrwydd a gafwyd o'r adolygiadau mewnol ac allanol a'r archwiliadau dilynol a gynhaliwyd yn ystod y flwyddyn hyd at 31 Mawrth 2020, a
- derbyn y camau a gymerwyd gan y rheolwyr (yn enwedig y rheini a ystyrir yn sylweddol),

fod dal gan Gyngor Sir Ceredigion fframwaith boddhaol ar waith o ran llywodraethu, rheoli risgiau a rheolaethau mewnol i reoli'r modd y cyflawnir amcanion y sefydliad.

Mae'r Adroddiad Blynyddol 2019/20 i'w gyflwyno i'r Pwyllgor Archwilio ar 7 o Hydref 2020, fel y nodir uchod.

Mae Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Cyswllt Cwsmeriaid y Cyngor yn gweithredu fel yr Uwch-berchennog Risg Gwybodaeth (SIRO) ac mae ganddo gyfrifoldeb hefyd dros Ddiogelu Data a Diogelwch TGCh.

Mae Fforwm SIRO yn cynnwys arbenigwyr yn eu meysydd: e.e. Cyfleusterau, Diogelu Data, Diogelwch TG, ynghyd â Phenaethiaid TG, Cyfreithiol ac Adnoddau Dynol a rhai cynrychiolwyr o'r adrannau. Mae'r Fforwm yn cwrdd bob chwarter i drafod materion sy'n ymwneud â risg gwybodaeth a rheoli gwybodaeth.

Mae rolau allweddol a threfniadau craffu yr Asedau Gwybodaeth fel a ganlyn:

- Swyddog Diogelwch TG (ITSO) sy'n cynghori ynghylch diogelwch data ac ymgynghorwyr allanol sy'n cael eu cyflogi o bryd i'w gilydd i brofi trefniadau diogelwch yr Awdurdod a chynghori yn eu cylch
- Swyddog Rheoli Gwybodaeth a Chofnodion (IRMO) sy'n cynghori ynghylch cydymffurfiaeth gyfreithiol gan sicrhau y cedwir at y polisïau a'r gweithdrefnau sydd ar waith
- Mae'r Grŵp Corfforaethol Diogelu Data (a gaiff ei adnabod yn fewnol fel y Grŵp Corfforaethol Diogelu Data / Rhyddid Gwybodaeth / Rheoliadau Gwybodaeth Amgylcheddol) yn cwrdd yn chwarterol a chaiff ei gadeirio gan y Pennaeth Cymorth Polisi (Dirprwy Gadeirydd - Pennaeth y Gwasanaethau TGCh a Chwsmeriaid)
- Cyflwynir Adroddiadau Blynyddol yn ôl yr angen i'r Pwyllgor Archwilio

Yn ogystal â hynny:

- ITSO yw is-gadeirydd Fforwm Diogelwch Sector Cyhoeddus Cenedlaethol Cymru (Cymru WARP) sy'n cwrdd bob chwarter
- IRMO sy'n cadeirio Cymdeithas Rheoli Gwybodaeth a Chofnodion Cymru ac mae'n trefnu digwyddiadau ar draws Cymru
- Mae'r IRMO yn rhan o Banel Sicrhau Ansawdd Cytundeb Rhannu Gwybodaeth Bersonol Cymru (WASPI) ar gyfer Canolbarth a Gorllewin Cymru

Yn sgil yr adolygiad o'r Fframwaith Llywodraethu, tybir bod y trefniadau llywodraethu cyffredinol yn dderbyniol neu'n dda ar y sail mai 7/8 oedd y sgoriau ar gyfartaledd.

Mae'r Cod Llywodraethu Corfforaethol Lleol sy'n amlinellu ymrwymiad y Cyngor i egwyddorion craidd fframwaith CIPFA/SOLACE, *Delivering Good Governance in Local Government*, yn rhoi arweiniad i'r holl Aelodau a swyddogion ar yr agenda llywodraethu.

Bydd adolygu'r Cod Llywodraethu Lleol yn rheolaidd yn rhoi lefel uchel o sicrwydd bod y trefniadau llywodraethu'n addas at y diben.

Pandemig Coronafirws

Oherwydd argyfwng y pandemig coronafirws, bu oll swyddfeydd y Cyngor ar gau i'r cyhoedd o 23 Mawrth 2020.

Yng ngoleuni'r argyfwng cenedlaethol a'r sefyllfa frys cododd o ganlyniad i'r pandemig, ac er mwyn diogelu buddiannau'r Cyngor a'r cyhoedd, mewn sefyllfaoedd lle bernir bod y penderfyniad yn un brys ac o'r math y byddai unrhyw oedi yn gwneud niwed difrifol i fuddiannau'r Cyngor neu'r cyhoedd, mae Arweinydd y Cyngor wedi dirprwyo pwerau dros dro i Brif Weithredwr y Cyngor a'r Grŵp Arweiniol wneud penderfyniadau sy'n ymwneud ag ymateb y Cyngor i Covid-19.

Gwneir y penderfyniad yn unol â rhan 4 o Gyfansoddiad y Cyngor.

Mae copi o'r Cofnod o Benderfyniad Brys ar gael ar wefan y Cyngor.

Sefydlwyd y Grŵp Rheoli Aur ar unwaith i hwyluso'r gwaith ac i ddarparu proses gadarn ar gyfer gwneud penderfyniadau o'r cychwyn cyntaf.

Roedd gan y Cyngor weledigaeth glir y gallau pob unigolyn, busnes a gwasanaeth yn ddiethriad ei deall a chytuno arni ar gyfer y cyfnod addasu, er mwyn sicrhau bod Ceredigion yn llwyddo nid yn unig i leihau nifer y marwolaethau a ragwelwyd yn ystod penllanw cyntaf yr haint ond, yn bwysicach fyth, unrhyw gyfnodau o benllanw a ragwelir yn y dyfodol. Gweithredwyd hyn drwy dri cyfnod hyd yn hyn:

- Cyfnod 1: Bod yn barod – Cau pob gwasanaeth nad oedd yn hanfodol
- Cyfnod 2: Gweithredu – Darparu gwasanaethau dan amodau cyfnod cloi
- Cyfnod 3: Addasu a chydnerthedd hirdymor

Byddai Cyfnod 3 yn darparu cyfnod addasu wrth symud o'r ddau gyfnod cyntaf at bedwerydd cyfnod, sef cyfnod adfer. Er mwyn i hyn allu digwydd, rhaid i'r cyfnod addasu ystyried tair prif gydran a fydd yn allweddol wrth ddelio â Covid-19 ochr yn ochr â llacio elfennau o'r cyfyngiadau'n ddiogel, mewn dull sydd wedi ei reoli ac sy'n strwythuredig. Y tair elfen yw:

Cyfyngu + Ynysu + Dileu

Gan fod cyfyngiadau'r 'cloi mawr' yn cael eu lleddfu'n raddol a Llywodraeth Cymru yn diwygio ei chanllawiau, mae'r Cyngor yn edrych ar sut a phryd y gellid ailgyflwyno gwasanaethau neu sut y cânt eu darparu mewn ffordd wahanol. Nodir hyn mewn 'Cynllun y Ffordd Ymlaen' ar wefan y Cyngor.

Gobeithir y bydd y sectorau busnes a grwpiau cymunedol hefyd yn cyfrannu at y cynllun hwn er mwyn i'r sefyllfa fod yn eglur i holl drigolion Ceredigion.

Ar ôl rhoi'r gorau i gynnal cyfarfodydd cyhoeddus yn y lle cyntaf, mae cyfarfodydd y Cyngor yn dechrau cael eu hail-gyflwyno drwy lwyfan rhithwir.

Gall aelodau'r cyhoedd fynychu cyfarfodydd o bell wrth anfon e-bost i'r Gwasanaethau Democrataidd I gael manylion cofrestru. Mae rhestr lawn o gyfarfodydd o bell ar gael ar wefan y Cyngor. Bydd y Cyfarfodydd hefyd i'w gweld ar dudalen Facebook y Cyngor.

5. Datrys y materion a bennwyd y llynedd 2019-20

Mae'r tabl isod yn cofnodi'r camau a gymerwyd yn ystod 2019-20 i ddatrys y materion a bennwyd yn y Datganiad Llywodraethu Blyneddol ar gyfer 2018-2019

Mater	Cynnydd hyd yma	Swyddog Arweiniol	Dyddiad Cwblhau
(A1.3) Arwain drwy esiampl a defnyddio'r egwyddorion neu'r gwerthoedd gweithredu safonol hyn fel fframwaith ar gyfer gwneud penderfyniadau a chamau gweithredu eraill Gweithred: Y Pwyllgor Archwilio i gynnal ymarfer meincnodi.	Bydd ymarfer meincnodi yn cael ei gynnwys ym mlaenraglen waith y Pwyllgor Archwilio.	CJ	Mawrth 2020
(A2.2) Dangos ymrwymiad cryf i werthoedd moesegol Gweithred: Dylid cynnal dadansoddiad o anghenion hyfforddi a dylid paratoi cynllun gweithredu i ddarparu hyfforddiant yn 19/20	Cyflwynwyd Adroddiad ynghylch yr Archwiliad o Foeseg gerbron y Pwyllgor Archwilio ar 17/7/19. Dosbarthwyd holiadur ar gyfer staff yn e-bost 'Newyddion Ceredigion' ar 09-08-2019 er mwyn dadansoddi'r gofynion o ran hyfforddi. Gofynnwyd am gyngor oddi wrth y Tîm Dysgu a Datblygu ynglŷn â pharatoi a chyflwyno'r modiwl hyfforddi (byddai hyn yn cael ei ddatblygu ar ôl i'r ymatebion i'r holiaduron gael eu dadansoddi. Modiwl hyfforddi wedi'i baratoi fel rhan o brosiect gan fyfyrwr ar leoliad. Trafodwyd hyn yng nghyfarfod y Grŵp Arweiniol ar 28/5/19.	AR	Mawrth 2020
(B1.1) Sicrhau diwylliant agored trwy arddangos, dogfennu a chyfathrebu ymrwymiad y sefydliad i fod yn agored	Mae dudalen newydd am Ryddid Gwybodaeth yn fyw ar wefan y Cyngor. Mae siart newydd y sefydliad yn darparu gwybodaeth fanwl am y Model Gwasanaethau Integredig newydd. Bydd hyn o gymorth i gwblhau'r Cynllun Cyhoeddi. Er hynny, mae cydweithrediad y Rheolwyr Corfforaethol yn hanfodol er mwyn sicrhau llwyddiant.	MNH	Mawrth 2020

<p>Gweithred: Cwblhau'r adolygiad o'r cynllun cyhoeddi Rhyddid Gwybodaeth</p>			
<p>(B1.4) Ymgynghori ac ymgysylltu yn ffurfiol ac yn anffurfiol i benderfynu ar yr ymyriadau/ffyrdd o weithredu mwyaf priodol ac effeithiol.</p> <p>Gweithred: - Cyflawni camau i wella gweithgarwch ymgysylltu</p>	<p>Mae polisi ymgysylltu a phhecyn cymorth i'w gweld ar fewnwyd newydd Ceri net. Mae trydydd drafft y Polisi Ymgysylltu newydd '<i>Siarad, Gwranddo a Gweithio gyda'n Gilydd</i>' wedi'i baratoi. Bydd y Swyddogion Arweiniol Corfforaethol a'r Rheolwyr Corfforaethol yn cymeradwyo'r polisi yn fuan cyn iddo fynd gerbron y Grŵp Arweiniol a thrwy'r broses wleidyddol.</p> <p>Penodwyd Swyddog Cydraddoldeb ac Ymgysylltu i gydlynu'r Polisi Ymgysylltu a'r Cynllun Cydraddoldeb Strategol ac i roi cyngor ac arweiniad ynglŷn â pholisi. Mae Cynllun Cydraddoldeb Strategol 2020-2024 wedi'i ddiwygio ar ffurf drafft. Cafodd y cynllun ei gyflwyno gerbron y Pwyllgor Craffu priodol a'r Cabinet ac ymgynghorwyd â'r cyhoedd yn ei gylch rhwng 18/12/19 a 29/1/20. Bydd y drafft terfynol yn mynd gerbron y Cabinet ar 17/3/20. Ein bwriad yw cyhoeddi'r fersiwn derfynol erbyn 31/3/20.</p>	MS	Mawrth 2020
<p>(B3.1) Sefydlu polisi clir ar y math o faterion y bydd y sefydliad yn ymgynghori arnynt yn ystyrion â dinasyddion unigol, defnyddwyr gwasanaeth a rhanddeiliaid eraill neu'n eu cynnwys ynddynt, i sicrhau bod darpariaeth gwasanaeth (neu ddarpariaeth arall) yn cyfrannu at gyflawni'r darpar ganlyniadau.</p> <p>Gweithred: – Cynnal adolygiad o'r Polisi</p>	<p>Mae adolygiad manwl o'r Polisi Ymgysylltu wedi dechrau. Bydd hyn yn amlinellu sut y byddwn yn ymgysylltu â phobl Ceredigion. Bydd hyn yn nodi'r ffyrdd y byddwn ni'n cyflwyno gwybodaeth iddynt, yn ymgysylltu â hwy, yn eu cynnwys, yn cydweithio â nhw ac yn eu grymuso.</p> <p>Mae trydydd drafft y Polisi Ymgysylltu newydd '<i>Siarad, Gwranddo a Gweithio gyda'n Gilydd</i>' wedi'i baratoi. Bydd y Swyddogion Arweiniol Corfforaethol a'r Rheolwyr Corfforaethol yn cymeradwyo'r polisi yn fuan cyn iddo fynd gerbron y Grŵp Arweiniol a thrwy'r broses wleidyddol. Mae'r polisi yn seiliedig ar '<i>Sbectwm Cyfranogiad Cyhoeddus</i>' Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol a'r llwyfan ymgysylltu digidol '<i>Engagement HQ.</i>'</p>	DD	Mawrth 2020

<p>gynnwys risgiau a rennir</p> <p>Gweithred: Y Pwyllgor Archwilio i dderbyn papur ar adolygiad o brosiectau cydweithio. Dilynir hyn gyda chynllun gweithredu ar gyfer gwella.</p>	<p>casglu a'u dadansoddi a chawsant eu cyflwyno i'r Pwyllgor Archwilio ar 5 Chwefror. Byddant yn mynd gerbron y Cabinet ar 17 Mawrth 2020.</p>		
<p>(F3.4) Sicrhau bod sicrwydd ychwanegol ar ddigonolrwydd ac effeithiolrwydd cyffredinol y fframwaith llywodraethu, rheoli risg a rheolaeth yn cael ei ddarparu gan yr archwilydd mewnol.</p> <p>Gweithred: Sicrhau bod capasiti a galluogrwydd yn cael eu hystyried yn ystod ailstrwythuro'r Archwiliad Mewnol sydd ar fin digwydd.</p>	<p>Roedd y gwasanaeth ar ôl ei ailstrwythuro yn weithredol ar 4/5/19.</p> <p>Roedd holl arfarniadau perfformiad blynyddol staff Archwilio Mewnol wedi'u gwneud erbyn 15/5/19.</p> <p>Cyflwynwyd Cynllun Archwilio Drafft 19/20 i'r Pwyllgor Archwilio ar 11/4/19 a chymeradwyodd y Pwyllgor Archwilio Strategaeth a Chynllun Archwilio Mewnol 19/20 ar 17/7/19.</p> <p>Mae cyfarfodydd rheolaidd yn cael eu cynnal gan yr adain archwilio mewnol a'r staff er mwyn monitro canlyniadau a pherfformiad.</p> <p>Mae tri o staff yr adain archwilio wedi dechrau ar hyfforddiant cymwysterau proffesiynol Sefydliad yr Archwilwyr Mewnol ac mae dau wrthi'n gwella eu gwybodaeth am archwiliadau ym maes TGCh.</p> <p>Un aelod o staff wedi gadael 31/1/2020. Trefniadau mewn llaw i sicrhau effaith lleiaf ar y gwasanaeth.</p>	AR	Mawrth 2020

Nodwch: Bydd unrhyw gamau nas cwblheir yn llawn erbyn y dyddiad cwblhau yn cael eu trosglwyddo i Gynllun Gweithredu 2020-21

6. Cynllun gweithredu y cytunwyd arno ar gyfer materion i'w hystyried yn ystod 2020-21

Yn sgil gweithredu ac adolygu fframwaith CIPFA/SOLACE, *Delivering Good Governance in Local Government (2016)*, cafodd y materion a ganlyn eu pennu i'w datrys yn ystod 2020-21.

Mater	Cam gweithredu	Canlyniad	Swyddog arweiniol	Dyddiad cwblhau
<p>A1.1 Sicrhau bod yr Aelodau a'r swyddogion yn ymddwyn ag uniondeb ac yn arwain diwylliant lle maent yn gweithredu'n amlwg ac yn gyson er budd y cyhoedd, gan warchod enw da'r sefydliad drwy wneud hynny</p>	<p>Bydd y Swyddog Monitro yn parhau i gynghori'r Aelodau ynglŷn â'r angen i ddatgan lletygarwch / rhoddion.</p> <p>Bydd y Swyddog Monitro yn cynghori'r Prif Swyddogion ymhellach am yr angen i ddatgan:</p> <ul style="list-style-type: none"> • cysylltiadau personol agos â swyddogion / Aelodau eraill <p>Bydd y Swyddog Monitro yn cynnal adolygiad o'r Aelodau sy'n dal cyfarwyddiaethau pan gânt eu penodi i gyrff allanol.</p> <p>Bydd y ffurflenni gollyngiadau ar gyfer yr Aelodau yn cael eu diweddarau.</p>	<p>Ymgorffori ymddygiad ag uniondeb ymhellach</p>	<p>EP</p>	<p>Mawrth 2021</p>
<p>A1.4 Arddangos, mynegi ac ymgorffori'r egwyddorion neu'r gwerthoedd gweithredol safonol priodol drwy bolisiâu a phrosesau a adolygir yn rheolaidd i sicrhau eu bod yn gweithredu'n effeithiol</p>	<p>Caiff Cofrestr o Gontractau ei chyhoeddi.</p> <p>Caiff Cofrestr o Benderfyniadau Dirprwyedig ei chyhoeddi.</p> <p>Parhau i fonitro'r nifer sy'n gwneud y modiwl e-ddysgu gorfodol ynghylch chwythu'r chwiban. Mae'n is na'r gofyn ar hyn o bryd.</p> <p>Bydd hyfforddiant ynghylch moeseg /</p>	<p>Ymgorffori'r egwyddorion gweithredu safonol ymhellach</p>	<p>EP</p> <p>AR</p>	<p>Mawrth 2021</p>

	llywodraethu yn cael ei gynnig.			
(B1.1) Sicrhau bod diwylliant agored ar waith, drwy ddangos, cofnodi a mynegi ymrwymiad y sefydliad i fod yn agored	Cwblhau'r adolygiad o'r Cynllun cyhoeddi Rhyddid Gwybodaeth.	Arddangos ymrwymiad i fod yn agored	MNH	Mawrth 2021
(B3.1) Sefydlu polisi clir ar y math o faterion y bydd y sefydliad yn ymgynghori'n ystyrion â dinasyddion unigol, defnyddwyr gwasanaethau a rhanddeiliaid eraill yn eu cylch i sicrhau bod gwasanaeth (neu ddarpariaeth arall) yn cyfrannu at gyflawni'r canlyniadau arfaethedig	Cwblhau'r adolygiad o'r Polisi Ymgysylltu â'r Gymuned gan gynnwys darpariaethau ynghylch y modd yr ymgysylltir â rhanddeiliaid yn y dyfodol.	Gwella ymgysylltu â'r gymuned	MS	Mawrth 2021
(C1.5) Rheoli disgwyliadau defnyddwyr gwasanaethau'n effeithiol o ran pennu blaenoriaethau a gwneud y defnydd gorau o'r adnoddau sydd ar gael	Rheoli disgwyliadau Defnyddwyr y Gwasanaethau drwy gyhoeddi gwybodaeth am berfformiad y gwasanaethau gan gynnwys data am gostau a gwerth am arian.	Rheoli disgwyliadau defnyddwyr y gwasanaethau	CAJ	Mawrth 2021

7. Casgliad

Yn ystod yr adolygiad blynyddol o'r fframwaith llywodraethu, cafodd y cynnydd yn erbyn fframwaith newydd CIPFA/SOLAFE, *Delivering Good Governance Framework (2016)*, ei fesur. Canfuwyd bod y trefniadau llywodraethu cyffredinol yn dderbyniol neu'n dda.

Mae'r Cyngor wedi gwneud cynnydd da yn ystod y flwyddyn, gan gofnodi llwyddiant yn erbyn pob un o'r saith egwyddor graidd.

Drwy lunio Cod Llywodraethu Corfforaethol Lleol sy'n dod â'r holl godau a dogfennau lleol ynghyd mewn un ddogfen, mae'n rhoi sicrwydd bod trefniadau llywodraethu clir ar waith. Caniataodd hyn i'r Cyngor ymateb yn gyflym i'r bygythiadau a ddaeth yn sgil pandemig y coronafeirws ar ddiwedd y flwyddyn.

Mae'r Cyngor wedi pennu nifer o fân faterion i'w datrys yn ystod 2020/21 ac mae wedi'u nodi mewn cynllun gweithredu (gweler uchod). Dogfennir y gweithrediadau yn gwreiddio o achos y pandemig, fel y gweler yn addas.

8. Ardystio'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol

Dros y blynyddoedd nesaf, rydym yn bwriadu mynd i'r afael â'r materion uchod i wella ein trefniadau llywodraethu ymhellach. Rydym yn sicr y bydd y camau hyn yn mynd i'r afael â'r gwelliannau angenrheidiol a bennwyd yn ein hadolygiad o effeithiolrwydd trwy gydol y flwyddyn 2019/20. Byddwn yn monitro'r camau i'w rhoi ar waith, a'r modd y maent yn gweithredu, fel rhan o'n hadolygiad blynyddol nesaf. Mae'n bosib bydd y pandemig yn atal rhai o'r camau, a caiff rhain eu cyfeirio a'u adrodd fel y gweler yn addas i'r Cyngor yn DLIB 2020/21.

Llofnod:

Prif Weithredwr

Arweinydd y Cyngor

Dyddiad: 10 Medi 2020